

UDKAST

Forslag

til

Lov om Miljø- og Fødevarerklagenævnet

Kapitel 1

Lovens anvendelsesområde

§ 1. Miljø- og Fødevarerklagenævnet er klagemyndighed for administrative afgørelser i det omfang det fastsættes i den øvrige lovgivning.

Stk. 2. Nævnet er uafhængigt af instruktioner om den enkelte sags behandling og afgørelse.

Stk. 3. Nævnet afgør selv spørgsmål om nævnets kompetence.

Kapitel 2

Nævnet

§ 2. Nævnet nedsættes af erhvervs- og vækstministeren efter høring af miljø- og fødevarerministeren. Nævnet består af:

- 1) 1 formand,
- 2) 2 medlemmer, der udpeges af landsretterne blandt retternes medlemmer,
- 3) 16 sagkyndige medlemmer, jf. § 4, der beskikkes af erhvervs- og vækstministeren og
- 4) 4 medlemmer, der udpeges af Folketinget.

Stk. 2. Nævnets formand skal have bestået juridisk kandidateksamen.

Stk. 3. Beføjelser tildelt formanden kan udøves af faste stedfortrædere, der også skal have bestået juridisk kandidateksamen.

Stk. 4. Landsretterne og Folketinget udpeger samtidig med udpegning af medlemmer efter stk. 1, nr. 2 og 4, en suppleant for hvert medlem. Erhvervs- og vækstministeren beskikker en suppleant for hvert medlem efter stk. 1, nr. 3. Suppleanten kan deltage i behandlingen og afgørelsen af en sag, når medlemmet er forhindret i at deltage.

Stk. 5. Medlemmerne nævnt i stk. 1, nr. 3, skal repræsentere sagkundskab inden for de områder, der er angivet i § 3, stk. 1, nr. 1-8, og de skal udøve deres hverv med upartiskhed. Medlemmerne indstilles til beskikkelse efter reglerne i § 4.

Stk. 6. Medlemmerne må ikke modtage instrukser fra nogen om udførelsen af deres opgaver i nævnet.

Stk. 7. Nævnsmedlemmer efter stk. 1, nr. 2-4, og suppleanter efter stk. 4 udpeges og beskikkes for en periode på op til 4 år ad gangen. Ved udtræden udpeges eller beskikkes et nyt medlem eller en ny suppleant for den resterende del af perioden.

§ 3. Nævnet inddeles i 9 afdelinger, der består af medlemmerne nævnt i § 2, stk. 1, nr. 1 og 2, og derudover af følgende medlemmer:

- 1) 2 sagkyndige i industriforhold,
- 2) 2 sagkyndige i jordforureningsforhold,
- 3) 2 sagkyndige i grundvands- og vandforsyningsforhold,
- 4) 2 sagkyndige medlemmer i landbrugsforhold,
- 5) 2 sagkyndige medlemmer i marine forhold,
- 6) 2 sagkyndige medlemmer i ferskvandsforhold,
- 7) 2 sagkyndige medlemmer i fødevarerforhold,
- 8) 2 sagkyndige medlemmer i veterinærforhold, eller
- 9) 4 læge medlemmer.

Stk. 2. Formanden kan beslutte, at behandlingen af en sag kræver, at nævnet tiltrædes af et eller flere yderligere sagkyndige medlemmer, der ad hoc beskikkes. Hvis formanden beslutter dette, indstiller styrelser under Miljø- og Fødevarerministeriet et eller flere sagkyndige medlemmer med de relevante kompetencer til beskikkelse af erhvervs- og vækstministeren.

§ 4. Til beskikkelse som sagkyndige medlemmer efter § 3, stk. 1, nr. 1, og suppleanter for disse indstiller Dansk Industri og Håndværksrådet i forening tre kandidater. Danmarks Naturfredningsforening, Dansk Ornitologisk Forening og Danmarks Sportsfiskerforbund indstiller ligeledes tre kandidater i forening.

Stk. 2. Til beskikkelse som sagkyndige medlemmer efter § 3, stk. 1, nr. 2, og suppleanter for disse, indstiller Dansk Industri og Danske Råstoffer i forening tre kandidater. DANVA og Danmarks Naturfredningsforening indstiller ligeledes i forening tre kandidater.

Stk. 3. Til beskikkelse som sagkyndige medlemmer efter § 3, stk. 1, nr. 3, og suppleanter for disse indstiller Dansk Industri og Landbrug og Fødevarer i forening tre kandidater. DANVA, Danmarks Naturfredningsforening og Danmarks Sportsfiskerforening indstiller ligeledes i forening tre kandidater.

Stk. 4. Til beskikkelse som sagkyndige medlemmer efter § 3, stk. 1, nr. 4, og suppleanter for disse indstiller Dansk Industri og Landbrug og Fødevarer i forening tre kandidater. Danmarks Naturfredningsforening, Økologisk Landsforbund, Dyrenes Beskyttelse og Dansk Ornitologisk Forbund indstiller ligeledes i forening tre kandidater.

Stk. 5. Til beskikkelse som sagkyndige medlemmer efter § 3, stk. 1, nr. 5, og suppleanter for disse indstiller Dansk Industri, Landbrug og Fødevarer, Danmarks Fiskeriforening, Producent Organisation, Danmarks Rederiforening og Danske Råstoffer i forening tre kandidater. Danmarks Naturfredningsforening, Dansk Ornitologisk Forbund og Danmarks Sportsfiskerforening indstiller ligeledes i forening tre kandidater.

Stk. 6. Til beskikkelse som sagkyndige medlemmer efter § 3, stk. 1, nr. 6, og suppleanter for disse indstiller Dansk Industri, Landbrug og Fødevarer, og Håndværksrådet i forening tre kandidater. Danmarks Naturfredningsforening, Danmarks Sportsfiskerforening og Friluftsrådet indstiller ligeledes i forening tre kandidater.

Stk. 7. Til beskikkelse som sagkyndige medlemmer efter § 3, stk. 1, nr. 7, og suppleanter for disse indstiller Dansk Industri, Landbrug og Fødevarer, De Samvirkende Købmænd, Horesta, Dansk Erhverv og Danish Seafood Association i forening tre kandidater. Aktive Forbrugere og Forbrugerrådet indstiller ligeledes i forening tre kandidater.

Stk. 8. Til beskikkelse som sagkyndige medlemmer efter § 3, stk. 1, nr. 8, og suppleanter for disse indstiller Landbrug og Fødevarer tre kandidater. Dyrenes Beskyttelse indstiller ligeledes tre kandidater.

Stk. 9. Indstilles der ikke sagkyndige efter bestemmelserne i stk. 2-8 kan ministeren genbeskikke eller midlertidig beskikke en sagkyndig på formandens anbefaling.

§ 5. Formanden kan i særlige tilfælde beslutte, at en sag skal behandles i en anden nævnsafdeling end den, der måtte fremgå af den øvrige lovgivning. Formanden kan endvidere beslutte, at sagen skal behandles af flere af nævnets afdelinger i fællesskab.

§ 6. Formanden orienterer nævnet om indkomne sager og om, hvilke sager der er udtaget til afgørelse af formanden, jf. § 8. Formanden orienterer endvidere nævnet om de tilfælde, hvor formanden har besluttet, at sagen skal behandles i en anden afdeling end den, der måtte fremgå af den øvrige lovgivning, eller hvor formanden har besluttet, at sagens skal behandles af flere af nævnets afdelinger i fællesskab, jf. § 5.

Stk. 2. I mindre eller ukomplicerede sager eller sager, hvor afgørelse alene beror på en juridisk vurdering, kan orienteringen efter stk. 1, 1. pkt., ske, efter sagen er afgjort.

§ 7. Nævnet kan ændre formandens beslutning om, at en sag skal afgøres af formanden, jf. § 8, eller at sagen skal behandles i en anden afdeling end den, der fremgår af den øvrige lovgivning, jf. § 5. Dette gælder dog ikke sager omfattet af § 6, stk. 2.

Stk. 2. Erhvervs- og vækstministeren kan efter høring af miljø- og fødevarerministeren fastsætte regler for fremgangsmåden ved eventuel uenighed om en formandsbeslutning, jf. stk. 1, eller om en genudpegning eller midlertidig beskikkelse, jf. § 4, stk. 9.

Kapitel 3

Formandens kompetence og nævnets afgørelsesmåde

§ 8. Formanden kan træffe afgørelse på nævnets vegne i alle sager, hvis sagerne ikke indeholder spørgsmål af større eller principiel betydning, og hvis sagerne afgørelse alene beror på en juridisk vurdering, jf. dog § 7, stk. 1.

§ 9. I sager der afgøres af nævnet, træffes afgørelsen på et møde, medmindre formanden finder det ubetænkeligt, at afgørelsen træffes af nævnet på skriftligt grundlag.

Stk. 2. Nævnet er beslutningsdygtigt, når mindst 4 af medlemmerne, herunder formanden, er til stede eller deltager i den skriftlige behandling af sagen.

§ 10. Nævnets afgørelse træffes ved stemmeflerhed. Ved stemmelighed er formandens stemme udslagsgivende.

Kapitel 4

Nævnets prøvelse

§ 11. Nævnet kan begrænse sin prøvelse af en afgørelse til de forhold, der er klaget over.

Stk. 2. Hvis en klage indeholder flere klagepunkter, kan nævnet begrænse sin prøvelse til de væsentligste forhold.

§ 12. Nævnet skal, når en sag undtagelsesvis hjemvises, redegøre for nævnets overvejelser i forbindelse med behandlingen af de klagepunkter, der har ført til hjemvisningen. Nævnet skal samtidig vejlede myndigheden i 1. instans om, hvordan sagen på disse punkter skal behandles.

Kapitel 5

Administrative bestemmelser m.v.

§ 13. Erhvervs- og vækstministeren fastsætter nævnets forretningsorden efter høring af miljø- og fødevareministeren.

§ 14. Nævnets administration varetages af et sekretariat, der tillige bistår ved behandlingen af de sager, der indbringes for nævnet.

§ 15. Nævnet har samme adgang til at anmode om oplysninger, herunder om økonomiske og regnskabsmæssige forhold, og til at påbyde prøveudtagning, analyser og målinger m.v. for den pågældendes egen regning, som myndighederne har efter den lovgivning, som den påklagede afgørelse er truffet efter.

§ 16. Nævnet har, hvis det skønnes nødvendigt for at træffe afgørelse i en klagesag, mod behørig legitimation og uden retskendelse samme adgang til offentlige og private ejendomme, lokaliteter og transportmidler og til herunder at foretage undersøgelser, fotografere, kopiere eller medtage dokumenter og andre genstande, som myndighederne har efter den lovgivning, som den påklagede afgørelse er truffet efter.

Stk. 2. Politiet yder nævnet bistand ved udøvelse af beføjelserne efter stk. 1. Erhvervs- og vækstministeren kan efter forhandling med justitsministeren fastsætte nærmere regler herom.

Kapitel 6

Klage, søgsmål og gebyr

§ 17. Nævnets afgørelser kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, medmindre andet følger af den øvrige lovgivning.

Stk. 2. For søgsmål vedrørende nævnets afgørelser gælder de regler, der er fastsat i den lovgivning, som afgørelsen er truffet efter.

§ 18. For behandling af klager, der indbringes for nævnet, herunder anmodninger om genoptagelse, jf. dog § 19, betaler klager et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationers vedkommende (2016-niveau).

Medfølger gebyret ikke inden for en af formanden i meddelelse til klager fastsat frist, afvises klagen.

Stk. 2. Det i stk. 1 nævnte gebyr reguleres den 1. januar hvert år efter den af Finansministeriet fastsatte sats for det generelle pris- og lønindeks som løbende offentliggjort i forslag til finanslov med virkning for klager, der modtages i nævnet fra og med den 1. februar 2017. Det regulerede beløb afrundes til nærmeste kronebeløb, der kan deles med 100. Nævnet offentliggør størrelsen af klagegebyret på nævnets hjemmeside.

Stk. 3. Erhvervs- og vækstministeren kan fastsætte regler om den praktiske fremgangsmåde for betaling af gebyrer, herunder om elektronisk overførsel eller giroindbetaling, og regler om tilbagebetaling af gebyr, herunder om, at nævnet helt eller delvist kan tilbagebetale gebyret til klageren, hvis klageren får helt eller delvist medhold i nævnet, eller klagen trækkes tilbage.

Stk. 4. Afvises en klage fra realitetsbehandling, tilbagebetales gebyret.

§ 19. Uanset § 18, stk. 1, opkræves og betales ikke gebyr for klager i følgende sager:

- 1) Klager over fredningsafgørelser efter naturbeskyttelseslovens § 40.
- 2) Klager over ekspropriationsbeslutninger efter naturbeskyttelseslovens § 60, skovlovens § 23, regler fastsat i medfør af naturbeskyttelseslovens § 60 a, § 27 i lov om råstoffer, § 33 i lov om beskyttelsen af de ydre koge i Tøndermarsken, vandforsyningslovens § 40, jordforureningslovens § 22, stk. 2 og 4, vandløbslovens § 71 og miljøbeskyttelseslovens § 58 samt klager over afgørelser truffet i medfør af miljøbeskyttelseslovens § 82, når disse afgørelser vedrører sager efter § 58.
- 3) Klager over afgørelser efter naturbeskyttelseslovens §§ 19 d-19 g, § 37, stk. 4, og § 37 a, stk. 3.
- 4) Klager over afgørelser efter skovlovens §§ 19-24.
- 5) Klager over afgørelser efter fødevarer-, landbrugs- og fiskerilovgivningen.
- 6) Klager over afgørelser efter apotekerlovens § 13, stk. 6
- 7) Klager, der udelukkende vedrører afslag på aktindsigt, sammenstilling af oplysninger i databaser (dataudtræk) og indsigt i databeskrivelser m.v. efter lov om offentlighed i forvaltningen, forvaltningsloven og lov om aktindsigt i miljøoplysninger.

Kapitel 7

Digital kommunikation og obligatorisk digital selvbetjening ved indgivelse af klage, klagefrist m.v.

§ 20. Erhvervs- og vækstministeren kan efter høring af miljø- og fødevarerministeren fastsætte regler om, at kommunikation mellem nævnet og 1. instans og sagens parter vedrørende sager, som er påklaget til nævnet, skal ske ved anvendelse af digital kommunikation, herunder bestemte it-systemer, særlige digitale formater, digital signatur eller lignende.

§ 21. Indgivelse af klage til og efterfølgende kommunikation om klagesagen med nævnet skal ske ved anvendelse af digital selvbetjening. Nævnet afviser en klage, der ikke indgives ved digital selvbetjening, jf. dog stk. 2-4.

Stk. 2. Nævnet kan undlade at afvise en klage, som ikke er indgivet ved digital selvbetjening, hvis der foreligger særlige forhold, der gør, at klager ikke må forventes at kunne anvende digital selvbetjening.

Stk. 3. En klage kan ikke afvises, hvis en afvisning vil være i strid med internationale eller EU-retlige forpligtelser om ret til at klage over trufne afgørelser.

Stk. 4. Nævnet kan undlade at afvise en klage, der ikke er indgivet ved digital selvbetjening, hvis der ud fra en samlet økonomisk vurdering er klare økonomiske fordele for nævnet og 1. instans ved at behandle klagen.

§ 22. Erhvervs- og vækstministeren kan efter høring af miljø- og fødevareministeren fastsætte regler om indgivelse af klage til nævnet, herunder om klagefrist, samt krav til klagens indhold og form, i det omfang dette ikke er reguleret i den øvrige lovgivning.

Kapitel 8

Straf m.v.

§ 23. Medmindre højere straf er forskyldt efter anden lovgivning, straffes med bøde den, der

- 1) undlader at efterkomme anmodning eller påbud efter § 15, eller
- 2) modvirker nævnets adgang til ejendomme, lokaliteter eller transportmidler efter § 16.

Stk. 2. Der kan pålægges selskaber m.v. (juridiske personer) strafansvar efter reglerne i straffelovens 5. kapitel.

Stk. 3. Er der ved en overtrædelse efter stk. 1, opnået en økonomisk fordel, konfiskeres denne efter reglerne i straffelovens 9. kapitel, selv om der ved overtrædelsen ikke er voldt skade på mennesker, natur eller på miljøet eller er fremkaldt fare derfor. Kan der ikke ske konfiskation, skal der tages særskilt hensyn hertil ved udmåling af en bøde, herunder en eventuel tillægsbøde.

Kapitel 9

Ikrafttræden m.v.

§ 24. Loven træder i kraft den 1. februar 2017.

Stk. 2. Erhvervs- og vækstministeren kan efter høring af miljø- og fødevareministeren fastsætte overgangsregler.

Stk. 3. Lov om Natur- og Miljøklagenævnet, jf. lovbekendtgørelse nr. 1620 af 8. december 2015, ophæves.

Stk. 4. Regler, der er fastsat i henhold til hidtil gældende regler, forbliver i kraft, indtil de ophæves eller afløses af regler fastsat med hjemmel i denne lov.

Overtrædelse af reglerne straffes efter de hidtil gældende regler.

Stk. 5. Verserende klagesager i Natur- og Miljøklagenævnet eller Klagecenter for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri, der ikke er færdigbehandlet ved denne lovs ikrafttræden, færdigbehandles og afgøres af Miljø- og Fødevareklagenævnet efter reglerne i denne lov. Dette gælder dog ikke klagesager, som skal afgøres efter planloven, lov om sommerhuse og camping m.v. eller lov om kolonihaver eller

efter regler udstedt i medfør heraf. Verserende klagesager om VVM-afgørelser efter planloven færdigbehandles dog af Miljø- og Fødevareklagenævnet.

§ 25. I Lov om naturbeskyttelse, jf. lovbekendtgørelse nr. 1578 af 8. december 2015, som ændret ved § 7 i lov nr. 1631 af 26. december 2013 og § 2, nr. 2-6, i lov nr. 179 af 25. februar 2015, foretages følgende ændringer:

- 1.** Overalt i loven ændres »Natur- og Miljøklagenævnet« til: »Miljø- og Fødevareklagenævnet« og »Natur- og Miljøklagenævnets« til: »Miljø- og Fødevareklagenævnets«.
- 2.** I § 33, stk. 2, og § 78, stk. 1, 3, 4, 6 og 7, ændres »som sammensat efter § 5, stk. 1, nr. 2,« til: », som behandler sagen i den læge afdeling, jf. § 3, stk. 1, nr. 9, jf. § 5«.
- 3.** I § 78, stk. 5, ændres »som sammensat efter § 5, stk. 1, nr. 1,« til: », som behandler sagen i en af nævnets afdelinger, jf. § 3, stk. 1, nr. 1-6, jf. § 5«.

§ 26. I lov om miljøbeskyttelse, jf. lovbekendtgørelse nr. 1317 af 19. november 2015, som ændret ved § 4 i lov nr. 132 af 16. februar 2016 og lov nr. 457 af 25. maj 2016, foretages følgende ændringer:

- 1.** Overalt i loven ændres »Natur- og Miljøklagenævnet« til: »Miljø- og Fødevareklagenævnet« og »Natur- og Miljøklagenævnets« til: »Miljø- og Fødevareklagenævnets«.
- 2.** I *kapitel 11* affattes § 91, stk. 1, 1. pkt., således:
»Stk. 1. Medmindre andet fremgår af lovens bestemmelser, jf. dog § 92, kan kommunalbestyrelsens afgørelser og beslutninger efter loven eller regler, der er fastsat med hjemmel i loven, påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som behandler sagen i en af nævnets afdelinger, jf. § 3, stk. 1, nr. 1-6, jf. § 5, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.«
- 3.** I *kapitel 11* affattes § 91, stk. 2, 1. pkt., således:
»Stk. 2. Afgørelser truffet af kommunalbestyrelsen efter lovens § 58 kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som behandler sagen i den læge afdeling, jf. § 3, stk. 1, nr. 9, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.«
- 4.** I *kapitel 11* affattes § 94, stk. 1, 1. pkt., således:
»Stk. 1. Klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet indgives skriftligt til den myndighed, der har truffet afgørelsen, ved anvendelse af digital selvbetjening, jf. dog kapitel 7 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.«

§ 27. I lov om råstoffer, jf. lovbekendtgørelse nr. 1585 af 10. december 2015, som senest ændret ved § 6 i lov nr. 1631 af 26. december 2013 og § 3 i lov nr. 427 af 18. maj 2015, foretages følgende ændringer:

- 1.** I §§ 15, stk. 3, §§ 16, 26 og 26 b ændres »Natur- og Miljøklagenævnet« til »Miljø- og Fødevareklagenævnet«.
- 2.** § 13, stk. 1, affattes således:
»Stk. 1. Regionsrådets afgørelser efter loven eller regler fastsat i medfør af loven kan, for så vidt angår forekomster på landjorden, påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som behandler sagen i nævnets læge afdeling, jf. § 3, stk. 1, nr. 9, jf. § 5, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet efter bestemmelserne i §§ 15 og 16. Regionsrådets afgørelse efter § 5 a kan, for så vidt angår retlige spørgsmål, påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet som behandler sagen i nævnets læge afdeling, jf. § 3, stk. 1, nr. 9, jf. § 5, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet. Regionsrådets afgørelser efter kapitel 7 a kan dog påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som behandler sagen i en af nævnets afdelinger, jf. § 3, stk.

1, nr. 1-6, jf. § 5, i lov om Miljø- og Fødevarerklagenævnet. Regionsrådets afgørelser efter § 7, stk. 2, § 9, stk. 2, og § 11 kan dog ikke påklages til anden administrativ myndighed.«

3. § 13, stk. 2, affattes således:

»Stk. 2. Miljø- og fødevarerministerens afgørelser efter regler fastsat i medfør af § 36 kan påklages til Miljø- og Fødevarerklagenævnet som behandler sagen i den læge afdeling, jf. § 3, stk. 1, nr. 9, jf. § 5, i lov om Miljø- og Fødevarerklagenævnet efter bestemmelserne i råstoflovens §§ 15 og 16. Øvrige afgørelser, som miljø- og fødevarerministeren træffer efter loven eller efter regler fastsat i medfør af loven vedrørende forekomster på landjorden, kan ikke påklages til anden administrativ myndighed.«

4. § 16, stk. 2, 1. pkt., affattes således:

»Stk. 2. Klage til Miljø- og Fødevarerklagenævnet indgives skriftligt til den myndighed, der har truffet afgørelsen, ved anvendelse af digital selvbetjening, jf. dog kapitel 7 i lov om Miljø- og Fødevarerklagenævnet.«

5. § 26, stk. 1 og 2, affattes således:

»§ 26. Afgørelser truffet af miljø- og fødevarerministeren efter kapitel 7 a kan påklages til Miljø- og Fødevarerklagenævnet, som behandler sagen i en af nævnets afdelinger, jf. § 3, stk. 1, nr. 1-6, jf. § 5 i lov om Miljø- og Fødevarerklagenævnet.

Stk. 2. Afgørelser truffet af miljø- og fødevarerministeren efter §§ 20, 20 b, 23 og 24 eller afgørelser truffet efter regler fastsat i medfør af § 20 a, stk. 5, og § 23, stk. 2, kan, for så vidt angår vilkår til beskyttelse af kulturarv, natur og miljø, påklages til Miljø- og Fødevarerklagenævnet som behandler sagen i den læge afdeling, jf. § 3, stk. 1, nr. 9, jf. § 5, i lov om Miljø- og Fødevarerklagenævnet.«

6. § 26 b, stk. 2, 1. pkt., affattes således:

»Stk. 2. Klage til Miljø- og Fødevarerklagenævnet indgives skriftligt til den myndighed, der har truffet afgørelsen, ved anvendelse af digital selvbetjening, jf. dog § 21, stk. 2-4 i lov om Miljø- og Fødevarerklagenævnet.«

§ 28. I lov om vandløb, jf. lovbekendtgørelse nr. 1579 af 8. december 2015, som ændret ved § 3 i lov nr. 1631 af 26. december 2013 foretages følgende ændringer:

1. Overalt i loven ændres »Natur- og Miljøklagenævnet« til: »Miljø- og Fødevarerklagenævnet« og »Natur- og Miljøklagenævnets« ændres til: Miljø- og Fødevarerklagenævnets«.

2. § 80, stk. 1, affattes således:

»Stk. 1. Vandløbsmyndighedens afgørelser, bortset fra afgørelser om erstatning og andre økonomiske spørgsmål og miljø- og fødevarerministerens afgørelser efter § 37 a, kan påklages til Miljø- og Fødevarerklagenævnet som behandler sagen i den læge afdeling, jf. § 3, stk. 1, nr. 9, jf. § 5, i lov om Miljø- og Fødevarerklagenævnet. Afgørelser efter § 54 a kan dog ikke påklages.«

3. § 80, stk. 2, affattes således:

»Stk. 2. Afgørelser efter kapitel 11 a kan påklages til Miljø- og Fødevarerklagenævnet, som behandler sagen i en af nævnets afdelinger, jf. § 3, stk. 1, nr. 1-6, jf. § 5, i lov om Miljø- og Fødevarerklagenævnet. Stk. 1, 2. pkt., finder tilsvarende anvendelse.«

4. § 82, stk. 1, 1. pkt., affattes således:

»Stk. 1. Klage til Miljø- og Fødevarerklagenævnet indgives skriftligt til den myndighed, der har truffet afgørelsen, ved anvendelse af digital selvbetjening, jf. dog kapitel 7 i lov om Miljø- og Fødevarerklagenævnet.«

§ 29. I lov om skove, jf. lovbekendtgørelse nr. 1577 af 8. december 2015, foretages følgende ændringer:

1. I §§ 16, 17, stk. 3, §§ 60, 62, stk. 4, og § 63 ændres »Natur- og Miljøklagenævnet« til »Miljø- og Fødevareklagenævnet«.

2. § 60, stk. 1, affattes således:

»Stk. 1. Afgørelser efter § 4, § 6, § 7, stk. 2, § 13, § 15, stk. 2, § 17, stk. 3, §§ 19-21, § 38, § 39 og § 51, stk. 2 og 3, der er truffet af miljø- og fødevareministeren eller efter bemyndigelse fra ministeren, jf. § 43, kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som behandler sagen i den læge afdeling, jf. § 3, stk.1, nr. 9, jf. § 5, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.«

3. § 60, stk. 2, affattes således:

»Stk. 2. Afgørelser efter kapitel 8 a, der er truffet af miljø- og fødevareministeren eller efter bemyndigelse fra ministeren, jf. § 43, kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som behandler sagen i en af nævnets afdelinger, jf. § 3, stk. 1, nr. 1-6, jf. § 5, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.«

4. § 63, stk. 1, 1. pkt., affattes således:

»Stk. 1. Klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet indgives skriftligt til den myndighed, der har truffet afgørelsen, ved anvendelse af digital selvbetjening, jf. dog kapitel 7 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.«

§ 30. I lov om jagt og vildtforvaltning, jf. lovbekendtgørelse nr. 1617 af 8. december 2015, foretages følgende ændringer:

1. I kapitel 8 a i §§ 53 j og 53 k ændres »Natur- og Miljøklagenævnet« til »Miljø- og Fødevareklagenævnet«.

2. § 53 j, stk. 1, affattes således:

»Stk. 1. Afgørelser efter dette kapitel kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som behandler sagen i en af nævnets afdelinger, jf. § 3, stk. 1, nr. 1-6, jf. § 5, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.«

3. § 53 j, stk. 2, 1. pkt., affattes således:

»Stk. 2. Klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet indgives skriftligt til den myndighed, der har truffet afgørelsen, ved anvendelse af digital selvbetjening, jf. dog kapitel 7 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.«

§ 31. I lov om miljøvurdering af planer og programmer, jf. lovbekendtgørelse nr. 1533 af 10. december 2015, foretages følgende ændringer:

1. I § 16 ændres »Natur- og Miljøklagenævnet« til »Miljø- og Fødevareklagenævnet«.

2. § 16, stk. 2, affattes således:

»Stk. 2. Hvis planen eller programmet ikke er udarbejdet i henhold til lov eller den pågældende lov ikke giver mulighed for klage, kan myndighedens afgørelser efter §§ 4-13, for så vidt angår retlige spørgsmål, indbringes for Miljø- og Fødevareklagenævnet, som behandler sagen i den læge afdeling, jf. § 3, stk.1, nr. 9, jf. § 5, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet, af de i stk. 3 nævnte klageberettigede inden 4 uger efter offentliggørelsen efter § 4, stk. 4, eller § 10.«

3. I kapitel 4 affattes § 16, stk. 5, 1. pkt., således:

»Stk. 5. Klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet indgives skriftligt til den myndighed, der har truffet afgørelsen, ved anvendelse af digital selvbetjening, jf. dog kapitel 7 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.«

§ 32. I lov om nationalparker, jf. lovbekendtgørelse nr. 1619 af 8. december 2015, som ændret ved § 9 i lov nr. 1631 af 26. december 2013, foretages følgende ændringer:

1. I §§ 30, 31 og 32 ændres »Natur- og Miljøklagenævnet« til »Miljø- og Fødevareklagenævnet«.

2. § 29, stk. 1, affattes således:

»Stk. 1. Nationalparkfondens vedtagelse af en nationalparkplan kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som behandler sagen i den læge afdeling, jf. § 3, stk.1, nr. 9, jf. § 5, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet, for så vidt angår retlige spørgsmål.«

3. § 29, stk. 3, affattes således:

»Stk. 3. Miljø- og fødevareministeren kan fastsætte regler om, at klager over retlige spørgsmål i forbindelse med de afgørelser, der er nævnt i stk. 2, kan indbringes for Miljø- og Fødevareklagenævnet til behandling i den læge afdeling, jf. § 3, stk.1, nr. 9, jf. § 5, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet, herunder regler om opsættende virkning af klage og om klageberettigelse.«

4. § 31, stk. 2, affattes således:

»Stk. 2. Klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet indgives skriftligt til den myndighed, der har truffet afgørelsen, ved anvendelse af digital selvbetjening, jf. dog kapitel 7 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.«

§ 33. I lov om beskyttelse af de ydre koge i Tøndermarsken, jf. lovbekendtgørelse nr. 1621 af 10. december 2015, foretages følgende ændringer:

1. I § 44 og 44 a ændres »Natur- og Miljøklagenævnet« til »Miljø- og Fødevareklagenævnet«.

2. I kapitel 10 affattes § 44, stk. 2, 1. pkt., før nr. 1-8, således:

»Stk. 2. Kommunalbestyrelsens afgørelser efter § 37, stk. 3, samt § 38 om fravigelser fra § 10, stk. 1, § 11, stk. 1, § 19 og § 37, stk. 2, kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som behandler sagen i den læge afdeling, jf. § 3, stk. 1, nr. 9, jf. § 5, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet, af«

3. I kapitel 10 affattes § 44, stk. 3, således:

»Stk. 3. Kommunalbestyrelsens afgørelser efter § 33 kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som behandler sagen i den læge afdeling, jf. § 3, stk. 1, nr. 9, jf. § 5, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet, af adressaten for afgørelsen.«

4. I kapitel 10 affattes § 44, stk. 4, før nr. 1-5, således:

»Stk. 4. Kommunalbestyrelsens afgørelser efter kapitel 9 a kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som behandler sagen i den læge afdeling, jf. § 3, stk. 1, nr. 9, jf. § 5, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.«

5. I kapitel 10 affattes § 44, stk. 9, 1. pkt., således:

»Stk. 9. Klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet indgives skriftligt til den myndighed, der har truffet afgørelsen, ved anvendelse af digital selvbetjening, jf. dog kapitel 7 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.«

§ 34. I lov om vandforsyning m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 1584 af 10. december 2015, so ændret ved § 2 i lov r. 132 af 16. februar 2016, foretages følgende ændringer:

1. Overalt i loven ændres »Natur- og Miljøklagenævnet« til: »Miljø- og Fødevareklagenævnet« og »Natur- og Miljøklagenævnets» ændres til: »Miljø- og Fødevareklagenævnets«.

2. I kapitel 13 affattes § 75, stk. 1, således:

»Stk. 1. Kommunalbestyrelsens afgørelser efter loven, jf. dog stk. 2, og miljø- og fødevareministerens afgørelser efter § 29, stk. 2 og 4, § 32, § 37 og § 38, jf. § 40, stk. 2, og i konkrete sager efter kapitel 8 kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som behandler sagen i den læge afdeling, jf. § 3, stk.1, nr. 9, jf. § 5, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.«

3. I *kapitel 13* affattes § 75, stk. 2, således:

»Stk. 2. Afgørelser efter kapitel 11 a kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som behandler sagen i en af nævnets afdelinger, jf. § 3, stk. 1, nr. 1-6, jf. § 5, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.«

4. I *kapitel 13* affattes § 75, stk. 3, 1. pkt., således:

»Stk. 3. Klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet indgives skriftligt til den myndighed, der har truffet afgørelsen, ved anvendelse af digital selvbetjening, jf. dog kapitel 7 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.«

§ 35. I lov om vandsektorens organisering og økonomiske forhold, jf. lov nr. 469 af 12. juni 2009, foretages følgende ændringer:

1. I § 26 ændres »Natur- og Miljøklagenævnet« til »Miljø- og Fødevareklagenævnet«.

2

§ 36. I lov om forurennet jord, jf. lovbekendtgørelse nr. 34 af 13. maj 2016, foretages følgende ændringer:

1. I *kapitel 10* i §§ 77, 79, 80, 83, stk. 5 og § 86 ændres »Natur- og Miljøklagenævnet« til »Miljø- og Fødevareklagenævnet«.

2. I *kapitel 10* affattes § 77, stk. 1, før nr. 1-2, således:

»Stk. 1. Følgende afgørelser kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som behandler sagen i en af nævnets afdelinger, jf. § 3, stk. 1, nr. 1-6, jf. § 5, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet:«

3. I *kapitel 10* affattes § 77, stk. 2, således:

»Stk. 2. Regionsrådets afgørelser om ekspropriation, jf. § 22, stk. 2 og 4, kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som behandler sagen i den læge afdeling, jf. § 3, stk. 1, nr. 9, jf. § 5, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.«

4. I *kapitel 10* affattes § 77, stk. 3, 1. pkt., således:

»Stk. 1. Klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet indgives skriftligt til den myndighed, der har truffet afgørelsen, ved anvendelse af digital selvbetjening, jf. dog kapitel 7 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.«

§ 37. I lov om aktindsigt i miljøoplysninger, jf. lovbekendtgørelse nr. 1036 af 18. august 2015, foretages følgende ændringer:

1. Overalt i loven ændres »Natur- og Miljøklagenævnet« til »Miljø- og Fødevareklagenævnet«.

2. § 4 a, affattes således:

»§ 4 a. Afslag på anmodning om aktindsigt, der er meddelt af et organ omfattet af § 1, stk. 2, og af forsyningsvirksomheder m.v. omfattet af § 1, stk. 1, kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som behandler sagen i en af nævnets afdelinger, jf. § 3, stk. 1, nr. 1-6, jf. § 5, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.«

3. § 4 b, stk. 1, affattes således:

»Klage indgives skriftligt til den myndighed, det organ eller den forsyningsvirksomhed, der har truffet afgørelsen. Myndigheden, organet eller forsyningsvirksomheden skal, hvis den vil fastholde afgørelsen, snarest og som

udgangspunkt ikke senere end 3 uger efter modtagelsen af klagen videregående klagen til klageinstansen. Klagen skal ved videregørelsen være ledsaget af den påklagede afgørelse, de dokumenter, der er indgået i sagens bedømmelse, og en udtalelse fra myndigheden, organet eller forsyningsvirksomheden med dennes bemærkninger til sagen og de i klagen anførte klagepunkter.«

4. § 4 b, stk. 2, 1. pkt., affattes således:

»Stk. 21. Ved klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet indgives klagen ved anvendelse af digital selvbetjening, jf. dog kapitel 7 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.«

5. § 4 b, stk. 3, ophæves og stk. 4 og 5, bliver herefter stk. 3 og 4.

§ 38. I lov om miljømål m.v. for internationale naturbeskyttelsesområder, jf. lovbekendtgørelse nr. 1531 af 8. december 2015, foretages følgende ændringer:

1. Overalt i loven ændres »Natur- og Miljøklagenævnet« til »Miljø- og Fødevareklagenævnet«.

2. I *kapitel 16* affattes § 53, stk. 1, 1. pkt., før nr. 1 og 2 således:

»Stk. 1. Afgørelser truffet efter følgende bestemmelser kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som behandler sagen i den læge afdeling, jf. § 3, stk. 1, nr. 9, jf. § 5, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.«

3. § 56, stk. 2, 1. pkt., affattes således:

»Stk. 2. Klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet indgives skriftligt til den myndighed, der har truffet afgørelsen, ved anvendelse af digital selvbetjening, jf. dog kapitel 7 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.«

§ 39. I lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, jf. lovbekendtgørelse nr. 442 af 13. maj 2016, foretages følgende ændringer:

1. I §§ 60, 77, 80, 81 og 88 ændres »Natur- og Miljøklagenævnet« til »Miljø- og Fødevareklagenævnet«.

2. I *kapitel 7* affattes § 76, stk. 1, således:

»Stk. 1. Medmindre andet fremgår af lovens bestemmelser, jf. dog § 78, kan kommunalbestyrelsens afgørelser og beslutninger efter loven eller regler, der er fastsat med hjemmel i loven, påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som behandler sagen i en af nævnets afdelinger, jf. § 3, stk. 1, nr. 1-6, jf. § 5, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.«

3. I *kapitel 7* affattes § 77, stk. 1, 1. pkt., således:

»Stk. 1. Klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet indgives skriftligt til den myndighed, der har truffet afgørelsen, ved anvendelse af digital selvbetjening, jf. dog kapitel 7 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.«

§ 40. I lov om kemikalier, jf. lovbekendtgørelse nr. 849 af 24. juni 2014, foretages følgende ændringer:

1. I *kapitel 11* efter § 52 indsættes:

»§ 52 a. Afgørelser truffet i henhold til denne lov eller regler udstedt i medfør heraf, og som hører under Miljø- og Fødevareministeriets område, kan hvis ikke andet følger af lovgivningen i øvrigt påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet, jf. lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.«

2. »Stk. 2. Klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet indgives skriftligt til den myndighed, der har truffet afgørelsen, ved anvendelse af digital selvbetjening, jf. dog kapitel 7 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.«

§ 41. I lov om beskyttelse af havmiljøet, jf. lovbekendtgørelse nr. 1616 af 10. december 2015, som ændret ved § 2, nr. 24 og 25 i lov nr. 1499 af 23. december 2014, § 2 i lov nr. 427 af 18. maj 2016 og § 3 i lov nr. 634 af 8. juni 2016, foretages følgende ændringer:

1. Overalt i loven ændres »Natur- og Miljøklagenævnet« til: »Miljø- og Fødevareklagenævnet« og »Natur- og Miljøklagenævnets« ændres til: »Miljø- og Fødevareklagenævnets«.

2. I *kapitel 15* affattes § 51, stk. 1, før nr. 1-5, således:

»Stk. 1. Følgende afgørelser kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som behandler sagen i en af nævnets afdelinger, jf. § 3, stk. 1, nr. 1-6, jf. § 5, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.«

3. § 51, stk. 2-5 ophæves.

§ 42. I lov om miljø- og genteknologi, jf. lovbekendtgørelse nr. 840 af 3. juli 2015, foretages følgende ændringer:

1. Overalt i loven ændres »Natur- og Miljøklagenævnet« til »Miljø- og Fødevareklagenævnet«.

2. § 32, stk. 1, 1. pkt., affattes således:

»Stk. 1. Klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet indgives skriftligt til den myndighed, der har truffet afgørelsen, ved anvendelse af digital selvbetjening, jf. dog kapitel 7 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.«

§ 43. I lov om dyrkning m.v. af genetisk modificerede afgrøder, jf. lovbekendtgørelse nr. 193 af 12. marts 2009, foretages følgende ændringer:

1. Efter § 16 indsættes:

»§ 16 a. Afgørelser truffet i henhold til denne lov eller regler udstedt i medfør heraf, og som hører under Miljø- og Fødevareministeriets område, kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som behandler sagen i en af nævnets afdelinger, jf. § 3, stk. 1, nr. 4-8, jf. § 5, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Stk.2. Klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet indgives skriftligt til den myndighed, der har truffet afgørelsen, ved anvendelse af digital selvbetjening, jf. dog kapitel 7 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.«

§ 44. I miljøskadeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 916 af 3. juli 2015, foretages følgende ændringer:

1. I *kapitel 10* i §§ 50 og 52, stk.1, 2, 4 og 5 ændres »Natur- og Miljøklagenævnet« til »Miljø- og Fødevareklagenævnet«.

2. I *kapitel 10* affattes § 50 således:

»§ 50. Medmindre andet fremgår af loven, kan afgørelser efter loven påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som behandler sagen i en af nævnets afdelinger, jf. § 3, stk. 1, nr. 1-6, jf. § 5, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.«

3. I *kapitel 10* affattes § 52, stk. 1, 1. pkt., således:

»Stk. 1. Klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet indgives skriftligt til den myndighed, der har truffet afgørelsen, ved anvendelse af digital selvbetjening, jf. dog kapitel 7 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.«

§ 45. I lov om vurdering og styring af oversvømmelsesrisikoen fra vandløb og søer, jf. lovbekendtgørelse nr. 1618 af 10. december 2015, foretages følgende ændringer:

1. Overalt i loven ændres »Natur- og Miljøklagenævnet« til: »Miljø- og Fødevareklagenævnet« og »Natur- og Miljøklagenævnets« ændres til: »Miljø- og Fødevareklagenævnets«.

2. § 15, stk. 1, affattes således:

»Stk. 1. Endeligt vedtagne risikostyringsplaner og senere revurderinger af disse kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som behandler sagen i den læge afdeling, jf. § 3, stk. 1, nr. 9, jf. § 5, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet, for så vidt angår retlige spørgsmål.«

3. § 17, stk. 2, 1. pkt., affattes således:

»Stk. 2. Klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet indgives skriftligt til den myndighed, der har truffet afgørelsen, ved anvendelse af digital selvbetjening, jf. dog kapitel 7 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.«

§ 46. I museumsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 358 af 8. april 2014, foretages følgende ændringer:

1. I §§ 29 t, 29 u og 29 v ændres »Natur- og Miljøklagenævnet« til »Miljø- og Fødevareklagenævnet«.

2. § 29 t, stk. 1, affattes således:

»Stk. 1. Kommunalbestyrelsens afgørelser efter dette kapitel eller de regler, der udstedes efter dette kapitel, kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som behandler sagen i den læge afdeling, jf. § 3, stk. 1, nr. 9, jf. § 5, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.«

3. § 29 t, stk. 2, affattes således:

»Stk. 2. Kulturministerens afgørelser efter § 29 h, stk. 2, og § 29 q, stk. 2, 1. pkt., kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som behandler sagen i den læge afdeling, jf. § 3, stk. 1, nr. 9, jf. § 5, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet. Tilsvarende kan afgørelser efter § 29 j, stk. 1, påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som behandler sagen i den læge afdeling, jf. § 3, stk. 1, nr. 9, jf. § 5, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet, for så vidt angår dispensationer fra bestemmelserne i § 29 e, stk. 1, 1. pkt., og § 29 g, stk. 1 og 2, bortset fra tilladelser til arkæologiske undersøgelser af fortidsminder og historiske skibsvrag. Andre afgørelser efter dette kapitel kan ikke påklages til anden administrativ myndighed.«

4. § 29 t, stk. 3, affattes således:

»Stk. 3. Kulturministeren kan fastsætte bestemmelser om klage over afgørelser truffet af ministeren efter regler udstedt i medfør af dette kapitel. Kulturministeren kan bestemme, at sådanne afgørelser kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som behandler sagen i den læge afdeling, jf. § 3, stk. 1, nr. 9, jf. § 5, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet, eller at sådanne afgørelser ikke kan påklages til anden administrativ myndighed. Klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet indgives skriftligt til den myndighed, der har truffet afgørelsen, ved anvendelse af digital selvbetjening, jf. dog kapitel 7 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.«

§ 47. I lov om havstrategi, jf. lovbekendtgørelse nr. 1582 af 10. december 2015, som ændret ved § 5 i lov nr. 1631 af 26. december 2013, foretages følgende ændringer:

1. I §§ 20, 21 og 22 ændres »Natur- og Miljøklagenævnet« til »Miljø- og Fødevareklagenævnet«.

2. § 19 affattes således:

»*Stk. 1.* Afgørelser truffet efter §§ 12 og 13 kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som behandler sagen i den læge afdeling, jf. § 3, stk. 1, nr. 9, jf. § 5, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet, for så vidt angår processuelle spørgsmål i forbindelse med tilvejebringelsen af havstrategierne.«

3. § 21, stk. 2, 1. pkt., affattes således:

»*Stk. 2.* Klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet indgives skriftligt til den myndighed, der har truffet afgørelsen, ved anvendelse af digital selvbetjening, jf. dog kapitel 7 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.«

§ 49. I lov om superficiære Fæste- og lejeforhold, jf. lovbekendtgørelse nr. 1692 af 14. december 2015, foretages følgende ændringer:

1. Efter § 10 indsættes:

»**§ 10 a.** Afgørelser truffet i henhold til denne lov eller regler udstedt i medfør heraf kan, hvis ikke andet er fastsat, påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet, jf. lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Stk.2. Klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet indgives skriftligt til den myndighed, der har truffet afgørelsen, ved anvendelse af digital selvbetjening, jf. dog kapitel 7 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.«

§ 50. I indkøbsforeningsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 999 af 19. august 2010, foretages følgende ændringer:

1. Efter § 7 indsættes:

»**§ 7 a.** Afgørelser truffet i henhold til denne lov eller regler udstedt i medfør heraf kan, hvis ikke andet er fastsat, påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet, jf. lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Stk.2. Klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet indgives skriftligt til den myndighed, der har truffet afgørelsen, ved anvendelse af digital selvbetjening, jf. dog kapitel 7 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.«

§ 51. I lov om læhegn og tilskud til læplantning, jf. lovbekendtgørelse nr. 1845 af 14. december 2015, foretages følgende ændringer:

1. Efter § 11 indsættes:

»**§ 11 a.** Afgørelser truffet i henhold til denne lov eller regler udstedt i medfør heraf kan, hvis ikke andet er fastsat, påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet, jf. lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Stk.2. Klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet indgives skriftligt til den myndighed, der har truffet afgørelsen, ved anvendelse af digital selvbetjening, jf. dog kapitel 7 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.«

§ 52. I lov om ophørsstøtte til erhvervsfiskere, jf. lovbekendtgørelse nr. 1748 af 14. december 2015, foretages følgende ændringer:

1. Efter § 9 a indsættes:

»**§ 9 b.** Afgørelser truffet i henhold til denne lov eller regler udstedt i medfør heraf kan, hvis ikke andet er fastsat, påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet, jf. lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Stk.2. Klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet indgives skriftligt til den myndighed, der har truffet afgørelsen, ved anvendelse af digital selvbetjening, jf. dog kapitel 7 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.«

§ 53. I lov om ophørsstøtte til jordbrugere, jf. lovbekendtgørelse nr. 1813 af 14. december 2015, foretages følgende ændringer:

1. Efter § 16 indsættes:

»§ 16 a. Afgørelser truffet i henhold til denne lov eller regler udstedt i medfør heraf kan, hvis ikke andet er fastsat, påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet, jf. lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Stk. 2. Klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet indgives skriftligt til den myndighed, der har truffet afgørelsen, ved anvendelse af digital selvbetjening, jf. dog kapitel 7 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.«

§ 54. I lov om støtte til jordbrugets strukturudvikling og til økologisk produktion inden for jordbrug og fiskeri m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 1910 af 14. december 2015, foretages følgende ændringer:

1. I *kapitel 7* efter § 17 indsættes:

»§ 17 a. Afgørelser truffet i henhold til denne lov eller regler udstedt i medfør heraf kan, hvis ikke andet er fastsat, påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet, jf. lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Stk.2. Klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet indgives skriftligt til den myndighed, der har truffet afgørelsen, ved anvendelse af digital selvbetjening, jf. dog kapitel 7 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.«

§ 55. I innovationsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1695 af 14. december 2015, foretages følgende ændringer:

1. I *kapitel 5* efter § 15 indsættes:

»§ 15 a. Afgørelser truffet i henhold til denne lov eller regler udstedt i medfør heraf kan, hvis ikke andet er fastsat, påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet, jf. lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

St.2. Klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet indgives skriftligt til den myndighed, der har truffet afgørelsen, ved anvendelse af digital selvbetjening, jf. dog kapitel 7 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.«

§ 56. I lov om Kongeriget Danmarks Fiskeribank, jf. lovbekendtgørelse nr. 1848 af 14. december 2015, foretages følgende ændringer:

1. I § 8 b indsættes:

»*Stk. 3.* Afgørelser truffet i henhold til denne lov eller regler udstedt i medfør heraf kan, hvis ikke andet er fastsat, påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet, jf. lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Stk.2. Klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet indgives skriftligt til den myndighed, der har truffet afgørelsen, ved anvendelse af digital selvbetjening, jf. dog kapitel 7 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.«

§ 57. I lov om strukturforanstaltninger vedrørende fiskerisektoren, jf. lovbekendtgørelse nr. 1846 af 14. december 2015, foretages følgende ændringer:

1. I *kapitel 3* efter § 10 indsættes:

»§ 10 a. Afgørelser truffet i henhold til denne lov eller regler udstedt i medfør heraf kan, hvis ikke andet er fastsat, påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet, jf. lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Stk.2. Klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet indgives skriftligt til den myndighed, der har truffet afgørelsen, ved anvendelse af digital selvbetjening, jf. dog kapitel 7 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.«

§ 58. I jordfordelingsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1707 af 14. december 2015, foretages følgende ændringer:

1. I *kapitel 6* indsættes:

»§ 27 a. Afgørelser truffet i henhold til denne lov eller regler udstedt i medfør heraf kan, hvis ikke andet er fastsat, påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet, jf. lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Stk.2. Klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet indgives skriftligt til den myndighed, der har truffet afgørelsen, ved anvendelse af digital selvbetjening, jf. dog kapitel 7 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.«

§ 59. I økologiloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1657 af 14. december 2015, foretages følgende ændringer:

1. I *kapitel 5* indsættes efter § 18:

»§ 18 a. Afgørelser truffet i henhold til denne lov eller regler udstedt i medfør heraf kan, hvis ikke andet er fastsat, påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet, jf. lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Stk.2. Klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet indgives skriftligt til den myndighed, der har truffet afgørelsen, ved anvendelse af digital selvbetjening, jf. dog kapitel 7 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.«

§ 60. I lov om gødning og jordforbedringsmidler m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 417 af 3. maj 2011, foretages følgende ændringer:

1. Efter § 10 indsættes i *kapitel 2*:

»§ 10 a. Afgørelser truffet i henhold til denne lov eller regler udstedt i medfør heraf kan, hvis ikke andet er fastsat, påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet, jf. lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Stk.2. Klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet indgives skriftligt til den myndighed, der har truffet afgørelsen, ved anvendelse af digital selvbetjening, jf. dog kapitel 7 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.«

§ 61. I lov om foderstoffer, jf. lovbekendtgørelse nr. 477 af 15. maj 2014, foretages følgende ændringer:

1. Efter § 5 indsættes:

»§ 5 a. Afgørelser truffet i henhold til denne lov eller regler udstedt i medfør heraf kan, hvis ikke andet er fastsat, påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet, jf. lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Stk.2. Klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet indgives skriftligt til den myndighed, der har truffet afgørelsen, ved anvendelse af digital selvbetjening, jf. dog kapitel 7 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.«

§ 62. I lov om fødevarer, jf. lovbekendtgørelse nr. 43 af 12. januar 2016, foretages følgende ændringer:

1. I *kapitel 15* indsættes efter § 58:

»§ 58 a. Afgørelser truffet i henhold til denne lov eller regler udstedt i medfør heraf kan, hvis ikke andet er fastsat, påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet, jf. lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Stk.2. Klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet indgives skriftligt til den myndighed, der har truffet afgørelsen, ved anvendelse af digital selvbetjening, jf. dog kapitel 7 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.«

§ 63. Dyreværnsloven, jf. lovbekendtgørelse nr.1019 af 29. juni 2016, foretages følgende ændringer:

1. I § 24 d indsættes:

»Stk. 2. Afgørelser truffet i henhold til denne lov eller regler udstedt i medfør heraf kan, hvis ikke andet er fastsat, påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet, jf. lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Stk.2. Klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet indgives skriftligt til den myndighed, der har truffet afgørelsen, ved anvendelse af digital selvbetjening, jf. dog kapitel 7 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.«

§ 64. I lov om indendørs hold af smågrise, avls- og slagtesvin, jf. lovbekendtgørelse nr. 465 af 15. maj 2014, foretages følgende ændringer:

1. I kapitel 2 b indsættes i § 7 b:

»Stk. 2. Afgørelser truffet i henhold til denne lov eller regler udstedt i medfør heraf kan, hvis ikke andet er fastsat, påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet, jf. lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Stk.2. Klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet indgives skriftligt til den myndighed, der har truffet afgørelsen, ved anvendelse af digital selvbetjening, jf. dog kapitel 7 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.«

§ 65. Lov om indendørs hold af gylte, gøldsøer og drægtige søer, jf. lovbekendtgørelse nr. 77 af 21. januar 2015, foretages følgende ændringer:

1. I kapitel 2 b indsættes i § 9 c:

»Stk. 2. Afgørelser truffet i henhold til denne lov eller regler udstedt i medfør heraf kan, hvis ikke andet er fastsat, påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet, jf. lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Stk.2. Klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet indgives skriftligt til den myndighed, der har truffet afgørelsen, ved anvendelse af digital selvbetjening, jf. dog kapitel 7 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.«

§ 66. I lov om udendørs hold af svin, jf. lovbekendtgørelse nr. 1148 af 12. september 2015, foretages følgende ændringer:

1. I kapitel 6 b indsættes efter § 15 b:

»§ 15 c. Afgørelser truffet i henhold til denne lov eller regler udstedt i medfør heraf kan, hvis ikke andet er fastsat, påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet, jf. lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Stk.2. Klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet indgives skriftligt til den myndighed, der har truffet afgørelsen, ved anvendelse af digital selvbetjening, jf. dog kapitel 7 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.«

§ 67. I lov om hold af malkekvæg og afkom af malkekvæg, jf. lovbekendtgørelse nr. 470 af 15. maj 2014, foretages følgende ændringer:

1. I kapitel 7 indsættes efter § 36:

»§ 36 a. Afgørelser truffet i henhold til denne lov eller regler udstedt i medfør heraf kan, hvis ikke andet er fastsat, påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet, jf. lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Stk.2. Klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet indgives skriftligt til den myndighed, der har truffet afgørelsen, ved anvendelse af digital selvbetjening, jf. dog kapitel 7 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.«

§ 68. I lov om hold af slagtekyllinger, jf. lovbekendtgørelse nr. 468 af 15. maj 2014, foretages følgende ændringer:

1. I kapitel 3 indsættes efter § 14:

»§ 14 a. Afgørelser truffet i henhold til denne lov eller regler udstedt i medfør heraf kan, hvis ikke andet er fastsat, påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet, jf. lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Stk.2. Klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet indgives skriftligt til den myndighed, der har truffet afgørelsen, ved anvendelse af digital selvbetjening, jf. dog kapitel 7 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.«

§ 69. I lov om hold af slagtekalkuner, jf. lovbekendtgørelse nr. 476 af 15. maj 2014, foretages følgende ændringer:

1. Efter § 17 indsættes i *kapitel 5*:

»§ 17 a. Afgørelser truffet i henhold til denne lov eller regler udstedt i medfør heraf kan, hvis ikke andet er fastsat, påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet, jf. lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Stk.2. Klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet indgives skriftligt til den myndighed, der har truffet afgørelsen, ved anvendelse af digital selvbetjening, jf. dog kapitel 7 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.«

§ 70. I lov om hold af heste, jf. lovbekendtgørelse nr. 472 af 15. maj 2014, foretages følgende ændringer:

1. I kapitel 10 indsættes i § 32 a:

»*Stk. 2.* Afgørelser truffet i henhold til denne lov eller regler udstedt i medfør heraf kan, hvis ikke andet er fastsat, påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet, jf. lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Stk.2. Klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet indgives skriftligt til den myndighed, der har truffet afgørelsen, ved anvendelse af digital selvbetjening, jf. dog kapitel 7 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.«

§ 71. I lov om sikring af dyrepatogether, jf. lovbekendtgørelse nr. 475 af 15. maj 2014, foretages følgende ændringer:

1. Efter § 4 indsættes:

»§ 4 a. Afgørelser truffet i henhold til denne lov eller regler udstedt i medfør heraf kan, hvis ikke andet er fastsat, påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet, jf. lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Stk.2. Klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet indgives skriftligt til den myndighed, der har truffet afgørelsen, ved anvendelse af digital selvbetjening, jf. dog kapitel 7 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.«

§ 72. I lov om landbrugsejendomme, jf. lovbekendtgørelse nr. 26 af 14. januar 2015, foretages følgende ændringer:

1. Efter § 38 indsættes i *kapitel 17*:

»§ 39 a. Afgørelser truffet i henhold til denne lov eller regler udstedt i medfør heraf kan, hvis ikke andet er fastsat, påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet, jf. lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Stk.2. Klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet indgives skriftligt til den myndighed, der har truffet afgørelsen, ved anvendelse af digital selvbetjening, jf. dog kapitel 7 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.«

§ 73. I lov om apoteksvirksomhed, jf. lovbekendtgørelse nr. 1040 af 3. september 2014, foretages følgende ændringer:

1. § 13, stk. 7, 1. pkt., affattes således:

»Stk. 7. Afgørelser efter § 13, stk. 6, og Afgørelser truffet i henhold til denne lov eller regler udstedt i medfør af § 9, stk. 3, kan, hvis ikke andet er fastsat, påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet, jf. lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet indgives skriftligt til den myndighed, der har truffet afgørelsen, ved anvendelse af digital selvbetjening, jf. dog kapitel 7 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.«

§ 74. I lov om Landdistriktsfonden, jf. lov nr. 1360 af 16. december 2014, foretages følgende ændringer:

1. Efter § 11 indsættes i *kapitel 2*:

»§ 11 a. Afgørelser truffet i henhold til denne lov eller regler udstedt i medfør heraf kan, hvis ikke andet er fastsat, påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet, jf. lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Stk.2. Klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet indgives skriftligt til den myndighed, der har truffet afgørelsen, ved anvendelse af digital selvbetjening, jf. dog kapitel 7 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.«

§ 75. I lov om Hav- og Fiskerifonden, jf. lov nr. 1361 af 16. december 2014, foretages følgende ændringer:

1. I kapitel 2 indsættes efter § 11:

»§ 11 a. Afgørelser truffet i henhold til denne lov eller regler udstedt i medfør heraf kan, hvis ikke andet er fastsat, påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet, jf. lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Stk.2. Klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet indgives skriftligt til den myndighed, der har truffet afgørelsen, ved anvendelse af digital selvbetjening, jf. dog kapitel 7 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.«

§ 76. I lov om kystbeskyttelse, jf. lovbekendtgørelse nr. 15 af 8. januar 2016, foretages følgende ændringer:

1. I *kapitel 4* efter *I kapitel 4 i § 18 og § 18a, stk-4-8*, ændres »Natur- og Miljøklagenævnet« til »Miljø- og Fødevareklagenævnet«.

§ 77. I lov om behandling af oplysninger om brug af plantebeskyttelsesmidler i jordbruget, jf. lovbekendtgørelse nr. 249 af 28. februar 2013, foretages følgende ændringer:

1. Efter § 4 indsættes:

»§ 4 a. Afgørelser truffet i henhold til denne lov eller regler udstedt i medfør heraf kan, hvis ikke andet er fastsat, påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet, jf. lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Stk.2. Klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet indgives skriftligt til den myndighed, der har truffet afgørelsen, ved anvendelse af digital selvbetjening, jf. dog kapitel 7 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.«

§ 78. I lov om administration af Det Europæiske Fællesskabs forordninger om ordninger under Den Fælles Landbrugspolitik finansieret af Den Europæiske Garantifond for Landbruget m.v. (landbrugsstøtteloven), jf. lovbekendtgørelse nr. 1586 af 14. december 2015, foretages følgende ændringer:

1. I kapitel 4 indsættes efter § 22 a:

»**§ 22 b.** Afgørelser truffet i henhold til denne lov eller regler udstedt i medfør heraf kan, hvis ikke andet er fastsat, påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet, jf. lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Stk.2. Klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet indgives skriftligt til den myndighed, der har truffet afgørelsen, ved anvendelse af digital selvbetjening, jf. dog kapitel 7 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.«

§ 79. I lov om visse landdistriktsrelaterede tilskudsordninger m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 1812 af 14. december 2015, foretages følgende ændringer:

1. I § 19 indsættes som stk. 6:

»*Stk. 6.* Afgørelser truffet i henhold til denne lov eller regler udstedt i medfør heraf kan, hvis ikke andet er fastsat, påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet, jf. lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet indgives skriftligt til den myndighed, der har truffet afgørelsen, ved anvendelse af digital selvbetjening, jf. dog kapitel 7 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.«

§ 80. I lov om Grønt Udviklings- og Demonstrationsprogram, jf. lovbekendtgørelse nr. 1706 af 14. december 2015, foretages følgende ændringer:

1. Efter § 19 indsættes i *kapitel 6*:

»**§ 19 a.** Afgørelser truffet i henhold til denne lov eller regler udstedt i medfør heraf kan, hvis ikke andet er fastsat, påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet, jf. lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Stk.2. Klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet indgives skriftligt til den myndighed, der har truffet afgørelsen, ved anvendelse af digital selvbetjening, jf. dog kapitel 7 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.«

§ 81. I lov om hold af dyr, jf. lovbekendtgørelse nr. 466 af 15. maj 2014, foretages følgende ændringer:

1. I *kapitel 13* indsættes efter § 66:

»**§ 66 a.** Afgørelser truffet i henhold til denne lov eller regler udstedt i medfør heraf kan, hvis ikke andet er fastsat, påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet, jf. lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Stk.2. Klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet indgives skriftligt til den myndighed, der har truffet afgørelsen, ved anvendelse af digital selvbetjening, jf. dog kapitel 7 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.«

§ 82. I fiskeriloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 568 af 21. maj 2014, foretages følgende ændringer:

1. I *kapitel 19* efter § 110 indsættes:

»§ 110 a. Afgørelser truffet i henhold til denne lov eller regler udstedt i medfør heraf kan, hvis ikke andet er fastsat, påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet, jf. lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Stk.2. Klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet indgives skriftligt til den myndighed, der har truffet afgørelsen, ved anvendelse af digital selvbetjening, jf. dog kapitel 7 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.«

§ 83. I lov om drift af landbrugsjorder, jf. lovbekendtgørelse nr. 191 af 12. marts 2009, foretages følgende ændringer:

1. Efter § 16 indsættes:

»§ 16 a. Afgørelser truffet i henhold til denne lov eller regler udstedt i medfør heraf kan, hvis ikke andet er fastsat, påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet, jf. lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Stk.2. Klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet indgives skriftligt til den myndighed, der har truffet afgørelsen, ved anvendelse af digital selvbetjening, jf. dog kapitel 7 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.«

§ 84. I lov om frø, kartofler og planter, jf. lovbekendtgørelse nr. 195 af 12. marts 2009, foretages følgende ændringer:

1. Efter § 3 indsættes:

»§ 3 a. Afgørelser truffet i henhold til denne lov eller regler udstedt i medfør heraf kan, hvis ikke andet er fastsat, påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet, jf. lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Stk.2. Klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet indgives skriftligt til den myndighed, der har truffet afgørelsen, ved anvendelse af digital selvbetjening, jf. dog kapitel 7 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.«

§ 85. I lov om biavl, jf. lovbekendtgørelse nr. 197 af 12. marts 2009, foretages følgende ændringer:

1. Efter § 17 indsættes:

»§ 17 a. Afgørelser truffet i henhold til denne lov eller regler udstedt i medfør heraf kan, hvis ikke andet er fastsat, påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet, jf. lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Stk.2. Klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet indgives skriftligt til den myndighed, der har truffet afgørelsen, ved anvendelse af digital selvbetjening, jf. dog kapitel 7 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.«

§ 86. I lov om planteskadegørere, jf. lovbekendtgørelse nr. 198 af 12. marts 2009, foretages følgende ændringer:

1. Efter § 12 indsættes:

»§ 12 a. Afgørelser truffet i henhold til denne lov eller regler udstedt i medfør heraf kan, hvis ikke andet er fastsat, påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet, jf. lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Stk.2. Klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet indgives skriftligt til den myndighed, der har truffet afgørelsen, ved anvendelse af digital selvbetjening, jf. dog kapitel 7 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.«

§ 87. I lov om dyrlæger, jf. lovbekendtgørelse nr. 1149 af 12. september 2015, foretages følgende ændringer:

1. I *kapitel 9* indsættes efter § 36:

»§ 36 a. Afgørelser truffet i henhold til denne lov eller regler udstedt i medfør heraf kan, hvis ikke andet er fastsat, påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet, jf. lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Stk.2. Klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet indgives skriftligt til den myndighed, der har truffet afgørelsen, ved anvendelse af digital selvbetjening, jf. dog kapitel 7 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.«

§ 88. I lov om hunde, jf. lovbekendtgørelse nr. 76 af 21. januar 2015, foretages følgende ændringer:

1. Efter § 4 indsættes:

»§ 4 a. Afgørelser truffet i henhold til denne lov eller regler udstedt i medfør heraf kan, hvis ikke andet er fastsat, påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet, jf. lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Stk.2. Klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet indgives skriftligt til den myndighed, der har truffet afgørelsen, ved anvendelse af digital selvbetjening, jf. dog kapitel 7 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.«

§ 89. I lov om plantenyheder, jf. lovbekendtgørelse nr. 190 af 12. marts 2009, foretages følgende ændringer:

1. Under overskriften Klage indsættes efter § 23:

»§ 23 a. Afgørelser truffet i henhold til denne lov eller regler udstedt i medfør heraf kan, hvis ikke andet er fastsat, påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet, jf. lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Stk.2. Klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet indgives skriftligt til den myndighed, der har truffet afgørelsen, ved anvendelse af digital selvbetjening, jf. dog kapitel 7 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.«

§ 90. I lov nr. 425 af 18. maj 2016 om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM) foretages følgende ændringer:

1. Overalt i loven ændres »Natur- og Miljøklagenævnet« til: »Miljø- og Fødevareklagenævnet« og »Natur- og Miljøklagenævnets« ændres til: »Miljø- og Fødevareklagenævnets«.

2. I § 48, *stk. 3 og 4* og § 49, *stk. 1*, ændres »som sammensat efter § 5, stk. 1, nr. 2 til: », som behandler sagen i den læge afdeling, jf. § 3, stk. 1, nr. 9, jf. § 5«.

3. I § 49, *stk. 2*, ændres »som sammensat efter § 5, stk. 1, nr. 1, « til: », som behandler sagen i en af nævnets afdelinger, jf. § 3, stk. 1, nr. 1-6«.

4. I § 52 ændres »§ 18 b, stk. 2-4 til: »kapitel 7 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet«.

§ 91. I lov nr. 1606 af 26. december 2013 om vandplanlægning, foretages følgende ændringer:

1. Overalt i loven ændres »Natur- og Miljøklagenævnet« til: »Miljø- og Fødevareklagenævnet« og »Natur- og Miljøklagenævnets« ændres til: »Miljø- og Fødevareklagenævnets«.

2. I § 36 ændres »som sammensat efter § 5, stk. 1, nr. 2, « til: », som behandler sagen i den læge afdeling, jf. § 3, stk. 1, nr. 9, jf. § 3, stk. 1, nr. 9, jf. § 5«.

§ 92. I lov nr. 130 af 10. februar 2015 om miljøteknologisk Udviklings-og Demonstrationsprogram, foretages følgende ændringer:

1. Overalt i loven ændres »Natur- og Miljøklagenævnet« til: »Miljø- og Fødevareklagenævnet«.

2. I § 19, stk.2 ændres »som sammensat efter § 5, stk. 1, nr. 2, « til: », som behandler sagen i den læge afdeling, jf. § 3, stk. 1, nr. 9, jf. § 5«.

3. I § 19, stk.6 ændres »§ 18 b, stk. 2-4 til: kapitel 7 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet«.

Kapitel 10

Lovens territoriale gyldighedsområde

§ 93. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kongelig anordning sættes helt eller delvis i kraft for Grønland med de ændringer, som de grønlandske forhold tilsiger.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1. Lovforslagets baggrund
2. Lovforslagets hovedindhold
  - 2.1. Klageinstansernes kompetence
    - 2.1.1. Gældende ret
      - 2.1.1.1. Natur- og Miljøklagenævnet
        - 2.1.1.1.2. Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse i de enkelte sager
        - 2.1.1.2. Klagecenter for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri
          - 2.1.1.2.2. Klagecentrets afgørelse i de enkelte sager
      - 2.1.2. Lovforslagets indhold
        - 2.1.2.1. Miljø- og Fødevareklagenævnets prøvelse
    - 2.2. Klageinstansernes sammensætning
      - 2.2.1. Gældende ret
        - 2.2.1.1. Natur- og Miljøklagenævnet
        - 2.2.1.2. Klagecenter for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri
      - 2.2.2. Lovforslagets indhold
    - 2.3. Gebyr ved indgivelse af klage
      - 2.3.1. Gældende ret
        - 2.3.1.1. Natur- og Miljøklagenævnet
        - 2.3.1.2. Klagecenter for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri
      - 2.3.2. Lovforslagets indhold

- 2.4. Forretningsorden, sekretariat og formandens kompetence.
  - 2.4.1. Gældende ret
    - 2.4.1.1. Natur- og Miljøklagenævnet
  - 2.4.2. Lovforslagets indhold
- 2.5. Digital kommunikation og obligatorisk digital selvbetjening ved indgivelse af klage, klagefrist m.v.
  - 2.5.1. Gældende ret
  - 2.5.2. Lovforslagets indhold
- 2.6. Straf m.v.
  - 2.6.1. Gældende ret
  - 2.6.2. Lovforslagets indhold
- 2.7. Ikrafttrædelse m.v.
- 2.8. Lovens territoriale gyldighedsområde
- 3. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige
- 4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.
- 5. Administrative konsekvenser for borgerne
- 6. Miljømæssige konsekvenser
- 7. Forholdet til EU-retten
- 8. Hørte myndigheder og organisationer m.v.
- 9. Sammenfattende skema

1. Lovforslagets baggrund

Med regeringens udspil "Vækst og udvikling i hele Danmark" fra november 2015 og aftalen mellem regeringen, Socialdemokraterne, Dansk Folkeparti og det Konservative Folkeparti om "Danmark i bedre balance – Bedre rammer for kommuner, borgere og virksomheder i hele landet" fra juni 2016 er det besluttet, at nedlægge Natur- og Miljøklagenævnet og etablere to nye klagenævn i "Nævnenes Hus" i Viborg for henholdsvis planlovområdet og natur- og miljøområdet. Endvidere er det besluttet, at gebyret for klage til disse to nævn hæves og

differentieres fra 500 kr. til henholdsvis 900 kr. for private og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer.

Med lovforslaget sammenlægges to af Miljø- og Fødevareministeriets klageinstanser, henholdsvis Natur- og Miljøklagenævnet og Klagecenter for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri, til ét nyt uafhængigt nævn for klager over afgørelser fortrinsvist på Miljø- og Fødevareministeriets område.

Et væsentligt formål med lovforslaget er, at modernisere, forenkle og ensarte Miljø- og Fødevareministeriets klagestruktur set i forhold til den sektorlovgivning, der ressortmæssigt henhører under Miljø- og Fødevareministeriet. Det nye klagenævn skal være uafhængigt og upartisk, og det skal kunne håndtere klager mindst lige så kvalificeret og effektivt, som de to nuværende klageinstanser.

Ved at sammenlægge Klagecenter for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri og Natur- og Miljøklagenævnet ved en ny nævnslov, vil det nye nævn kunne dække hele Miljø- og Fødevareministeriets sagsområde – og ikke kun natur – og miljøsagerne - og dermed mest effektivt indgå på lige fod med de øvrige klagenævne i Nævnenes Hus.

Det foreslås, at det nye nævn får navnet ”Miljø- og Fødevareklagenævnet”.

Det nye Miljø- og Fødevareklagenævnet, og loven herom, ressortoverføres til Nævnenes Hus under Erhvervs- og Vækstministeriet pr. 1. februar 2017, jf. kgl. resolution af 8. juni 2016.

Det foreslås, at loven træder i kraft 1. februar 2017.

2. Lovforslagets hovedindhold

2.1. Klageinstanserne

2.1.1. Gældende ret

2.1.1.1. Natur- og Miljøklagenævnet

Natur- og Miljøklagenævnet er øverste administrative klageinstans for forvaltningsafgørelser truffet inden for natur- og miljøområdet i det omfang, det fastsættes i den øvrige lovgivning.

Afgørelserne, som kan påklages til dette nævn, er typisk afgørelser truffet af forskellige offentlige myndigheder og virksomheder med specifikke opgaver inden for natur- og miljøforvaltningen. Der kan særligt fremhæves afgørelser truffet af Miljøstyrelsen, Styrelsen for Vand og Naturforvaltning, kommunerne, Kystdirektoratet og Naturstyrelsen. Nævnet er oprettet i 2011 ved lov om Natur- og Miljøklagenævnet, jf. lov nr. 483 af 11. maj 2010 med senere ændringer. Loven er senest bekendtgjort ved LBK nr. 1620 af 8. december 2015. Ved loven gennemførtes en sammenlægning af Naturklagenævnet og Miljøklagenævnet. Nævnsloven blev fulgt af en parallel følgelov med en række nødvendige konsekvensændringer, jf. lov nr. 484 af 11. maj 2010. Formålet med nævnsloven, som trådte i kraft den 1. januar 2011, var bl.a. at forenkle, styrke og effektivisere behandlingen af klagesagerne. Loven udmøntede en aftale mellem den daværende regering (Venstre og Det Konservative Folkeparti) og Dansk Folkeparti om

modernisering af klagesystemet på natur- og miljøområdet og styrkelse af borgernes retsstilling.

Hovedloven om Natur- og Miljøklagenævnet er efterfølgende blevet ændret henholdsvis ved lov nr. 1608 af 22. december 2010 om ændring af lov om Natur- og Miljøklagenævnet og lov om ændring af lov om naturbeskyttelse (Differentieret klagegebyr), ved lov nr. 580 af 18. juni 2012 om ændring af lov om Natur- og Miljøklagenævnet og forskellige andre love (Reform af klagesystemet på natur – og miljøområdet), ved lov nr. 1631 af 26. december 2013 om ændring af lov om vandforsyning m.v., lov om vurdering og styring af oversvømmelsesrisikoen fra vandløb og søer og forskellige andre love (Konsekvensændringer som følge af lov om vandplanlægning), og ved lov nr. 86 af 28. januar 2014 om ændring af lov om Natur- og Miljøklagenævnet og forskellige andre love (Obligatorisk digital selvbetjening ved indgivelse af klage samt obligatorisk videresendelse af klage over lokalplan til Natur- og Miljøklagenævnet). Sidstnævnte ændringer om obligatorisk digital selvbetjening er for nævnets vedkommende trådt i kraft den 28. januar 2015.

Den særlige følgelov – Lov. Nr. 484/2010 - blev ligeledes ændret ved lov nr. 1608 af 22. december 2010 (Differentieret klagegebyr). Ændringerne indebar bl.a., at der som udgangspunkt, fastsættes gebyr for at klage til nævnet i alle sager, der efter lovgivningen kan indbringes for nævnet. Undtaget er dog f.eks. ekspropriationssager, fredningssager og sager om aktindsigt, jf. lov om Natur- og Miljøklagenævnet § 18.

I de enkelte særlove på miljø- og naturområdet kan nævnets kompetence også være nærmere reguleret. Til eksempel er der i naturbeskyttelsesloven, jf. LBK nr. 1578 af 8. december 2016 en række bestemmelser, som regulerer Natur- og Miljøklagenævnets opgaver på naturbeskyttelsesområdet, herunder navnlig fredningsområdet, nævnets forhold til taksationskommissionerne og nævnets adgang til prøvelse af kommunalbestyrelsernes afgørelser efter loven, jf. således naturbeskyttelseslovens Kapitel 6. Fredning og Kapitel 12. Klage og søgsmål.

Natur- og Miljøklagenævnet behandler klager over afgørelser truffet efter lov om naturbeskyttelse, lov om miljøbeskyttelse, lov om råstoffer, lov om planlægning, lov om vandløb, lov om skove, lov om jagt og vildtforvaltning, lov om sommerhuse og camping m.v., lov om kolonihaver, lov om miljøvurdering af planer og programmer, lov om nationalparker, lov om beskyttelse af de ydre koge i Tøndermarsken, lov om vandforsyning, lov om vandsektorens organisering og økonomiske forhold, lov om forurennet jord, lov om aktindsigt i miljøoplysninger, lov om miljømål m.v. for vandforekomster og internationale naturbeskyttelsesområder (miljømålsloven), lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, lov om kemiske stoffer og produkter, lov om beskyttelse af havmiljøet, lov om miljø og genteknologi, miljøskadeloven, lov om vurdering og styring af oversvømmelsesrisikoen fra vandløb og søer, museumsloven, lov om havstrategi, lov om etablering og fælles udnyttelse af master til radiokommunikationsformål m.v., lov om miljøvenligt design af energiforbrugende produkter, lov om vandplanlægning, lov om Miljøteknologisk Udviklings- og Demonstrationsprogram og lov om kystbeskyttelse.

Nævnet foretager fuld prøvelse i de klagesager, hvor den relevante lovgivning ikke indeholder begrænsninger af prøvelsesadgangen, og i øvrigt i alle sager hvor nævnet efter sektorlovgivningen er tillagt kompetence til at foretage en fuld prøvelse af underinstansens skønsudøvelse.

2.1.1.1.2. Natur-og Miljøklagenævnets afgørelse i de enkelte sager

Nævnet afgør ca. 2100 klager om året, hvoraf 12 % de seneste år har været forelagt nævnet. De resterende 88 % har de seneste år været formandsafgørelser, der afgøres af sekretariatet i overensstemmelse med den administrative praksis, der er anlagt af nævnet. Til afgørelse af nævnssager med beskikkede medlemmer udvælger formanden, eller dennes stedfortræder, de beskikkede sagkyndige, således at nævnet besidder den sagkundskab, der er nødvendig for den enkelte sags afgørelse. Dette valg er styret af sektorloven i almindelighed, men i særlige tilfælde kan det besluttes af formanden, at en sag, der efter bestemmelser i lovgivningen skal behandles af nævnet i den læge sammensætning, i stedet skal behandles af nævnet i den sagkyndige sammensætning eller i en nævnskombination af både sagkyndige medlemmer, højesteretsdommere og læge medlemmer. De beskikkede sagkyndige medlemmer udvælges fra sag til sag fra en liste, som formanden vælger fra. I hovedparten af sagerne, hvor der er brug for specialviden og sagkundskab, indgår der typisk 1-2 sagkyndige nævnsmedlemmer.

Nævnets afgørelser i de mindre og ikke principielle sager, og sager af ren juridisk art, kan afgøres på skriftligt grundlag eller ved et møde. Når nævnet derimod sammensættes med sagkyndige eller læge medlemmer er hovedreglen, at der træffes afgørelse i sagen på et møde. Nævnets afgørelser træffes ved almindelig stemmeflerhed, dog således at formandens stemme er udslagsgivende ved eventuel stemmelighed. Dissens i nævnet kan forekomme, og vil fremgå med kort begrundelse af sagens akter.

Natur- og Miljøklagenævnets afgørelser offentliggøres på nævnets afgørelsesportal på www.nmknafgoerelser.dk

2.1.1.2. Klagecenter for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

Klagecenter for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri (navnet på organisationen siden 1. august 2015) blev, som led i det almindelige over-/underordningsforhold, og med hjemmel i enslydende bemyndigelsesbestemmelser indeholdt i en række sektorlove på fødevarer-, landbrugs- og fiskeriområdet, oprettet ved bekendtgørelse nr. 58 af 6. februar 2008 om Sekretariatet for Fødevarer- og Veterinærklager.

Klageinstansen omtales første gang i forarbejderne til lov nr. 110 af 26. februar 2008 om ændring af lov om fødevarer med flere love (Fødevarekontrol og sanktionsmuligheder m.v.), der gennemførte det treårige forlig om fødevarekontrollen, jf. lovforslag nr. 45. af 12. december 2007, afsnit 1.3.1. I forbindelse med udmøntningen af forliget om fødevarekontrollen og sanktionsmuligheder m.v. af 31. maj 2007, anførtes således, som et punkt om oprettelse af en uafhængig klageinstans, at der skulle oprettes som en uafhængig klageinstans i Fødevarestyrelsen for at styrke Fødevarestyrelsens vejledningsindsats og sikre ens sanktionering af virksomheder. Af bilag til forligsteksten fremgik bl.a.: *"Ny uafhængig klageinstans. Klager over kontrollens afgørelser behandles i en uafhængig klageinstans, der skal overtage den centrale*

del af Fødevarestyrelsens (Mørkhøjs) opgaver i klagesager. Der oprettes til dette formål en intern klageenhed, som bliver formelt uafhængig af Fødevarestyrelsen. Ved en intern klageenhed muliggøres en fastholden af den faglige viden, som er forbundet med klagesagsbehandlingen i Fødevarestyrelsen”.

Klagecentrets kompetencer og opgaver fremgår af bekendtgørelse nr. 513 af 23. april 2015 om Fødevareministeriets Klagecenters opgaver og beføjelser.

Centret behandler klager over administrative afgørelser, som kan træffes efter 47 forskellige sektorlove, efter en række EU-retsakter med direkte virkning for medlemsstaterne og efter visse anordninger og materielle tekstanmærkninger til de skiftende finanslove. Opgaven er dog hovedsagligt koncentreret om juridisk efterprøvelse af afgørelser truffet af Fødevarestyrelsen eller NaturErhvervstyrelsen i henhold til reglerne på de centrale lovområder for landbrugs-, fødevarer- og fiskeriområdet, som angår sager vedrørende økonomisk støtte til landmænd og kontrol i forbindelse hermed (herunder nedsættelse af landbrugsstøtten, som følge af de såkaldte krydsoverensstemmelseskrav), samt kontrol af fødevarer (smileyordningen) og af dyr (dyrevelfærd og dyresundhed). Hertil kommer et mindre antal klagesager vedrørende fiskeri, landbrugsejendomme og foder m.v. Klagecenteret fungerer alene som rekursinstans og har ikke overordnet tilsynspligt med styrelsernes virksomhed.

2.1.1.2.2. Klagecentrets afgørelse i de enkelte sager

Klagecentret modtager ca. 800 klagesager årligt. Sagsbehandlingen består i fuld juridisk administrativ prøvelse af de påklagede afgørelser. I sin prøvelse af det faglige skøn i klagesagerne foretager klagecentret alene en prøvelse af de retlige rammer for 1. instansernes faglige vurderinger, da 1. instanserne på Miljø- og Fødevareministeriets område besidder faglig ekspertise, der ikke er til stede i klagecentret. Klagecentret kan om nødvendigt indhente videnskabelige udtalelser, f.eks. hos Fødevareinstituttet og Veterinærinstituttet på Danmarks Tekniske Universitet (DTU).

Klagecentrets afgørelser truffet i klagesager på Fødevarestyrelsens område har siden 1. januar 2012 været offentligt tilgængelige via en afgørelsesportal, der i 2015 blev udvidet, så den også omfatter NaturErhvervstyrelsens område, og er inddelt i forskellige områder, f.eks. grundbetaling, miljøordninger, krydsoverensstemmelse, projektstøtte, dyr, fødevarer, foder m.v. Klageportalen findes på <http://fkcafgoerelser.dk>

2.1.2. Lovforslagets indhold

Miljø- og Fødevareklagenævnet bliver ifølge forslaget den øverste og uafhængige administrative klageinstans for afgørelser på Miljø- og Fødevareministeriets område, i det omfang dette følger af den øvrige lovgivning. Afgørelserne vil være endelige i det administrative system, medmindre andet følger af den øvrige lovgivning.

Miljø- og Fødevareklagenævnet er udtryk for en forenkling af den nugældende retstilstand, hvor der er to forskellige klageinstanser på miljø- og fødevarerområdet med varierende regelsæt og tradition. Et navn for Miljø- og

Fødevarerministerområdets forholdsvist mange klagesager vil skabe bedre betingelser for styring af nævnsopgaverne, give adgang til fleksible personaleløsninger og sikre effektiv ressourceudnyttelse.

Den foreslåede nye hovedlov om Miljø- og Fødevarerklagenævnet etablerer det nødvendige hjemmelsgrundlag for klageorganisationen og tilvejebringer de nødvendige konsekvensændringer i sektorlovgivningen på miljø- og fødevarerområdet.

Regeringen vil med lovforslaget etablere Miljø- og Fødevarerklagenævnet som en fortsat effektiv og moderne uafhængig klagemyndighed, og forslaget sætter ensartede og funktionelle rammer op for organiseringen klagesagsbehandling med virkning fra 1. februar 2017, idet ressortansvaret for klagesagsområdet, som en højt specialiseret forvaltningsretlig praksisnormerende opgave, samtidig overgår til Erhvervs- og Vækstministeriet. Erhvervs- og vækstministeren er derfor i forslaget anført som udøveren af de relevante beføjelser i forhold til det nye Miljø- og Fødevarerklagenævns fremtidige virke.

Alle de nuværende typer af klagesager på natur- og miljøområdet og alle klagesager på fødevarer-, landbrugs- og fiskeriområdet bliver omfattet af loven og af Miljø- og Fødevarerklagenævnets kompetence. Hertil kommer afgørelser efter museumsloven og apotekerloven.

De sektorlove, som det nye klagenævn skal anvende, fremgår af lovforslagets Kapitel 9 hvor konsekvensændringer i sektorlovene fremgår. Hertil kommer også en lille gruppe af afgørelser, der kan træffes efter nogle materielle tekstanmærkninger på Finanslovens § 24, efter visse kgl. anordninger eller efter direkte anvendelige bestemmelser i EU-forordninger på fødevarer-, landbrugs- og fiskeriområdet.

Fagområderne landbrug, miljø, fiskeri, natur og fødevarer er så emnemæssigt tæt relateret, at det gør en sammenlægning af de to klagemyndigheder relevant og nærliggende. Der er dermed både faglige og rent forvaltningsretlige synergieffekter forbundet med en sammenlægning og etablering af ét samlet klagenævn for det samlede miljø- og fødevarerområde. Spørgsmål angående VVM-sager, sager vedr. Natura 2000 og artsbeskyttelse efter habitatdirektivet og konkrete spørgsmål om afslag på aktindsigt og tværgående problemstillinger i forbindelse med klagebehandling vil eksempelvis blive behandlet og afgjort mere ensartet for hele ministerområdets sager og mindst lige så effektivt som tilfældet er i dag. Både sammenlægningen til ét nævn, der dækker hele miljø- og fødevarerministeriets sagsområde, og integrationen i Nævnenes Hus med virkning fra 1. februar 2017, skal efter forslaget sikre øget fleksibilitet, større tilpasningsevne og mindre sårbarhed bl.a. pga. muligheder for omfordeling af medarbejdere, således at ekstra kræfter lettere kan sættes ind ved flaskehalse, sygdom, vakancer, ferie, store sagspukler m.v.

Generelt har større nævnssekretariater bedre muligheder for at iværksætte arbejde med udvikling af sagsgange, sagsflow, systemunderstøttelse etc. samt sætte nævns- og kundebetjeningen i system. Dialog og vidensformidling vil kunne systematiseres bedre, og fokus på god sagsbehandling hos 1. instanserne, herunder

kommunerne, vil kunne højne kvaliteten i forvaltningsafgørelserne, når et uafhængigt nævn fastlægger praksis på Miljø- og Fødevareministeriets sagsområde og formidler sin viden om de afgørelser, som nævnet træffer. Integrationen med Nævnenes Hus forventes også at bidrage væsentligt hertil.

Både Natur- og Miljøklagenævnet og Klagecentret for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri er meget langt fremme med systemer for effektiv sagsstyring, driftsledelse og digital understøttelse, og Natur- og Miljøklagenævnet har en velfungerende klageportal på internettet, hvor klager generelt skal indgives digitalt. Portalen for det nye nævn forventes udvidet og suppleret til at omfatte alle Miljø- og Fødevareklagenævnets klagesagskategorier.

Regeringen er opmærksom på, at en sammenlægning på kort sigt kan medføre et øget ressourceforbrug i forbindelse med organisationsændringen og udflytningen til Viborg, og har i løbet af det første og andet kvartal af 2016 konstateret en tendens til stigning i sagsbehandlingstiderne i Klagecentret for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri. Fusionen af de to myndigheder nødvendiggør også personalemæssige tilpasninger og rokeringer, som imidlertid indledtes allerede kort efter regeringsbeslutningen i 2015 om udflytningen af en række klagenævn til Nævnenes Hus. Udflytningssituationen har i sagens natur betydet en tendens til stigning i sagsbehandlingstiden og til en lavere produktion end ellers normalt for begge klageinstanser. Regeringen skønner dog, at sagsbehandlingstiden hos det nye Miljø- og Fødevareklagenævn relativt hurtigt stabiliseres, og at der på alle klage typerne fremover vil kunne differentieres og screenes effektivt set i forhold til klageindholdet, således at f.eks. alle de retligt og faktisk ukomplicerede klagesager, og sager vedrørende ny lovgivning på miljø- og fødevareområdet, med den organisering, som foreslås, kan afgøres hurtigt og i gennemsnit på 6 måneder. De mere tunge og principielle sager forventes foreløbigt fortsat at kunne afgøres med en sagsbehandlingstid på ca. 12 måneder i gennemsnit.

Det er i forbindelse med ressortoverførsel til Erhvervs- og Vækstministeriet, jf. Kgl. Resolution af 8. juni 2016, aftalt mellem Miljø- og Fødevareministeriet og Erhvervs- og Vækstministeriet, at det nugældende niveau for de gennemsnitlige sagsbehandlingstider skal fastholdes, og på længere sigt forbedres.

2.1.2.1. Miljø- og Fødevareklagenævnets prøvelse

Nævnet skal efter forslaget tage stilling til alle relevante klagepunkter. Det vil navnlig sige klagepunkter, der vil kunne føre til, at den indklagede afgørelse ophæves, ændres eller hjemvises. I visse sager vil sagsbehandlingen dog kunne koncentreres om et enkelt klagepunkt, hvis det f.eks. efter en foreløbig gennemgang viser sig, at det pågældende klagepunkt indebærer, at den indklagede afgørelse skal ophæves. Det skal dog anføres i afgørelsen, om den indklagede afgørelse indeholder yderligere væsentlige mangler, så risikoen for at gentage disse mindskes. Hvis nævnet finder at en afgørelse er ulovlig, skal den selvfølgelig omgøres, også selv om dette ligger uden for klagens konkrete tema. Nævnet foretager således en fuld prøvelse af både sagens jura og faktum.

Begrundelsen for nævnets afgørelser skal angive de retsregler, afgørelsen er truffet i henhold til, de hovedhensyn, der har været bestemmende for en eventuel skønsudøvelse, og de faktiske omstændigheder, som er tillagt væsentlig betydning

for nævnsafgørelsen, jf. forvaltningslovens § 24. Begrundelsen kan efter omstændighederne være kortfattet og koncentreret om afgørelsens væsentligste indhold.

Om prøvelsesintensiteten og efterprøvelsen af faglige vurderinger, skøn mv. henvises til de specielle bemærkninger til forslaget § 11.

2.2. Klageinstansernes sammensætning

2.2.1 Gældende ret

2.2.1.1. Natur- og Miljøklagenævnet

Natur- og Miljøklagenævnets sager er indbyrdes meget forskellige, hvilket afspejles i Natur- og Miljøklagenævnets forskellige sammensætninger (nævnskombinationer) og den særlige visitationsudvalgsprocedure for de sager, som kræver medvirken af sagkyndige nævnsmedlemmer. Generelt er klagesagerne på miljøområdet præget af både miljøfaglig og teknisk kompleksitet, og afgørelserne beror typisk på produktionstekniske vurderinger sammenholdt med miljøfaglige vurderinger. På natur- og planområdet deltager læge nævnsmedlemmer i nævnets klagesagsbehandling, for at sikre at almene og samfundsmæssige hensyn og synspunkter afvejes og indgår i nævnets samlede vurdering af en klagesag.

Nævnet er derfor organiseret som et kombinationsnævn, hvor både det sagkyndige og det læge element indgår. Det betyder, at nævnet som udgangspunkt har to forskellige sammensætninger, dels en læg sammensætning, hvor nævnet sammensættes med formanden og syv medlemmer udpeget af Folketinget og to højesteretsdommere, og dels en sagkyndig sammensætning, hvor nævnet besættes af formanden og en række beskikkede sagkyndige. Hvordan nævnet skal sammensættes konkret i de enkelte typer klagesager, følger af den øvrige lovgivning. Nævnet sammensættes således i de forskellige kombinationer i almindelighed efter klagesagens art og karakter.

Medlemmerne har et alsidigt kendskab til en række natur- og miljøretligt relevante sagsområder. Det er i vidt omfang op til nævnets formand, at bestemme hvilke specifikke kompetencer, der konkret er behov for i den enkelte sag. Det læge nævn træffer afgørelser i langt de fleste af nævnets sager, som angår 1. instansernes afgørelser truffet efter bl.a. naturbeskyttelsesloven, planloven, skovloven, museumsloven og vandforsyningsloven. Det sagkyndige nævn træffer afgørelser i bl.a. klagesager efter miljøbeskyttelsesloven, husdyrbrugsloven og jordforureningsloven.

Undtagelserne består i de særlige tilfælde, hvor nævnet sammensættes med både beskikkede sagkyndige medlemmer, læge medlemmer og højesteretsdommere, jf. nævnens § 7, eller de almindelige sager, der ikke indeholder spørgsmål af større eller principiel betydning, og hvor formanden (næstformanden eller ankecheferne) afgør sagerne alene på formandskompetencen, jf. § 9 i lov om Natur- og Miljøklagenævnet.

Nævnets formand og næstformand skal have bestået juridisk embedseksamen.

De to dommere i nævnet, som Højesteret har udpeget, styrker den juridiske legitimitet af nævnets afgørelser. Deltagelsen af dommere skal i øvrigt også ses i sammenhæng med deltagelsen af dommere i fredningsnævnene, jf. naturbeskyttelseslovens Kapitel 6.

De sagkyndige medlemmer udpeges af miljø- og fødevareministeren i deres personlige egenskab. Natur- og Miljøklagenævnet har for tiden tilknyttet 216 sagkyndige medlemmer, der benyttes i forhold til de sager, som kræver særlig sagkundskab, set i forhold til oplysning, fastlæggelse og vurdering af sagens faktum. De sagkyndige, er indstillet til udpegning dels af en lang række organisationer, som primært er opregnet i nævnslovens § 3, stk. 2 og 3, dels af organisationer og styrelser under Miljø- og Fødevareministeriet og andre myndigheder, jf. § 3 stk. 4 og 5.

De læge medlemmer i Natur- og Miljøklagenævnet, udpeges af Folketinget. Nævnet er optaget på finansloven for 2016 under § 24. 11.02 Natur – og Miljøklagenævnet (driftsbevilling). Nævnet har i alt ca. 80 arbejdspladser.

2.2.1.2. Klagecentrets sammensætning

Klagecentret ledes af en kontorchef. Klagecenter for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri er optaget på finansloven for 2016 under § 24.11.01.50. Departementet (Driftsbevilling). Klagecentret har ca. 12 arbejdspladser.

2.2.2. Lovforslagets indhold

Miljø- og Fødevareklagenævnet vil udgøre en del af den offentlige forvaltning, og bliver omfattet af alle de almindelige forvaltningsretlige regler og retsgrundsætninger. Nævnet skal efter forslaget bestå af 1 formand, der er jurist, 2 dommere (udpeget fra landsretterne), der suppleres enten af en sagkyndig afdeling eller af en læg afdeling med medlemmer, der er udpeget af Folketinget. Tilstedeværelsen af både landsretsdommere, sagkyndige og læge nævnsmedlemmer styrker nævnets uafhængighed og dets legitimitet.

Nævnsmedlemmerne inddeles i faste afdelinger, jf. videre nedenfor. Nævnet kan herudover i helt særlige tilfælde suppleres af en fagspecialist, i de sager, hvor der er behov for særlig specialviden. Der kan både ske fast beskikkelse og ad hoc beskikkelse, jf. de specielle bemærkninger til forslagets § 3, stk. 1-2.

Det nuværende Natur- og Miljøklagenævn i den sagkyndige sammensætning består i dag af formanden og et antal sagkyndige medlemmer, der udtages af formanden blandt de beskikkede til behandling af en konkret sag på baggrund af deres kvalifikationer. Udtagelsen af de sagkyndige medlemmer sker fra en liste med mere end 200 sagkyndige, hvilket i praksis er yderst ressourcekrævende både for nævnet, der skal udtage sagkyndige til den enkelte sag, og for de indstillende organisationer, styrelser og myndigheder. Langt de fleste af de sagkyndige udtages dog aldrig, da der ikke har været behov for deres specifikke kompetencer til brug ved nævnets behandling af sagerne.

Der vurderes derfor at være behov for en ændret og enklere model, der i højere grad vil kunne tilgodese fleksibilitet og fokus på den mest hensigtsmæssige og effektive sagsbehandling, der varetager hensynet til borgernes retssikkerhed, hurtig sagsbehandling og afgørelse. Deltagelse af sagkyndige medlemmer i sagsbehandlingen i Miljø- og Fødevarerklagenævnet vurderes fortsat at være nødvendig for de af sagerne, der er af teknisk karakter og rummer spørgsmål af dels produktionsteknisk karakter, f. eks. anvendelse af bedste tilgængelige teknik (BAT), dels spørgsmål af miljøfaglig karakter, f. eks. risikovurderinger af forureningsspredning. Det er ifølge erfaringerne fra Natur- og Miljøklagenævnets praksis normalt fuldt tilstrækkeligt med en sagkyndig nævnskonstruktion som består af 1-2 sagkyndige nævnsmedlemmer.

På fødevarer-, landbrugs- og fiskeriområdet er der ikke tradition for sagkyndig efterprøvelse af 1. instansernes faglige vurderinger eller faglige skøn, da Klagecentret ikke har de fornødne faglige forudsætninger for en sådan revurdering. Den foreslåede nævnskonstruktion muliggør, at der i særlige situationer, hvor der i forbindelse med klagen påpeges oplysninger, som i nødvendigt og tilstrækkeligt omfang rejser berettiget tvivl f.eks. om det faglige skøn, vil kunne foretages en efterprøvelse, hvor det dels er muligt og relevant, og når sektorloven ikke afskærer klageadgangen til alene at kunne angå retlige spørgsmål. Regeringen finder, at især sager på planteavlsområdet, f.eks. sager om arealernes tilstand og støtteberettigelse, sager om overholdelsen af ”grønne krav” så som efterafgrøder og dækningsgraden heraf, og sager vedrørende utilstrækkelig slåning og afgrænsning vil kunne undergives en faglig efterprøvelse. På det dyrevelfærdsretlige område er det især sager om dyretransporter og registreringer af brok, skuldersår og andre skader på produktionsdyr, som f.eks. kan indeholde aspekter, hvor en ny faglig vurdering eller et nyt fagligt skøn e.o. kan blive relevant og indgå i en egentlig nævnsbehandling.

Det er centralt for Miljø- og Fødevarerministeriet, at der med forslaget sikres en bredde i de synspunkter, der er repræsenteret i nævnet. For at etablere balanceret faglig bredde, fasthed og kontinuitet i sammensætningen af nævnet foreslås indført faste nævns sammensætninger i 8 sagkyndige afdelinger og 1 læg afdeling. Politikere eller personer udpeget af politiske partier vurderes som gode repræsentanter for almene samfundsmæssige hensyn. Politikerne er medlemmer af Natur- og Miljøklagenævnet i deres egenskab af at være lægmænd. Begge muligheder for nævns sammensætning (sagkyndig eller læg sammensætning) foreslås således videreført i det nye Miljø- og Fødevarerklagenævn, dog med en betydeligt enklere sammensætning af de sagkyndige i en ny fastliggende afdelingsstruktur, som skal lette nævnets screening af indkomne klager og tilrettelæggelse af sagsbehandlingen.

De sagkyndige foreslås umiddelbart efter udpegningen indplaceret i en fast nævnsafdeling, jf. forslaget § 3. En sagkyndig afdeling skal bestå af 2 sagkyndige personer, som af hensyn til paritetsprincippet er indstillet til beskikkelse af hhv. ’erhvervsiden’ eller af ’miljø-/natur-/forbrugersiden’ inden for nævnets hovedfagområder, således at sagkyndigheden i afdelingen både er anerkendt af en indstillende organisation på produktionssiden og en indstillende organisation på forbrugersiden. Inddelingen gør, at der er truffet et sagligt og hensynsfuldt valg af sagkundskab på forhånd. Dermed begrænses det eksisterende behov for vejledning

fra sekretariatets side til de sagkyndige medlemmer markant. Samtidig kan også visitationsproceduren, som den kendes i dag fra Natur- og Miljøklagenævnet, moderniseres til en langt mere effektiv proces, som ligner processen for orienteringen af de læge nævnsmedlemmer i det nuværende Natur- og Miljøklagenævn. Det begrænsede antal sagkyndige vil forventeligt oparbejde en større erfaring en hidtil med nævnsarbejdet, når de kommer til at deltage i flere sager i de forskellige faste nævnsafdelinger.

Regeringen vurderer endvidere, at der fortsat er et behov for deltagelse af læge medlemmer i klagesagsbehandlingen. Dette gør sig særligt gældende i f.eks. ekspropriationssager, hvor et element af nævnets prøvelse er en stillingtagen til generelle samfundsmæssige hensyn. Også i fredningssager er det læge element vigtigt, da afgørelsen af disse sager ikke beror på en ren juridisk vurdering. Ud over i ekspropriationssager og i fredningssager indeholder sektorlovgivningen, herunder naturbeskyttelsesloven, museumsloven og skovloven, bestemmelser hvorefter der skal træffes skønsmæssige afgørelser, f. eks. afgørelser om dispensation til indgreb i beskyttede naturtyper, jf. naturbeskyttelseslovens § 3, afgørelser om offentlighedens adgang til naturen, jf. naturbeskyttelseslovens kapitel 4 eller nedlæggelse af beskyttede diger, jf. museumsloven § 29 a. Fælles for den type af afgørelser som særligt kræver læg deltagelse er, at beskrivelsen i lovteksten af, hvilke hensyn der skal lægges vægt på i de konkrete afgørelser, er enten tom eller meget sparsom. Der skal således for at kunne træffes en afgørelse foretages en afvejning af forskellige modsatrettede hensyn, herunder bl.a. beskyttelseshensyn og formålsinteresser, samfundsmæssige interesser (såvel hensynet til almenvellet og rekreative interesser samt samfundsøkonomiske interesser), private interesser (f. eks. det ønskede formål med ansøgningen, privatøkonomiske/erhvervsøkonomiske interesser), og forvaltningsretlige proportionalitetsafvejninger. I større miljøsager kan deltagelse af det læge element være vigtigt i forhold til overordnede proportionalitetsafvejninger, hvilket tilsvarende må forventes at kunne være tilfældet i visse fødevarer sager m.v., hvor producenthensyn og forbrugerhensyn skal afvejes nærmere. Endvidere kan der være tale om afgørelser af skønsmæssig karakter, som er truffet efter politisk behandling i kommunalbestyrelser eller i politiske udvalg herunder. Temaet i de klagesager er typisk, om en sådan afgørelse skal ændres eller fastholdes. En ændring af afgørelsen bør derfor efter regeringens opfattelse kræve, at klageinstansen også selv besidder en tilsvarende form for demokratisk legitimitet. Regeringen vurderer, at denne legitimitet i nævnet bedst opnås ved en udpegning, der ud over de overordnede nationale interesser også afspejler det danske politiske hierarki. Udpegningen bør derfor som hidtil foretages af Folketinget.

Den læge afdeling af nævnet består ifølge forslaget af de 4 af Folketinget udpegede medlemmer.

2.3. Gebyr ved indgivelse af klage

2.3.1. Gældende ret

2.3.1.1. Natur-og Miljøklagenævnet

Ifølge gældende regler opkræves gebyr for at klage til Natur- og Miljøklagenævnet på 500 kr. for hovedparten af de typer klager, som nævnet håndterer, jf. § 18 i lov om Natur- og Miljøklagenævnet og jf. bekendtgørelse nr. 754 af 16. juni 2012 om gebyr for indbringelse af klager for Natur- og Miljøklagenævnet m.v. Gebyret er

efter loven pristalsreguleret (2012-niveau) og reguleres den 1. januar hvert år, jf. § 18, stk. 2. Gebyret er indført på natur- og miljøområdet for at begrænse antallet af grundløse klager, typisk klager over petitesser eller klager fra mere fjerntboende naboer, som ikke er direkte berørt af en afgørelse m.v. Der er visse områder, der er friholdt fra kravet om gebyr, bl.a. fredningsområdet, ekspropriation og afgørelser efter skovloven og naturbeskyttelsesloven vedr. Natura 2000-anmeldesagerne.

Der er væsentlige undtagelser til hovedreglen om gebyrbetaling efter bestemmelserne i lovens § 18, stk. 3-7. Der betales ikke gebyr ved indgivelse af klager over fredningsafgørelser efter naturbeskyttelseslovens § 40, klager over ekspropriationsbeslutninger efter naturbeskyttelseslovens § 60, skovlovens § 23, regler fastsat i medfør af naturbeskyttelseslovens § 60 a, § 27 i lov om råstoffer, § 33 i lov om beskyttelsen af de ydre koge i Tøndermarsken, vandforsyningslovens § 40, jordforureningslovens § 22, stk. 2 og 4, vandløbslovens § 71 og miljøbeskyttelseslovens § 58 samt klager over afgørelser truffet i medfør af miljøbeskyttelseslovens § 82, når disse afgørelser vedrører sager efter § 58.

Der skal endvidere ikke betales gebyr for klager over afgørelser efter naturbeskyttelseslovens §§ 19 d-19 g, § 37, stk. 4 og § 37 a, stk. 3, og heller ikke for klager over afgørelser efter skovlovens §§ 19-24. Endelig betales ikke gebyr for klager til Natur- og Miljøklagenævnet, der udelukkende vedrører aktindsigt.

2.2.1.2. Klagecenter for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

Der er ikke hjemmel til at kræve gebyr for indgivelse af klage til Klagecenter for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri.

2.3.2. Lovforslagets indhold

Der skal efter forslaget til §§ 18-19 som hovedregel kunne opkræves gebyr for at klage til nævnet i alle sager, der kan indbringes for nævnet, uanset bestemmelser herom i den enkelte sektorlov. Efter forslaget differentieres gebyrets størrelse alt efter om klager er en borger eller en virksomhed /organisation. For behandling af klager, der indbringes for Miljø- og Fødevarerklagenævnet skal privatpersoner efter forslaget som hovedregel betale et gebyr på 900 kr. Dette gælder også for en anmodning om genoptagelse. Virksomheder og organisationer skal efter forslaget betale det dobbelte beløb på i alt 1.800 kr. for behandling af en eller genoptagelse af en klage til nævnet. Visse klager indeholder klagepunkter, som relaterer sig til flere forskellige sektorlove (interne parallelle klageforløb). Gebyrordningen vil også skulle afspejle dette.

En række sagskategorier vil dog være undtaget fra klagegebyr, det gælder f.eks. klager over afgørelser efter fødevarer- landbrugs- og fiskerilovgivningen og klager over afgørelser efter apotekerlovens § 13, stk. 6 (klager over afgørelser, der tidligere har kunnet påklages til Klagecenter for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri) samt de nugældende undtagelser fra betaling af gebyr til Natur- og Miljøklagenævnet (bl.a. aktindsigt, fredningssager og ekspropriationsager m.v.). For så vidt angår regler for tilbagebetaling af gebyr er det hensigten, at de hidtidige regler herfor skal videreføres.

Regeringen mener, at det med fordel vil kunne overvejes på længere sigt at indføre et ensartet gebyr på alle det nye nævns sager, når der har været mulighed for en tværgående vurdering og stillingtagen til behovet for yderligere harmoniseringer m.v. af klagesagsgebyrerne i regi af Nævnenes Hus.

2.4. Forretningsorden, sekretariat, og formandens kompetence

2.4.1 Gældende ret

2.4.1.1. Natur – og Miljøklagenævnet

Nævnets forretningsorden er fastsat i medfør af lov om Natur- og Miljøklagenævnets § 2, stk. 4, § 11, stk. 2, § 12, stk. 4, og § 13, i form af bekendtgørelse nr. 1726 af 16. december 2015 om forretningsorden for Natur- og Miljøklagenævnet.

Forretningsordenen gælder for nævnets behandling af sager efter de forskellige sektorlove, hvor nævnet er indsat som klagemyndighed. Den indeholder bl.a. bestemmelser om formanden og dennes stedfortræder, om nedsættelsen af visitationsudvalg, reglerne for gennemførelse af visitation, indsigelser mod beslutninger om formandsafgørelser, indsigelser mod beslutning om nævnssammensætning, generelle regler om sagernes forberedelse og behandling, regler vedrørende Natur- og Miljøklagenævnets afgørelser, regler for offentliggørelse af nævnets afgørelsespraksis m.v. og aflæggelse af årsberetning m.v.

Natur- og Miljøklagenævnet betjenes af et sekretariat, der ledes af nævnensformanden. Sekretariatet foretager en indledende screening af alle indgåede klagesager, forbereder sager til afgørelse og påser herunder, at sagerne er tilstrækkeligt oplyst.

Orienteringen til medlemmerne af nævnet i den sagkyndige sammensætning om indkomne sager sker i dag via de faste visitationsudvalg, jf. lov om Natur- og Miljøklagenævnet § 11. Efter den gældende ordning nedsættes 6 forskellige visitationsudvalg. Hvert visitationsudvalg består af et antal medlemmer, som udpeges blandt de sagkyndige medlemmer af nævnet for indtil 4 år ad gangen efter indstilling fra de indstillingsberettigede organisationer efter henholdsvis lov om Natur- og Miljøklagenævnet, lov om kemiske stoffer og produkter, lov om beskyttelse af havmiljøet og lov om miljø og genteknologi. De 6 eksisterende visitationsudvalg består af samlet 48 medlemmer, der er udpeget af 20 forskellige organisationer, både alene og i forening. Medlemmerne af visitationsudvalgene får mindst en gang månedligt oversigter over de sager, der er indkommet på det området, det enkelte visitationsudvalg dækker. Ordningen med brug af visitationsudvalg har eksisteret siden 2007. Begrundelsen for ordningen er, at Natur- og Miljøklagenævnet i dets sagkyndige sammensætning er et nævn, der nedsættes ad hoc fra sag til sag. Der eksisterer således ikke et fast stående nævn, som formanden kan orientere om indkomne sager og behandlingsmåde og derved opnå konsensus og legitimitet til sin udmøntning af formandskompetencen, jf. nævnenslovens § 9. Orientering af Natur- og Miljøklagenævnet i dets læge sammensætning sker derimod månedligt efter en procedure, hvor

nævnsmedlemmerne orienteres dels om indkomne klager og dels om, hvilke sager der af formanden er udtaget til nævnsbehandling.

For begge procedurer gælder, at nævnsmedlemmerne eller medlemmerne af det enkelte visitationsudvalg kan forlange sager, der er udtaget til afgørelse af formanden, henvist til afgørelse i nævnet (indkaldeordningen). Et medlem kan således forlange at sager, der er visiteret til formanden, i stedet skal henvises til afgørelse i nævnet med beskikkede medlemmer, med mindre visitationsudvalget beslutter, at formanden kan afgøre sagen. Et medlem kan dog ikke forlange dette for så vidt angår de ukomplicerede sager, hvor sagen alene beror på en juridisk vurdering, og hvor sagen afgøres alene på formandskompetencen. Ifølge 9, stk. 1, i lov om Natur- og Miljøklagenævnet kan formanden eller en stedfortræder for denne på nævnets vegne således træffe afgørelse i sager, der ikke indeholder spørgsmål af større eller principiel betydning, og i sager, hvis afgørelse alene beror på en juridisk vurdering. Formandskompetencen kan dog ikke udnyttes, hvis et nævnsmedlem gør indsigelse og visitationsudvalget eller nævnet i den læge sammensætning bakker indsigelsen op, jf. lov om Natur- og Miljøklagenævnet § 12, stk. 3 og 4 om regelsættet for adgang til at ændre formandens beslutning.

2.4.2. Lovforslagets indhold

Erhvervs- og vækstministeren vil efter høring af miljø- og fødevareministeren fastsætte nævnets forretningsorden, jf. forslagets § 13. I en forretningsorden optages de generelle bestemmelser for nævnets virke. Der vil bl.a. i forretningsordenen blive indført orienteringsmøder med de 9 afdelinger i nævnet. På møderne redegør formanden for nævnets faste afgørelsespraksis på relevante retsområder og dermed også for den forgangne periodes konkrete udmøntning af formandskompetencen, jf. forslaget til § 8, og om formandens forventninger til udmøntningen heraf i den kommende periode. Nærmere regler for afholdelse af disse faglige orienteringsmøder, som skal supplere formandens løbende orientering til nævnsmedlemmerne om indkomne sager, vil blive fastsat i nævnets forretningsorden.

Den orienteringsprocedure i forhold til nævnsmedlemmerne, der i dag anvendes i forhold til Natur- og Miljøklagenævnet i dets læge sammensætning, foreslås videreført, da den er smidig, praktisk og effektiv, ligesom den fuldt ud kan understøttes digitalt, jf. de specielle bemærkninger til forslagets § 6, der indebærer at formanden skal orientere nævnet om indkomne sager, og pålægger formanden at orientere nævnet om tilfælde, hvor formanden har besluttet at sagen skal behandles i en anden afdeling end den i lovgivningen forudsatte. Orienteringen skal indeholde oplysninger om, hvad sagen drejer sig om, og om hvorvidt sagen vurderes til at skulle afgøres på formandskompetencen eller af nævnet. Medlemmerne kan herefter forlange sager, der er udtaget til afgørelse af formanden, henvist til afgørelse i nævnet. Dette gælder dog ikke for mindre eller ukomplicerede sager eller sager, der alene beror på en juridisk vurdering, da disse kan afgøres uden forudgående orientering af nævnsmedlemmerne.

Nævnet skal efter forslaget betjenes af et sekretariat. Sekretariatet står for nævnets daglige administration. I det omfang der uddeles beslutningskompetence eller afgørelseskompetence fra nævnet eller fra formanden refererer de pågældende

medarbejdere alene til den uafhængige afgørelsesmyndighed (dvs. nævnet). Nævnet, formanden eller dennes stedfortrædere har således den fulde instruktionsbeføjelse i forhold til sagens behandling og forberedelse til afgørelse. Det er alene nævnsmedlemmerne, eller personer med samme uafhængige status som et nævnsmedlem, der træffer alle væsentlige beslutninger og afgørelser ved behandling af klagesagerne.

Efter forslaget skal det nye nævn fra 1. februar 2017 indgå i Nævnenes Hus (ny styrelse), hvor nævnet vil blive betjent sekretariatsmæssigt, med de undtagelser, som følger af lovforslagets § 2, stk. 3, jf. stk. 1, nr. 1, om formandens delegationsbeføjelse til stedfortrædere, der skal kunne træffe afgørelse på formandens og nævnets vegne.

De ansatte medarbejdere i Nævnenes Hus kan bl.a. forbedrede de enkelte nævnsmøder, skrive udkast til breve og afgørelser efter anvisning fra nævnsformanden eller dennes stedfortrædere, og kan også modtage, screene, vejlede, oplyse og behandle sagerne. Og styrelsens medarbejdere, der arbejder med nævnets sager, skal i alle faglige spørgsmål referere til nævnet, formanden eller dennes stedfortræder. Arbejdsdelingerne mellem nævnets sekretariat og ansatte i Nævnenes Hus forventes i øvrigt fastlagt i sagsbehandlervinstrukser. Nævnet skal efter forslaget i forbindelse med sagens oplysning bl.a. kunne indhente erklæringer fra særligt sagkyndige uden for nævnet eller indhente udtalelser, f.eks. fra Det Veterinære Sundhedsråd og skal kunne foretage besigtigelser på stedet. Oplysningen af klagesagen sker dog som udgangspunkt på skriftligt grundlag. Reglen i lovforslagets § 16 om adgang til besigtigelser på stedet uden forudgående retskendelse er fortsat nødvendig for klart og enkelt at understøtte nævnets uafhængige mulighed for at foretage nødvendig sagsoplysning. Kompetencen til besigtigelse på stedet tilkommer alene nævnet, formanden og dennes stedfortrædere. Formanden eller dennes stedfortræder deltager ved behandlingen af alle sager i nævnet.

Efter lovforslagets § 8 får formanden bl.a. kompetencen til at afgøre klager på nævnets vegne, når sagen hverken er stor eller principiel og kan løses i overensstemmelse med en i forvejen kendt praksis fra Natur- og Miljøklagenævnet og Klagecenteret for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri. At formanden kan træffe afgørelser på nævnets vegne, er en indarbejdet afgørelsesmetode på Natur- og Miljøklagenævnets område, hvor ca. 88 % af sagerne afgøres af formanden. Det er regeringens vurdering, at den eksisterende ordning vedrørende formandskompetencen i Natur- og Miljøklagenævnet har fungeret efter hensigten, og den indebærer – i forhold til egentlig nævnsbehandling – en mere enkel og effektiv og moderne sagsbehandling. Reglen i den gældende § 9, stk. 1 i lov om Natur- og Miljøklagenævnet, foreslås videreført i en tilpasset form, så den dækker alle det nye nævns sagskategorier med de modifikationer som følger af, at visitationsproceduren foreslås afskaffet og erstattet af en enklere og mere effektiv orienteringsprocedure.

Også fremover vil formanden skulle orientere nævnet om de indkomne klager og om, hvilke sager der er udtaget til afgørelse af formanden. Formanden skal endvidere også orientere nævnet om de særlige tilfælde, hvor formanden har

besluttet, at en klage skal behandles i en anden sammensætning af nævnet end den i lovgivningen forudsatte. I det nuværende Natur- og Miljøklagenævn orienteres nævnsmedlemmerne om indkomne klager efter to forskellige procedurer.

Erfaringerne fra Natur- og Miljøklagenævnet med de to forskellige orienteringsprocedurer for henholdsvis nævnet i den sagkyndige sammensætning og nævnet i den læge sammensætning viser imidlertid, at proceduren for orientering af nævnet i den sagkyndige sammensætning via de stående visitationsudvalg er både utidssvarende og uforholdsmæssig tidskrævende, ligesom den vanskeligt kan understøttes digitalt. Erfaringerne fra visitationsudvalgene viser at der i 2014 og 2015 anslået kun var under 5 tilfælde, hvor et medlem af et visitationsudvalg benyttede sig af indkaldeordningen, hvorefter nævnet kan kalde en sag ind til egentlig nævnsbehandling. Nødvendigheden af visitationsudvalgene ophører desuden med den foreslåede nye nævnsstruktur i Miljø- og Fødevarerklagenævnet, da dette nedsættes som et fast nævn på alle sagsområder.

Formanden får kompetence til på nævnets vegne at træffe afgørelse i sager, der ikke indeholder spørgsmål af større eller principiel betydning, samt i sager, hvis afgørelse alene beror på en juridisk vurdering, således at størstedelen af nævnets sager kan afgøres af formanden. Dette selv om det måtte fremgå af den øvrige lovgivning, hvilken nævnsafdeling sagen skal behandles i.

Sager, hvor klagen kan afvises af formelle grunde, er et eksempel på juridiske sager. Til denne kategori hører f. eks. sager om afvisning på grund af overskridelse af klagefrist, manglende klageberettigelse, eller fordi der er klaget over et forhold, som nævnet ikke har kompetence til at behandle. Ved større og principielle afgørelser forstås afgørelser, hvor hensynet til væsentlige miljø- eller naturværdier skal afvejes med andre væsentlige beskyttelsesværdige interesser, herunder afgørelser af særligt vidtrækkende økonomisk betydning for samfundet eller for afgørelsens adressat. Det vil endvidere kunne tillægges betydning, om der i sagen er uenighed mellem myndigheder ofte markeret ved, at klager er en myndighed.

2.5. Digital kommunikation og obligatorisk digital selvbetjening ved indgivelse af klage, klagefrist m.v.

2.5.1. Gældende ret

I lov om Natur- og Miljøklagenævnets kapitel 6a om Obligatorisk digital selvbetjening ved indgivelse af klage m.v. er det i dag i lovens § 18 a bestemt, at Miljø- og Fødevarerministeren kan fastsætte regler om kommunikation mellem nævnet og 1.instans vedrørende sager, som er påklaget til nævnet, skal ske ved anvendelse af digital kommunikation, herunder bestemte it-systemer, særlige digitale formater, digital signatur eller lignende.

I lovens § 18b er det endvidere bestemt, at indgivelse af klage til og efterfølgende kommunikation om klagesagen med nævnet skal ske ved digital selvbetjening, samt at klager, der ikke indgives digitalt afvises, med mindre der foreligger særlige forhold, der bevirker at klager ikke må forventes at kunne anvende digital selvbetjening, afvisning ville være i strid med internationale regler eller EU-retlige forpligtelser.

Nævnet kan også undlade at afvise en klage, der ikke er indgivet ved digital selvbetjening, hvis der ud fra en samlet økonomisk vurdering er klare fordele for nævnet ved at behandle klagen.

2.5.2. Lovforslagets indhold

Ordningen som foreslås med forslagets kapitel 7 svarer med få tilpasninger til indholdet af kapitel 6a i lov om Natur – og Miljøklagenævnet. Der vil dermed fortsat være digitale kommunikationsbestemmelser i nævnsloven, som vil gælde parallelt med nogle tilsvarende digitale kommunikationsbestemmelser i særlovene på dele af nævnets område, jf. f.eks. miljøbeskyttelseslovens kapitel 11. Både Natur- og Miljøklagenævnet og Klagecenter for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri er meget langt fremme i forhold til digitalisering og dermed effektivisering af klagesagsbehandlingen. For at understøtte og videreudvikle dette i det nye Miljø- og Fødevareklagenævn foreslås den nugældende ordning, der giver mulighed for administrativt at fastsætte regler om pligt til digital kommunikation mellem Natur- og Miljøklagenævnet og 1. instans, videreført, samt udvidet til også at muliggøre fastsættelse af regler for nævnets og 1. instans kommunikation med sagens parter. Det sidste aspekt hænger sammen med, at det også foreslås gjort obligatorisk for en klager, at anvende digital selvbetjening ved indgivelse af klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet over en afgørelse truffet af en myndighed og ved den efterfølgende kommunikation med nævnet og 1. instans om klagesagen. Hvor særlige forhold gør sig gældende, eller hvor en afvisning vil være i strid med internationale eller EU-retlige forpligtelser om ret til at klage over trufne afgørelser, skal klager dog kunne indgive klage på anden vis end ved digital selvbetjening. Endvidere kan nævnet acceptere en indgivelse af klage uden anvendelse af den digitale selvbetjeningsløsning, hvis nævnet eller afgørelsens 1. instans har klare økonomiske fordele herved. I sådanne tilfælde vil den myndighed, der har truffet den påklagede afgørelse, skulle indføre klagen i den digitale selvbetjening i forbindelse med videresendelse af klagen til Natur- og Miljøklagenævnet.

Den foreslåede § 22 bemyndiger erhvervs- og vækstministeren til at fastsætte regler om klagefrister for klage til nævnet, i det omfang dette ikke er reguleret i den øvrige lovgivning. Der er i forvejen indarbejdet klagefrister på i Miljø- og Fødevareministeriets område ved en række bekendtgørelser med hjemmel i særlovgivningens bemyndigelser, men det vurderes relevant at tilvejebringe en central hjemmel i selve nævnsloven til at fastsætte en ensartet klagefrist for klager til Miljø- og Fødevareklagenævnet, da dette vil medføre mulighed for at forenkle og ensarte formuleringerne i 1. instansernes klagevejledninger.

2.6. Straf m.v.

2.6.1. Gældende ret

Medmindre højere straf er forskyldt efter anden lovgivning kan der ifaldes strafansvar i form af bøde ved overtrædelse af reglerne i lovens § 15 og 16, jf. § 19 i lov om Natur- og Miljøklagenævnet. Det er ifølge reglerne strafbart at undlade at efterkomme nævnets anmodning eller påbud efter lovens § 15, om at afgive oplysninger, herunder om økonomiske forhold og regnskabsmæssige forhold. Nævnet kan også som led i sagens oplysning påbyde prøveudtagning, analyser og målinger m.v. foretaget for den pågældendes egen regning, når dette er påkrævet

efter den lovgivning, som den pågældende afgørelse er truffet efter. Efterkommes påbuddet ikke vil dette kunne udgøre en strafbar undladelse, jf. lovens § 19, stk.1, nr. 1.

Hvis man modvirker myndighedernes adgang - mod behørig legitimation og uden retskendelse - til ejendomme, lokaliteter eller transportmidler efter lovens § 16, som giver nævnet adgang til at foretage en nødvendig sagsoplysning på stedet i forbindelse med en konkret klagesag, vil dette ligeledes kunne straffes, jf. § 19, stk. 1, nr. 2.

Selskaber og andre juridiske personer vil kunne ifalde et sådant strafansvar, jf. § 19, stk.2, og efter stk.3 er der i forbindelse med straffesagen adgang til konfiskation af en eventuel opnået økonomisk fordel, også selv om der ikke er voldt skade på miljøet eller fremkaldt fare herfor.mv. jf. lovens § 19.

2.6.2. Lovforslagets indhold

Lige som efter reglen i § 19 i lov om Natur- og Miljøklagenævnet, foreslås det, at der skal kunne ifaldes strafansvar såfremt en person eller virksomhed undlader at efterkomme en anmodning eller et påbud efter lovforslagets § 15 eller modvirker myndighedernes adgang til ejendomme, lokaliteter eller transportmidler efter lovforslagets § 16.

Efter forslaget skal der også kunne pålægges selskaber m.v. (juridiske personer) strafansvar efter reglerne i straffelovens 5. kapitel.

Endvidere skal der efter lovforslagets § 23, stk. 3, kunne ske konfiskation af en opnået økonomisk fordel forbundet med overtrædelsen. Adgangen til konfiskation bredes imidlertid ud i forhold til den gældende regel i loven om Natur- og Miljøklagenævnet, således at der bliver konfiskationsadgang, også selv om der ikke konkret er voldt skade på hhv. miljø, på mennesker eller på natur eller fremkaldt fare herfor. Den nugældende konfiskationsregel i nævnsloven omhandler alene skader på miljøet eller fare herfor.

2.7. Ikrafttrædelse m.v.

Ikrafttrædelsestidspunktet for loven er 1. februar 2017, hvor udflytningen til Nævnenes Hus er afsluttet, erhvervs- og vækstministeren har overtaget ressortansvaret for det nuværende Natur- og Miljøklagenævn og for loven om dette nævn som erstattes af den nye lov om Miljø- og Fødevarerklagenævnet. Arbejdet med at nedsætte det nye Miljø- og Fødevarerklagenævn vil blive forberedt, så nævnet kan nedsættes, umiddelbart når loven er vedtaget og hjemlerne er trådt i kraft. Relevante bemandingsmæssige, overførsler, flytninger, udpegninger og beskikkelser m.v. kan forberedes og få virkning, senest samtidig med at loven træder i kraft.

Overgangsregler vedrørende verserende sager i Natur- og Miljøklagenævnet og sager hos Klagecenter for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri, der ikke angår planloven, sommerhusloven eller kolonihaveloven, og som ikke er færdigbehandlede ved lovens ikrafttræden, findes i lovforslagets § 24. Udgangspunktet er, at sagerne færdigbehandles i Miljø- og Fødevarerklagenævnet efter reglerne i lov om Miljø- og Fødevarerklagenævnet. Bestemmelsen i forslaget til

§ 24, stk. 5, giver erhvervs- og vækstministeren bemyndigelse til at fastsætte de nødvendige supplerende overgangsregler. Der kan således opstå behov for overgangsregler, som det ikke er muligt at fastlægge på forhånd.

Lovforslaget medfører behov for konsekvensændringer i en lang række love, der fortrinsvist hører under Miljø- og Fødevareministeriets ressort. Der er derfor i forslagets §§ 25-90 indarbejdet forslag til konsekvensmæssige ændringer i miljø- og fødevareministeriets sektorlovgivning og i museumslovens (forslagets § 46) og apotekerloven (forslagets § 73), på følgende måde:

Alle henvisninger til Natur- og Miljøklagenævnet i lovgivningen under Miljø- og Fødevareministeriet er foreslået erstattet med en henvisning til det nye Miljø- og Fødevareklagenævn.

I de sektorlove, som hidtil på grundlag af lov eller bekendtgørelse har haft klageadgang til Klagecenter for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri, er der indsat enslydende bestemmelser i lovene om den ændrede klageadgang til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Samtidig er der indsat enslydende bestemmelser, hvorefter klager til nævnet skal indgives via 1. instansen ("postkassemodellen"). Dette harmonerer med at 1.instansernes nuværende adgang til genoptagelse og remonstration skal opretholdes. På fødevare-, landbrugs- og fiskeriområdet følger adgangen i dag af regler fastsat i bekendtgørelser på områderne samt af den ulovbestemte adgang til remonstration. Det bemærkes, i øvrigt at offentlighedslovens § 37, stk.2 forudsætter, at sager skal sendes til den myndighed, hvis afgørelse der klages over.

I sektorlovene på Natur- og Miljøklagenævnets nugældende ansvarsområde er der i forslaget indarbejdet en henvisning til den nye regel om nævnssammensætning. Den foreslåede model for Miljø- og Fødevareklagenævnet betyder, at nævnet fast vil bestå af i alt 9 afdelinger, jf. forslagets § 3.

Hvor sektorlovene indeholder afvigende regler om indstillingsret til Natur- og Miljøklagenævnet, f.eks. Havmiljølovens § 51, foreslås disse regler ophævet i konsekvens af den foreslåede bestemmelse i § 4, idet der fremadrettet skal gælde et samlet og enkelt sæt regler for udpegning og fast etablering og afdelingsinddeling af Miljø- og Fødevareklagenævnet. I lovregler om klageadgang til Natur- og Miljøklagenævnet er der derfor indsat ensartede bestemmelser om henvisning til forslagets § 3, stk.1, nr. 9, ved de situationer som efter loven kræver en læg nævnssammensætning, og en henvisning til § 3, stk. 1, nr. 1-6, ved de sager, som ifølge sektorloven i dag kræver en sagkyndig nævnssammensætning. Gennemgående er regler, som foreskriver enten læg eller sagkyndig nævnssammensætning, opretholdt, nu blot med henvisning til lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Regler i sektorlovgivningen om indstillingsret til medlemmer til Natur- og Miljøklagenævnet, er i forslaget generelt erstattet med en regel, der henviser til forslaget til § 3 om nævnets forskellige afdelinger i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Den øvrige lovgivnings henvisninger til § 18 b i lov om Natur- og Miljøklagenævnet er overalt erstattet af en henvisning til lov om Miljø- og Fødevareklagenævnets kapitel 7, som er bredere end § 18b og som angår digital kommunikation og pligt til obligatorisk digital selvbetjening ved indgivelse af klage, bemyndigelse til fastsættelse af klagefrist og regler om krav til indhold og form på en klage m.v. En undtagelsesbestemmelse som svarer til indholdet i § 18 b findes i forslaget § 21.

Øvrige bemyndigelser i den omfattende sektorlovgivning og administrative udmøntninger heraf i form af regler om administration af og behandling af klager, herunder regler om gebyr, opsættende virkning, frister, klagebetingelser og retlig interesse, i lovene på Natur- og Miljøklagenævnets og Klagecenter for Fødevarer, Landbrug og Fiskeris sagsområder, foreslås ikke ophævet eller ændret ved nærværende lovforslag. I lyset af reorganiseringen af klageområdet vil sektorlovene dog alle hver især på længere sigt skulle tilpasses den nye retstilstand, som følge af den nye nævnslov og reglerne for Nævnenes Hus. Der vil bl.a. i denne forbindelse kunne være behov for fastsættelse af overgangsregler, jf. forslaget til § 24.

2.8. Lovens territoriale gyldighedsområde

Det foreslås, at loven om Miljø- og Fødevareklagenævnet ikke i almindelighed skal gælde for Færøerne og Grønland, men at nævnsloven ved kongelig anordning skal kunne sættes i kraft for Grønland med virkning for visse klagesager, der er omfattet af bl.a. fødevareloven, lov om dyrlægegerning m.v. og lov om sygdomme og infektioner hos dyr.

3. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

3.1. Staten

Det nye nævn under erhvervs- og vækstministeren, som ressortminister for løsningen af klagemyndighedens opgave som klageinstans, vil blive oprettet som en del af Nævnenes hus. På forslag til Finanslov 2017 er der afsat en bevilling til Nævnenes Hus, som blandt anet skal finansiere etablering og drift af Natur- og Fødevareklagenævnet.

Der vil være udgiftsmæssige konsekvenser forbundet med etableringen af det nye nævn. Der skal forsat være en formand og udpeges medlemmer til nævnet og afholdes merudgifter, bl.a. til etablering af en ny hjemmeside, ny fælles journaldatabase, en fælles klageportal og herunder systemunderstøttelse af gebyradministrationen etc.

Lovforslaget forventes på længere sigt at kunne bidrage til en øget omkostningseffektivitet og til ensartning og afkortning af sagsbehandlingstiderne for klagesagerne under Miljø- og Fødevareministeriet, bl.a. som en følge af øget digitalisering, en forenklet nævnsstruktur, modernisering af sekretariatsfunktionen og samspillet med Nævnenes Hus samt nedlæggelsen af visitationsordningen i Natur- og Miljøklagenævnet.

Det foreslås, at gebyrerne for at klage hæves og differentieres for hhv. borgere og virksomheder og organisationer. For behandling af klager, der indbringes for nævnet af borgere, betaler klager et gebyr på 900 kr., mens for virksomheder og

organisationer, betaler klager et gebyr på 1800 kr. (2016-niveau). Den eksisterende gebyrsats er 500 kr. Forslaget om forhøjet klagegebyrer til Miljø- og Fødevareklagenævnet sager inden for natur- og miljølovgivningen vil give en samlet gevinst for staten på ca. 430.000 kr. om året

I naturlig forlængelse af Kgl. Resolution af 8. juni 2016, hvorved Energiklagenævnet og Natur- og Miljøklagenævnet er ressortoverført til erhvervs- og vækstministeren pr. 1. januar 2017, bliver Erhvervs- og Vækstministeriet administrativt og ressortmæssigt ansvarlig for Miljø- og Fødevareklagenævnets personelle, funktionelle og saglige kompetence, set i forhold til løsningen af selve ”klagemyndighedsopgaven”, således som lovgivningen og de forvaltningsretlige grundsætninger for rekurs m.v. fastlægger denne. Dette betyder, at det med vedtagelsen af lovforslaget bliver erhvervs- og vækstministerens ressortansvar at nedsætte, administrere, drive (økonomisk drift), organisere og bemane nævnet, idet udpegningen af de sagkyndige medlemmer af nævnet skal ske efter høring af miljø- og fødevareministeren og øvrige indstillingsberettigede.

Erhvervs- og vækstministeren får med forslaget bl.a. bemyndigelsen til at administrere og udstede bekendtgørelser om nævnets forhold, især forretningsordenen og nævnets gebyrbekendtgørelse. Alle de regelspørgsmål, som vedrører nævnsbeføjelserne - de formelle regler såvel som saglige, f.eks. alle spørgsmål om sagsbehandlingsregler og afgørelsesvirksomheden, samt udnyttelsen af alle lovens bemyndigelser og regelspørgsmål, hører med forslaget fra 1. februar 2017 under Erhvervs- og Vækstministeriet, idet alle disse sager og spørgsmål dog efter omstændighederne bør drøftes med Miljø- og Fødevareministeriet, når dette vurderes sagligt relevant. Især skal regler med særlig miljø- og fødevaremæssig betydning nøje afstemmes med Miljø- og Fødevareministeriet før reglerne sendes i offentlig høring.

Miljø- og Fødevareministeriet med tilhørende styrelser er også fremover ansvarlig for administration m.v. af alle sektorlovene på ministerområdet, bortset fra de regler, der angår Miljø- og Fødevareklagenævnet og dets særlige myndighedsopgave (som klageinstans). Ministeriet har således hele ansvaret for reglerne om hvilke afgørelsessager, der kan eller skal kunne påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Der skal koordineres tæt med Erhvervs- og Vækstministeriet om eventuelle kommende lovgivningsinitiativer, således at de økonomiske overvejelser forbundet med enten udvidet eller indskrænket klageadgang til nævnet inddrages, bl.a. af sædvanlige budgetmæssige eller finanslovmæssige grunde. Alle forhandlinger nationalt, internationalt og i EU om regler og krav til eller for klageinstanser i sektorlovene og i regler og retsakter, der i øvrigt varetages under Miljø- og Fødevareministeriet ligger fortsat i Miljø- og Fødevareministeriet, idet Erhvervs- og Vækstministeriet og efter omstændighederne også Miljø- og Fødevareklagenævnet selv, skal inddrages og høres i forbindelse med disse sager, når Miljø- og Fødevareministeriet vurderer, at spørgsmålene har betydning for Erhvervs- og Vækstministeriets ansvar for nævnet og opgaveløsningen i nævnet (rekursbehandlingen), jf. ovenfor.

For begge de omtalte ministerområder gælder det, at nævnet er uafhængigt af regeringen og af enhver part eller interesse i afgørelsen af de konkrete sager. Styringsmæssigt, i forhold til nævnets uafhængige og administrativt endelige normering af den miljø-, natur-, fødevare-, landbrugs- og fiskerimæssige lovgivning (og også af museumsloven og apotekerloven) er nævnsafhængigheden også understøttet af beslutningen om ressortopdelingen, jf. forudsætningsvist kgl. resolution af 8.juni 2016.

Der vil fremadrettet være behov for tæt samarbejde mellem ministrene om alle lovforslag, der angår eller berører nævnets virke, så unødige lovgivning kan undgås og de respektive ressortinteresser kan varetages i nødvendigt og tilstrækkeligt omfang, ligesom mindre væsentlige forhold vil kunne løses og indgå i de respektive fagministeriers lovforslag efter nærmere konferering mellem ministerområderne. Der skal således efter aftale i regeringen generelt koordineres tæt mellem ministerområderne, for at sikre at det uafhængige klagenævns fremtidige normering af sektorlovgivningen, som hører under Miljø- og Fødevareministeriets ressort, bliver tilvejebragt på et både sikkert og sagligt fundament.

3.2 Kommunerne

Forslaget har ingen økonomiske eller administrative konsekvenser for kommunerne.

3.3. Regionerne

Forslaget har ingen for konsekvenser regionerne.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

For behandling af klager, der indbringes for nævnet af virksomheder og organisationer, betaler klager et gebyr på 1800 kr. (2016-niveau), jf. kapitel 6. Den eksisterende gebyrsats er 500 kr. Forslaget om forhøjet klagegebyrer til Miljø- og Fødevareklagenævnet vil have en samlet omkostning for virksomheder og organisationer på ca. 191.000 kr. om året efter tilbagebetaling af gebyrer, der estimeres til ca. 339.000 kr. årligt.

Forslaget har [...]været sendt til Erhvervsstyrelsens Team Effektiv Regulering (TER). [...]

5. Økonomiske og administrative konsekvenser for borgerne

For behandling af klager, der indbringes for nævnet af privatpersoner, betaler klager et klagegebyr på 900 kr., jf. kapitel 6. Den eksisterende gebyrsats er 500 kr. Forslaget om forhøjet klagegebyr til Miljø- og Fødevareklagenævnet vil have en samlet omkostning for borgere på ca. 239.000 kr. om året. Den årlige tilbagebetaling af gebyrer estimeres samlet til ca. 141.000 kr. årligt.

Lovforslaget skønnes at give forenkling og kortere sagsbehandlingstider.

6. Miljømæssige konsekvenser

Forslaget har ingen direkte miljømæssige konsekvenser.

7. Forholdet til EU-retten

Til gennemførelse af Århuskonventionens artikel 9, stk. 2 og 4, er det i artikel 16 i direktiv 2008/1/EF om integreret forebyggelse og bekæmpelse af forurening og direktiv 85/337/EF om vurdering af visse offentlige og private projekters indvirkning på miljøet, som ændret ved direktiv 2003/35/EF, fastlagt, at der skal være adgang til at indbringe afgørelser efter de to direktiver til prøvelse ved en domstol eller ved et andet uafhængigt og upartisk ved lov nedsat organ, og at disse procedurer skal være fair, rimelige, betimelige og ikke uoverkommeligt dyre. Disse bestemmelser er på Miljø- og Fødevareministeriets område gennemført ved den lovbestemte klageadgang til Natur- og Miljøklagenævnet.

Ændringen af klagegebyret består i regulering af gebyret for private fra 500 kr. til 900 kr. og differentiering af klagegebyret, således at virksomheder og organisationer fremover skal betale 1800 kr. Da klagegebyret blev indført i 2004 blev gebyret fastsat til 500 kr. og gebyret er aldrig blevet reguleret som en konsekvens af den almindelige pris- og lønudvikling. Klagegebyret i dag er således uændret i forhold til niveauet i 2004. Med lovforslaget reguleres klagegebyret for private til et højere og mere tidsvarende niveau, som stadig efter regeringens opfattelse vil være beskedent og ikke uoverkommelig dyrt for private. Samtidig differentieres gebyret, så virksomheder og organisationer, der må antages generelt at have en større økonomisk formåen end private, vil skulle betale 1800 kr.

Klagesagsgebyret har tidligere været behandlet i en konkret sag (ACCC/C2011/57) mod Danmark, hvor Compliance komitéen under Århuskonventionen i 2012 konkluderede, at et gebyr på 3.000 kr. for organisationer var 'uoverkommeligt dyrt', hvorfor et fremtidigt klagegebyr for organisationer skal være væsentligt lavere end 3000 kr. Compliance komitéen er et internationalt organ under UNECE, der fortolker Århus konventionen. Regeringen vurderer, at gebyrer på hhv. 900 kr. for private og 1800 kr. for virksomheder og organisationer ikke er uoverkommeligt dyrt i en dansk kontekst. Med den begrænsede praksis på området er det vanskeligt at forudse, hvilket beløb, Compliance komitéen vil anse som 'ikke uoverkommeligt dyrt' hvis spørgsmålet måtte blive genstand for fornyet vurdering i komiteen.

Det foreslåede nye Miljø- og Fødevareklagenævn lever på linje med det nuværende Natur- og Miljøklagenævn op til kravene i konventionen og direktiverne.

Tilsvarende er klageadgang til Miljø- og Fødevareklagenævnet en del af gennemførelsen af reglerne om prøvelse af afgørelser om adgang til miljøoplysninger i artikel 6, stk. 1, i direktiv 2003/4/EF om offentlig adgang til miljøoplysninger, som gennemfører dele af artikel 9, stk. 1, i Århuskonventionen. Direktivets artikel 6, stk. 1, foreskriver bl.a., at proceduren skal være hurtig og enten billig eller helt gratis. Det foreslåede Miljø- og Fødevareklagenævn lever på linje med det nuværende nævn op til kravene i konventionen og direktivet, idet regeringen bemærker, at der ikke foreslås indført gebyr på klager over afslag på aktindsigt m.v.

De direkte gældende internationale såvel som EU-krav vedrørende klageinstanser skal således overholdes af det nye Miljø- og Fødevareklagenævn, både rent organisationsmæssigt og i nævnets konkrete afgørelsesvirksomhed. Det kommende Miljø- og Fødevareklagenævns uafhængige status svarer blandt andet

til den nugældende bestemmelse i lov om Natur- og Miljøklagenævnet § 1, stk. 2., Regeringen vurderer samlet set, at forslaget til bestemmelsen i forslaget § 1, stk. 2, opfylder både de internationale og de EU-retlige krav til klageorganets uafhængighed.

Forslaget indeholder herudover ingen EU-retlige aspekter.

8. Hørte myndigheder og organisationer m.v.

Et udkast til lovforslag har i perioden fra den xx. august 2016 til xx september 2016 været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer m.v.:

[xx]

9. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindre udgifter	Negative konsekvenser/merudgifter
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Lovforslaget skønnes at give øgede gebyrindtægter for staten på omkring 0,4 mio. kr.	Lovforslaget skønnes at give etableringsomkostninger for staten.
Administrative konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Lovforslaget skønnes, at give øgede gebyrudgifter for erhvervslivet på omkring 0,2 mio. kr.
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Lovforslaget skønnes at give forenkling og på længere sigt mulighed for kortere sagsbehandlingstider	Ingen
Økonomiske konsekvenser for borgerne	Ingen	Lovforslaget skønnes at give øgede gebyrudgifter for borgere på omkring 0,2 mio. kr.
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Lovforslaget skønnes at give forenkling og kortere sagsbehandlingstider	Ingen
Forholdet til EU-retten	Forslaget tager højde for gældende EU-krav.	Den foreslåede bestemmelse om, at Miljø- og Fødevareklagenævnet kan undlade at afvise en klage, hvis afvisningen vil være i strid med internationale og EU-retlige forpligtelser, sikrer, at klageadgangen ikke afskæres eller begrænses i et omfang, der strider mod kravet om rimelige og effektive retsmidler.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til kapitel 1

Til § 1

Bestemmelsens *stk. 1* afgrænser det nye Miljø- og Fødevareklagenævns myndighedsopgave, idet nævnet, skal behandle og afgøre klager over administrative afgørelser inden for Miljø- og Fødevareministeriets ressortområde, i det omfang dette i følger af lovgivningen i øvrigt. Sager vedrørende klager over afgørelser truffet efter museumsloven og sager efter apotekerloven, vil således bl.a. skulle behandles i nævnet. På fødevare-, landbrugs- og fiskeriområdet vil klager til nævnet over afgørelser truffet i medfør af direkte anvendelige EU-retsakter, kgl. anordninger eller visse tekstanmærkninger med materielt indhold (jf. Finansloven § 24) også blive omfattet af nævnets opgave som den øverste administrative rekursinstans.

Bestemmelsen i *stk. 1* ligner i form og indhold den gældende bestemmelse i lov om Natur- og Miljøklagenævnets § 1, stk. 1. Da Klagecentret for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri varetager en i det væsentlige ganske tilsvarende rekursopgave, som øverste administrative klagemyndighed på sit særlige opgave- og sagsområde, er der ligeledes et opgavemæssigt sammenfald med klagecentrets opgaver, som disse er reguleret i dag i bekendtgørelse nr. 513 af 23. april 2015 om Fødevareministeriets Klagecenters opgaver og beføjelser. Dog bortfalder den mindre opgave, som er beskrevet i bekendtgørelsens § 1, stk. 5, vedrørende isolerede klager over myndighedernes sagsbehandling på det lovområde, som ifølge bekendtgørelsen er omfattet af klagecentrets kompetence. Sager som ikke angår forvaltningsafgørelser, vil således fremover skulle afvises.

I lovforslagets §§ 25-91 fremgår de sektorlove, der især refereres til med udtrykket ”den øvrige lovgivning”, men som nævnt ovenfor kan dette udtryk også referere til bl.a. EU-retsakter. Nævnets opgavefelt kan med reglens formulering også udvides eller begrænses ved senere lovgivning.

Forslaget til bestemmelsens *stk. 2* fastslår, at nævnet i forhold til behandling og afgørelse af de enkelte klagesager er uafhængigt af instruktioner. Nævnet er med andre ord ikke en underordnet myndighed.

Efter forslaget til *stk. 3* skal Miljø- og Fødevareklagenævnet selv afgøre spørgsmål om nævnets kompetence. Beføjelsen skal efter forslaget understøtte nævnets uafhængige domstolslignende karakter. Reglen antages at være en almindeligt gældende bestemmelse for et uafhængigt klagenævn.

Til kapitel 2

Til § 2

Det foreslås, at erhvervs- og vækstministeren efter høring af miljø- og fødevareministeren og efter indhentet indstilling fra en række indstillingsberettigede nedsætter Miljø- og Fødevareklagenævnet, som skal kunne

agere fleksibelt og agilt, og mindst lige så effektivt som de nuværende to forskellige klageinstanser på Miljø- og Fødevarerområdet.

Ifølge forslaget til *stk. 1, nr. 1-4*, består nævnet af henholdsvis en formand (jurist), 2 medlemmer udpeget af landsretterne (dommere), samt 4 læge medlemmer, der udpeges af Folketinget. Hertil kommer 16 sagkyndige medlemmer, som ministerbeskikkes til opgaven, efter indstilling fra en række organisationer. Reglen er en modificeret videreførelse, men i forhold til den gældende ordning for natur- og miljøsagerne, foreslås der færre læge medlemmer end tilfældet er i dag i Natur- og Miljøklagenævnet. At nævnet inddeles i afdelinger med i alt 16 faste sagkyndige medlemmer og 4 læge medlemmer, er en forenkling og effektivisering i forhold til den gældende ordning på Natur- og Miljøklagenævnets område, jf. lov om Natur- og Miljøklagenævnet §§ 2, 3 og 5.

Efter forslaget udpeges nævnets to dommere af henholdsvis Østre- og Vestre Landsret blandt den pågældende landsrets medlemmer. I Natur- og Miljøklagenævnet består nævnets dommere til sammenligning af højesteretsdommere, jf. lov om Natur- og Miljøklagenævnet § 2, stk. 1. Medvirken af dommere i nævnssagerne skal efter forslaget fortsat understøtte det nye klagenævns legitimitet og juridiske kompetence. At nævnet får sæde i Viborg gør det nærliggende at involvere medlemmer af landsretterne, med mere lokal forankring i landsdelene, fremfor dommere fra Højesteret.

De læge medlemmer, som efter forslaget skal udpeges af Folketinget, indgår i den læge nævnsafdeling, jf. forslagens § 3, stk.1.

Det foreslås, at erhvervs- og vækstministeren fremover skal beskikke de sagkyndige nævnsmedlemmer til hvervet i deres personlige egenskab på baggrund af indstillinger fra en række indstillingsberettigede organisationer i forening og efter høring af miljø- og fødevarerministeren. De sagkyndige nævnsmedlemmer skal efter forslaget alene beskikkes i deres personlige egenskab. De er således ikke repræsentanter for de organisationer, de er udpeget af. Beskikkelsen foreslås at vare i op til 4 år ad gangen.

Bestemmelsen i forslagens *stk. 2* svarer til den gældende bestemmelse i § 2, stk. 2, i lov om Natur- og Miljøklagenævnet. Kravet om at nævnsformanden skal have bestået den juridiske kandidateksamen (cand.jur.) er fortsat velbegrundet, da håndtering af nævnssagerne kræver omfattende juridisk kapacitet og ekspertise.

Det foreslås med bestemmelsen i *stk. 3, 1. pkt.*, at formandsbeføjelserne som hidtil i Natur- og Miljøklagenævnet skal kunne benyttes også af faste stedfortrædere. Det afspejler et praktisk behov for at kunne uddelegere opgaver og afgørelseskompetence. I overensstemmelse med Århus-konventionen Miljø- og Fødevarerklagenævnet sekretariatsbetjenes af medarbejdere ansat i Nævnenes Hus, forudsat at formanden eller en af dennes faste stedfortrædere træffer alle sagsrelevante beslutninger og afgørelser. Ansatte i Nævnenes Hus der arbejder med Miljø- og Fødevarerklagenævnets sager skal i alle faglige spørgsmål referere til formanden eller dennes faste stedfortrædere. Det anførte vedrørende delegation af formandskompetence, skal yderligere reguleres nærmere i forretningsorden bl.a. under hensyn til det kommende retsgrundlag for ansættelse og virke m.v. i

”Nævnenes Hus”. Der forventes yderligere udstedt sagsbehandlingsinstrukser vedrørende de forskellige myndighedsrelationer og opgaver. Det bemærkes, at formanden og dennes faste stedfortrædere i nævnet har sædvanlig instruktionsbeføjelse i forhold til sekretariatets ansatte.

Det følger af forslaget til *stk. 4* at der, som det hidtil har været gældende på Natur- og Miljøklagenævnets område, jf. lov om Natur- og Miljøklagenævnet § 2, stk. 3, skal udpeges eller beskikkes suppleanter for hvert nævnsmedlem. Med den foreslåede model, hvorefter nævnets sagkyndige afdelinger besættes med faste medlemmer, skal bestemmelsen udvides til også at gælde sådanne medlemmer. Suppleanten kan efter forslaget deltage i sagens behandling og afgørelse, forudsat at medlemmet selv er forhindret. Reglen er begrundet i hensynet til at kunne vedligeholde en effektiv afgørelsesfunktion og beslutningsdygtighed i nævnet.

Det fremgår af forslaget til *stk. 5* at de sagkyndige medlemmer skal repræsentere sagkundskab inden for et eller flere af de relevante sagsområder, jf. nærmere bemærkningerne til forslagens § 3, og at de skal agere upartisk. Lige som efter § 3, stk. 1, i lov om Natur- og Miljøklagenævnet, sker indstilling og beskikkelse efter forslaget ikke med henblik på at den pågældende skal varetage særinteresser, men alene fordi den pågældendes viden og sagkundskab på et område er nødvendig ved behandlingen af klagesagerne. De beskikkede medlemmer af nævnet udpeges således alene på grund af deres faglighed og ikke som interesserepræsentanter. Et sagkyndigt medlem er derfor heller ikke inhabilt, blot fordi der skal behandles en klage, som involverer den indstillingsberettigede organisation eller et medlem heraf. De sagkyndige medlemmer forventes således at besidde den til hvervet nødvendige ekspertise. Spørgsmål om eventuel inhabilitet afgøres i øvrigt af nævnet i overensstemmelse med forvaltningsrettens regler herom.

Til *stk. 6* bemærkes, at nævnsmedlemmerne ikke må modtage instrukser fra nogen under udførelsen af deres opgaver i nævnet. Regeringen tillægger det her betydning, at nævnet skal være en uafhængig og uvildig klageinstans, jf. forslagens afsnit 7. *Forholdet til EU-retten.*

Bestemmelsen i forslagens *stk. 7, 1. pkt.*, fastslår, at medlemmer, som udpeges af landsretterne og af Folketinget, samt medlemmer og suppleanter, som beskikkes af erhvervs- og vækstministeren, udpeges og beskikkes for en periode på op til 4 år ad gangen. Efter den gældende ordning gælder de udpegninger, som er foretaget af Folketinget og Højesteret for 4 år ad gangen, jf. lov om Natur- og Miljøklagenævnet § 4. Beskikkelse af de sagkyndige medlemmer gælder efter den gældende ordning for indtil 4 år ad gangen, jf. lov om Natur- og Miljøklagenævnet § 3. Efter den foreslåede bestemmelse i *stk. 7, 1. pkt.*, udpeges og beskikkes landsretternes og Folketingets medlemmer i nævnet samt suppleanter for disse medlemmer for en periode på op til 4 år ad gangen. Det samme gør sig gældende for de sagkyndige medlemmer af nævnet og disses suppleanter. Med forslaget tilsigtes ikke en ændring af praksis. Forslaget til *stk. 7, 2. pkt.*, hvorefter Folketinget eller landsretterne udpeger et nyt medlem eller en ny suppleant for den resterende periode, eller hvor erhvervs- og vækstministeren beskikker et nyt medlem eller en ny suppleant ved udtræden inden udløbet af den periode, som medlemmet er udpeget for eller beskikket til, svarer til ordlyden i den gældende § 4 i lov om Natur- og Miljøklagenævnet for de læge nævnsmedlemmer, dog med

den ændring som følger af, at nævnets dommermedlemmer fremover foreslås at være landsdommere.

Til § 3

Bestemmelsen er ny og fastsætter den nye opbygning af nævnet med 8 forskellige sagkyndige afdelinger og en læg afdeling. Det fremgår af forslaget § 4, hvilke organisationer, der er indstillingsberettigede til i forening at indstille sagkyndige til de forskellige afdelinger. De enkelte afdelinger behandler de klagesager, som efter den øvrige lovgivning – materielt og sagligt set - henhører under den pågældende afdeling. Dette gælder medmindre formanden finder, at der foreligger en særlig situation og derefter beslutter, at sagen skal behandles med en anden nævnssammensætning, jf. forslaget § 5.

Efter § 3, stk. 1, nr. 1, skal en af nævnets afdelinger således bestå af 2 sagkyndige i industriforhold. Disse sagkyndige skal samlet besidde sagkundskab inden for:

- Indretning og drift af industrivirksomheder og tilknyttede miljøteknologier (BAT) herunder luftrensning og støj- og lugtreduktion, og
- støj og vibrationer (støjberegninger, vurdering af udbredelse m.m.), luftforurening (emissions- og immissionsberegninger herunder OML beregninger samt lugtspredning), samt
- indsigt i udførelse og fortolkning af resultater af kemiske analyser.

Efter § 3, stk. 1, nr. 2, skal en af nævnets afdelinger bestå af 2 sagkyndige i jordforureningsforhold. Disse sagkyndige skal tilsammen have viden inden for:

- Oprensning af forurenede jord og grundvand (afværgeteknologier m.m.), jordflytning og opfyldning af råstofgrave, og
- fasefordelingsberegninger, spredning af miljøfarlige stoffer i jordmiljøet og risikovurdering i f.t. arealanvendelse, grundvand, recipienter samt indeklime, samt
- indsigt i udførelse og fortolkning af resultater af kemiske analyser.

Efter § 3, stk. 1, nr. 3, skal en af nævnets afdelinger bestå af 2 sagkyndige i grundvands- og vandforsyningsforhold. Disse sagkyndige skal tilsammen have viden inden for:

- Vandindvinding, vandbehandling samt drikkevandskvalitet, og
- geologi, hydrogeologi samt grundvandskemi samt
- indsigt i udførelse og fortolkning af resultater af kemiske analyser.

Efter § 3, stk. 1, nr. 4, skal en af nævnets afdelinger bestå af 2 sagkyndige i landbrugsforhold. Disse sagkyndige skal tilsammen have viden inden for:

- Landbrugsdrift, arealforvaltning, husdyrproduktion (kvæg, svin, fjerkræ, mink m.m.), planteavl samt håndtering og anvendelse af husdyrgødning, samt miljøteknologier, som anvendes indenfor landbruget, herunder særligt kendskab til BAT, og
- landbrugets påvirkning af natur, specielt terrestrisk natur og overfladevand, herunder internationalt beskyttede og § 3-beskyttede naturtypers tålegrænser for tilførsler af næringsstoffer og næringsstofudvaskning fra landbrugsdrift til overfladevand og grundvand.

Efter § 3, stk. 1, nr. 5, skal en af nævnets afdelinger bestå af 2 sagkyndige i marine forhold. Disse sagkyndige skal tilsammen have viden inden for:

- Marin hydraulik og spredning af metaller, miljøfarlige stoffer og næringsstoffer i det marine miljø og beregninger heraf, dels i forbindelse med udledning af stofferne fra land og dels i forbindelse med etablering og drift af tekniske anlæg på havet samt i forbindelse med oprensning/uddybning af havne og sejlrender samt deponering og klappning af sedimenter, og
- marin biologi, herunder viden om biologiske effekter og tålegrænser i forhold til eutrofiering i marine områder og metaller og miljøfarlige stoffers ophobning i marine organismer på alle trofiske niveauer, samt
- viden om internationalt beskyttede marine arter og naturtyper og deres bevaringsstatus.

Efter § 3, stk. 1, nr. 6, skal en af nævnets afdelinger bestå af 2 sagkyndige i ferskvandsforhold. Disse sagkyndige skal tilsammen have viden inden for:

- Akvakultur, herunder akvakulturopdræt samt viden om miljøteknologier, som anvendes indenfor akvakultur, herunder særligt kendskab til BAT, og
- ferskvandsbiologi, herunder viden om ferskvandshydraulik, afstrømning og oversvømmelsesrisici samt viden om biologiske effekter og tålegrænser i forhold til eutrofiering i søer og vandløb samt metaller og miljøfarlige stoffers ophobning i ferskvands organismer på alle trofiske niveauer samt
- viden om internationalt beskyttede arter og naturtyper i søer og vandløb og deres bevaringsstatus.

Efter § 3, stk. 1, nr. 7, skal en af nævnets afdelinger bestå af 2 sagkyndige i fødevarerforhold. Disse sagkyndige skal tilsammen have viden inden for:

- Fødevarerproduktion, herunder viden om fødevarerikkerhed samt hygiejne, og
- ernæring, herunder kosttilskud.

Efter § 3, stk. 1, nr. 8, skal en af nævnets afdelinger bestå af 2 sagkyndige i veterinærforhold. Disse sagkyndige skal tilsammen have viden inden for:

- Dyresundhed og veterinære forhold, herunder smitsomme dyresygdomme og dyrevelfærd.

Efter forslaget til 3, stk. 1, nr. 9, skal nævnets læge afdeling bestå af 4 medlemmer udpeget af Folketinget. Disse medlemmer skal dække behovet for, at almene og samfundsmæssige aspekter bliver tilgodeset i sagerne, jf. herved bemærkningerne til § 2, stk. 1, nr. 4.

Det bemærkes, til *stk. 2* at hvis en sags behandling kræver yderligere kompetencer end de kompetencer, som den pågældende afdeling besidder, kan formanden ad hoc efter forslaget anmode den relevante styrelse under det relevante pågældende ressortministerium om at indstille en person med disse kompetencer, hvorefter personen beskikkes af erhvervs- og vækstministeren til brug for den konkrete sag. Denne adgang til ad hoc beskikkelser forventes anvendt efter behov for at sikre, at der fortsat er den fornødne sagkundskab til den enkelte sag.

Til § 4

Den foreslåede bestemmelse indeholder regler om indstilling af de sagkyndige medlemmer af nævnet, jf. § 2, stk. 1, nr. 3, og disses suppleanter, jf. § 2, stk. 4. Efter de hidtil gældende regler har Dansk Industri, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Håndværksrådet, Landbrug og Fødevarer, Danmarks Naturfredningsforening, WWF Verdensnaturfonden, Dansk Ornitologisk Forening, Friluftsrådet og Danmarks Sportsfiskerforbund indstillet kandidater til Natur- og Miljøklagenævnet, jf. lov om Natur- og Miljøklagenævnet § 3, stk. 2. I sager om miljøskade kan Dansk Skovforening, Danmarks Jægerforbund, Foreningen af Danske Ral- og Sandsugere og Danmarks Rederiforening tillige indstille yderligere sagkyndige medlemmer.

Det gældende Fødevareministeriets Klagecenter (nu: Klagecenter for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri) har ikke sagkyndige medlemmer.

Det foreslås i stk. 1-8, at relevante organisationer og foreninger indstiller kandidater til beskikkelse som enten sagkyndigt medlem eller suppleant for det sagkyndige medlem til brug for de sagkyndige nævn. Organisationerne og foreningerne er fastsat ud fra, hvilke emner, brancher eller erhvervsområder, der reguleres ved de afgørelser, der behandles i den pågældende afdeling af nævnet og afhængig af, hvilke behov for sagkundskab de forskellige afdelinger har. Bestemmelserne medfører, at organisationerne og foreningerne grupperes således, at de repræsenterer de to typisk forekommende hensyn i sagerne for det sagkyndige nævnt, f.eks. hensyn til industrivirksomheder og hensyn til natur og miljø. De to grupperinger vil i indbyrdes forening skulle indstille hver tre kandidater, seks kandidater i alt, til beskikkelse af erhvervs- og vækstministeren. Erhvervs- og vækstministeren har herefter mulighed for at beskikke to sagkyndige medlemmer, en fra hver gruppering, og to suppleanter, en fra hver gruppering.

Stk. 1-8 fastsætter udtrykkeligt, hvilke organisationer og foreninger, der kan indstille sagkyndige medlemmer samt suppleanter. Det foreslås, at der til hver sagkyndig afdeling, jf. § 3, stk. 1, nr. 1-8, indstilles i alt seks kandidater, således at erhvervs- og vækstministeren kan beskikke to sagkyndige medlemmer samt to suppleanter til hver sagkyndig afdeling.

Beskikkelse af sagkyndige nævnsmedlemmer sker ikke med henblik på at varetage specielle interesser, men fordi det udpegede medlems sagkundskab er nødvendig for behandlingen af klagesager i den afdeling af nævnet, som den pågældende beskikkes til. Et sagkyndigt medlem vil ikke blive inhabilt i en sag, blot fordi sagen er indbragt for nævnet af den organisation, som har indstillet den pågældende sagkyndige, da denne beskikkes i sin personlige egenskab og ikke repræsenterer organisationen, jf. § 2, stk. 5. Det vil heller ikke i sig selv medføre inhabilitet, at et sagkyndigt medlem er almindeligt medlem af den organisation, der har klaget. Spørgsmålet om nævnsmedlemmernes habilitet vil i øvrigt bero på en konkret vurdering.

Sammensætningen af de indstillende organisationer er fastsat ud fra, hvilke emner, brancher eller erhvervsområder, der reguleres ved de afgørelser, der behandles i den pågældende afdeling af nævnet og afhængig af, hvilke behov for sagkundskab de forskellige afdelinger har.

Antallet af organisationer og foreninger svarer kun delvist til den liste af organisationer, der i dag indstiller sagkyndige medlemmer til beskikkelse til Natur- og Miljøklagenævnet, jf. lov om Natur- og Miljøklagenævnet § 3, stk. 2 og 3.

Til denne liste er tilføjet organisationerne: Dansk Erhverv, Danmarks Fiskeriforening Producent Organisation, Dyrenes Beskyttelse, DANVA, Danish Seafood Association, De Samvirkende Købmænd, Horesta, Forbrugerrådet TÆNK, Aktive Forbrugere og Økologisk Landsforening med henblik på at disse kan indstille nævnsmedlemmer med de kompetencer, der er nødvendige for at behandle de klagesager, der med forslaget skal tilføres Miljø- og Fødevareklagenævnet.

En række organisationer, der i dag har indstillingsret til sagkyndige medlemmer af Natur- og Miljøklagenævnet, indgår ikke i den gruppe af organisationer, der efter forslaget kan indstille medlemmer til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Det drejer sig om: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, WWF, Dansk Skovforening, Danmarks Jægerforbund og Foreningen af Danske Ral- og Sandsugere. For disse organisationers vedkommende gælder, at de interesser, de varetager, helt eller delvist tillige varetages af de organisationer, der er omfattet af forslagets § 4.

Efter det foreslåede stk. 9 kan erhvervs- og vækstministeren, i tilfælde af manglende enighed eller indstilling, sikre kontinuitet ved på formandens anbefaling at genbeskikke en sagkyndig for yderligere op til 4 år eller midlertidigt.

Til § 5

Forslaget til § 5 regulerer bl.a. den situation, hvor klagen i en sag involverer flere regelsæt, der her især forudsætter, at klager behandles af nævn med indbyrdes forskellige krav til nævnets konkrete sammensætning. Forslagets § 5 indebærer, at formanden tilsvarende kan beslutte, at nævnet i særlige tilfælde skal kunne sammensættes af både en sagkyndig og en læg afdeling. Den foreslåede bestemmelse er parallel til bemyndigelsen til formanden i den nugældende nævnsslovs § 6, stk. 1 og 2, til at kunne flytte konkrete klagesager til en anden nævnssammensætning end den, som den pågældende lov forudsætter.

Reglen kan finde anvendelse på alle tilfælde af interne parallelle klageforløb i Miljø- og Fødevareklagenævnet. Reglen kan også benyttes, hvor en konkret klagesag, der efter loven skal behandles af et nævn, som er sammensat af sagkyndige medlemmer, i det konkrete tilfælde primært skal afgøres ud fra en stillingtagen til spørgsmål af almen samfundsmæssig karakter. Eller, hvis en klagesag efter loven skal behandles af afdelingen, som er bestående af læge medlemmer, men den konkrete sag overvejende angår stillingtagen til tekniske eller videnskabeligt funderede spørgsmål og problemstillinger, som et sagkyndigt nævn er bedre rustet til at afgøre.

Formanden kan endvidere i særlige situationer beslutte, at en sag, der efter loven skal behandles af nævnet i en bestemt sagkyndig afdeling, i stedet skal behandles af nævnet i en anden sagkyndig afdeling eller af flere sagkyndige afdelinger

sammen med formanden og de to landsdommere. En nævnsbesætning med flere sagkyndige afdelinger forventes alene anvendt i begrænset omfang, men der kan være behov herfor i f.eks. store sager med klagepunkter der går på tværs af flere forskellige sagkyndige afdelinger.

Til § 6

Bestemmelsens *stk. 1* er en videreførelse af ordlyden i lov om Natur- og Miljøklagenævnet § 12, stk. 1-2 og viderefører for alle nævnets sager den orienteringsprocedure, der i dag anvendes i Natur- og Miljøklagenævnet i dets læge sammensætning, da denne procedure er både smidig, praktisk og effektiv, ligesom den fuldt ud kan understøttes digitalt.

Forslagets *stk. 1, 1. pkt.*, indebærer, at formanden skal orientere nævnet om indkomne klager og om, hvilke sager der er udtaget til afgørelse af formanden, jf. § 8. Reglen har til hensigt at sikre en ensartet, smidig og fuldt digitalt understøttet procedure for orientering af nævnsmedlemmerne om alle indkomne sager til nævnet og disses behandlingsform. Den foreslåede bestemmelses *stk. 1, 2. pkt.*, pålægger formanden at orientere nævnet om tilfælde, hvor formanden har besluttet at sagen skal behandles i en anden afdeling end den i lovgivningen forudsatte. Denne orientering sker i samme form som orienteringen efter bestemmelsens *stk. 1, 1. pkt.*

Det foreslås i *stk. 2* at mindre eller ukomplicerede sager eller sager, hvis afgørelse alene beror på en juridisk vurdering, kan afgøres af formanden med en efterfølgende orientering af den relevante afdeling af nævnet. Mindre eller ukomplicerede sager omfatter bl.a. sager, der vedrører simple spørgsmål, og som er tilstrækkeligt oplyst i form af klagen og indsendt dokumentation og/eller at manglende oplysninger kan indhentes f.eks. telefonisk, elektronisk, mv. og at sagerne kan afgøres uden høring af parter eller myndigheder. Sager, der alene beror på en juridisk vurdering, omfatter bl.a. aktindsigtssager og sager vedrørende formelle spørgsmål som f.eks. klageret, klagefrist eller klagetema uden for nævnets kompetence. Der er tale om en videreførelse af den gældende regel i lov om Natur- og Miljøklagenævnet § 12, stk. 2.

Hvis formanden efter reglen i *stk. 2* har afgjort en sag før orienteringen af nævnet er afgørelsen endelig i det administrative system.

Til § 7

Forslaget til *stk. 1* giver nævnet mulighed for at ændre formandens beslutning om, at en sag skal afgøres på formandskompetencen, jf. forslaget § 8, eller at sagen skal behandles i en anden afdeling af nævnet end den, der fremgår af den øvrige lovgivning, jf. forslaget § 5. Den foreslåede bestemmelse er en videreførelse af reglen i lov om Natur- og Miljøklagenævnet § 12, stk. 3, hvorefter en sag ikke kan afgøres på formandskompetencen, hvis et medlem af et visitationsudvalg eller af det læge nævn gør indsigelse.

Der vil i medfør af bemyndigelsen i *stk. 2* kunne fastsættes regler for fremgangsmåden ved en eventuel uenighed i en formandsbeslutning. Der henvises til bemærkningerne til forslaget § 14.

Til kapitel 3

Til § 8

Reglen indeholder bestemmelsen om formandskompetencen. Efter forslaget til § 8, som svarer til § 9, stk. 1 i den gældende lov om Natur- og Miljøklagenævnet, vil formanden på det nye Miljø- og Fødevareklagenævns vegne kunne træffe afgørelse i alle nævnets sager, der ikke indeholder spørgsmål af større eller principiel betydning, samt i sager, hvis afgørelse alene beror på en juridisk vurdering. Med forslaget til § 8 dækkes alle kategorier af klager under Miljø- og Fødevareklagenævnet. Den afgørelsespraksis, som er fastlagt hhv. af Natur- og Miljøklagenævnet og af Klagecenteret for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri i afgørelsessager, vil umiddelbart skulle videreføres på formandskompetencen alene. Det forventes dermed, at den overvejende del af klagecentrets nuværende sagsportefølje vil kunne afgøres på formandskompetencen alene, i det omfang der allerede foreligger relevant afgørelsespraksis.

Til § 9

Det foreslås med bestemmelsen i *stk. 1* at nævnet som hovedregel træffer afgørelse på et møde, med mindre formanden for nævnet finder det ubetænkeligt, at afgørelsen træffes af nævnet på skriftligt grundlag (skriftlig nævnsprocedure). Med forslaget moderniseres nævnets mødepraksis set i forhold til den hidtidige mødepraksis i Natur- og Miljøklagenævnet. Nævnet behøver kun at træde sammen i de større eller principielt betydende sager, hvor en nævnsafgørelse kræver kollektivt kalibrerede afvejninger og egentlig votering, eller i sager hvor skriftlighed ikke er en egnet måde for nævnet at afgøre klagesagen på. Formanden får efter *stk. 1*, beføjelse vedrørende tilrettelæggelsen af, hvordan nævnet skal tage stilling og for hvilken proces for nævnsafgørelse af klagen, der er den bedst egnede.

Det følger af forslaget til *stk. 2, 1. pkt.*, at alle sager afgøres på et møde i nævnet, når sagen har større eller principiel betydning, dog bortset fra de sager, der alene beror på en ren juridisk vurdering, jf. hertil bemærkningerne til forslaget § 8.

Efter forslaget *stk. 2, 2. pkt.*, kræves tilstedeværelse eller deltagelse i den skriftlige behandling af sagen af mindst 4 nævnsmedlemmer for at nævnet er beslutningsdygtigt. Denne regel er ny og skal understøtte en agil og effektiv opgavevaretagelse under hensyn til den fornødne retssikkerhed. Formanden - eller dennes faste stedfortræder - skal altid være til stede på mødet og har den udslagsgivende stemme i tilfælde af stemmelighed, jf. forslaget til § 10, omtalt nedenfor.

Til § 10

Forslaget til lovens § 10 er indholdsmæssigt set en parallel til den gældende bestemmelse i lov om Natur- og Miljøklagenævnet § 10. Miljø- og

Fødevarerklagenævnets afgørelser træffes efter forslaget til § 10 ved stemmeflerhed. Formandens stemme er udslagsgivende ved eventuel stemmelighed. Afgørelsens fordeling af stemmer skal fremgå af afgørelsessagen.

Til kapitel 4

Til § 11

Ifølge forslaget til bestemmelsens *stk. 1* kan nævnet begrænse sin prøvelse til de påklagede forhold. Reglen svarer til den nuværende regel i lov om Natur- og Miljøklagenævnet § 12 a, som videreføres.

Prøvelsesintensiteten afhænger i almindelighed af nævnets sammensætning, de tildelte ressourcer, nævnets sagsbehandling og af 1. instansens afgørelse, og vil kunne variere, idet nævnet må sondre mellem om det, der konkret skal efterprøves, er 1. instansens anvendelse af retsreglerne, sagens faktiske grundlag eller afgørelsens hensigtsmæssighed og rimelighed (herunder også afgørelsens proportionalitet). Som udgangspunkt foretager nævnet fuld efterprøvelse af 1. instansens afgørelse (dvs. efterprøver både juraen og sagens faktum), med mindre der i den enkelte sektorlov er særligt fastsatte begrænsninger i denne del af prøvelsen. Udgangspunktet ved prøvelsen af sagens faktum er officialprincippet, og nævnet kan vælge at lægge 1. instansens fastlæggelse af faktum uprøvet til grund, med mindre faktum bestrides, der foreligger nye oplysninger eller hvis nævnet finder, at oplysningen af sagen i 1. instans har været utilstrækkelig i forhold til de retsregler, som nævnet anser for relevante for sagen. For nævnsprøvelse af afgørelsernes hensigtsmæssighed, rimelighed, formålstjenlighed m.v. gælder, at nævnet kan efterprøve disse elementer fuldt ud, med mindre lovgivningen indeholder en særlig begrænsning. Men nævnet kan også udvise konkret tilbageholdenhed, f.eks. når 1. instansen har en særlig ekspertise eller lokalkendskab, eller når 1. instansen - f.eks. en kommunalbestyrelse - har et politisk mandat, forudsat dette aspekt er relevant i henhold til det konkrete retsgrundlag.

Nævnet skal i forbindelse med screeningen af de indkomne klagesager på fødevarer-, landbrugs- og fiskeriområdet, i højere grad end tidligere i klagecentret vurdere, om en faglig efterprøvelse af 1. instansens faglige vurdering eller skøn er nødvendig for at nå frem til den korrekte afgørelse. F.eks. skal nævnet efter forslaget kunne efterprøve visse konkrete faglige vurderinger af arealordningerne, der administreres af NaturErhvervstyrelsen, og som hviler på et meget komplekst regelsæt. Nævnet vil i sine procesledende vurderinger af, hvorvidt prøvelse af det faglige skøn er konkret nødvendig, skulle tage hensyn til hidtidig praksis og til omfanget af en eventuel præcedensvirkning. Det vil i almindelighed have undtagelsens karakter, at de faglige vurderinger, som 1. instansen har foretaget og lagt til grund for sine konkrete afgørelser, skal revurderes af sagkyndige i nævnet.

Bestemmelsens *stk. 2* svarer til den gældende nævnslovs § 12 a, *stk. 2*. Hvis en klage indeholder flere klagepunkter, kan nævnet indskrænke sig til alene at forholde sig til de væsentligste klagepunkter. Reglen ændrer ikke i den almindelige pligt til at oplyse sagen.

Til § 12

Bestemmelsen i § 12 svarer til det der gælder for hjemvisning af sager i Natur- og Miljøklagenævnet, jf. nævnslovens § 12 b. Reglen foreslås gentaget for alle Miljø- og Fødevareklagenævnets sager. Der vil kunne være store variationer indenfor de forskellige sagskategorier, hvor omfanget af hjemvisninger er meget forskellige, og tilsvarende vil der være variationer i intensiteten af den vejledning fra nævnet, som efter forslaget skal følge med hjemvisningen til 1. instansen, om hvordan sagen efter nævnets opfattelse skal behandles på de klagepunkter, der har ført til hjemvisningen.

Til kapitel 5

Til § 13

Med bestemmelsen foreslås det, at erhvervs- og vækstministeren bemyndiges til at fastsætte Miljø- og Fødevareklagenævnets forretningsorden efter forudgående høring af miljø- og fødevareministeren. I forretningsordenen fastsætter erhvervs- og vækstministeren ifølge forslaget en række detailregler for nævnets virksomhed og opgavevaretagelse, ligesom det er tilfældet i den nugældende forretningsorden for Natur- og Miljøklagenævnet. Forretningsordenen skal blandt andet indeholde hjemmelslovens rammer indeholde generelle regler om nævnets virkemåde, om de midlertidige stedfortrædere for formanden, om ordningen for sammensætning i særlige sagkyndige afdelinger, regler for sekretariatets screening af indkomne sager, om orienteringsproceduren i forhold til nævnet og øvrige særlige forhold. Hertil kommer regler for fordeling af sager til hhv. formandsafgørelse eller nævnssammensætning, og regler vedrørende proces for formandsbeslutning om en anden nævnssammensætning end den, lovgivningen foreskriver, forholdet til Nævnenes Hus m.v. Det bemærkes, at hvis der i den øvrige materielle lovgivning på f.eks. fødevare-, landbrugs- og fiskeriområdet, og for de sager, der afgøres i 1. instans efter regler, der administreres af Kystdirektoratet, er behov for præciseringer, som følge af gældende ret, herunder internationale regler og direkte anvendelige EU-retsakter, vil proceduren m.v. i forretningsordenen e.o. skulle tilpasses sådanne regler, f.eks. via relevante henvisningsbestemmelser, forklarende noter eller regler alt med henblik på understøttelse af en korrekt regelanvendelse. Beskrivelsen af indholdet i forretningsordenen er ikke udtømmende, idet forretningsordenen i almindelighed skal indeholde de regler, som er relevante for at understøtte en funktionsdygtig nævnssammensætning i Nævnenes Hus.

Til § 14

Ifølge forslaget til § 14 skal Miljø- og Fødevareklagenævnet betjenes af et sekretariat, der bistår ved behandlingen af de sager, der indbringes for nævnet. Bestemmelsen om sekretariatet og dets nærmere opgave ses at svare overens med de nugældende sekretariatsopgaver i Natur- og Miljøklagenævnet, ligesom sagsbehandlerne i Klagecenter for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri varetager opgaver, som i det store og hele svarer til sekretariatsopgaver. Der henvises til loven om Natur- og Miljøklagenævnet § 14, der har samme ordlyd. Det er

hensigten, at nævnets forretningsorden vil indeholde relevante regler for sekretariatsfunktionen, jf. bemærkningerne til § 13.

Til § 15

Reglen i forslaget § 15 giver nævnet adgang til oplysninger om bl.a. økonomiske og regnskabsmæssige forhold og ret til, under strafansvar, jf. forslaget § 24, at påbyde prøveudtagning, analyser og målinger m.v. for den pågældendes egen regning, dvs. en adgang, som myndighederne tilsvarende har efter den lovgivning, som den påklagede afgørelse er truffet efter. Der henvises til den tilsvarende regel i lov om Natur- og Miljøklagenævnet § 16. Da nævnet som sin primære opgave skal kunne træffe korrekte afgørelser og har pligt til oplysning af sagerne og til sædvanlig inddragelse af nye informationer m.v., er det regeringens opfattelse, at adgangen til oplysninger videreføres i uændret form for alle kategorier af klager i det nye nævn. Tilsvarende regler om adgang til oplysninger, herunder eventuelt ved besøg på stedet, jf. bemærkningerne til § 16, kendes bl.a. også fra fødevarer-, landbrugs- og fiskeriområdet.

Til § 16

Reglen i forslaget § 16, stk. 1, gentager ordlyden i § 16 i loven om Natur- og Miljøklagenævnet. Reglen omhandler det nye klagenævns ret til i forbindelse med sagens oplysning at foretage besigtigelse på stedet i helt samme omfang som de kompetente myndigheder har hjemmelsmæssig adgang til at foretage kontrol på stedet, herunder ret til at foretage undersøgelser, fotografere, kopiere eller medtage dokumenter og andre genstande.

Reglen i den gældende nævnsløvs § 14 er ikke ofte benyttet, men den er stadig nødvendig for at sikre nævnet nem adgang til at gennemføre en uafhængig sagsoplysning. Oplysninger om nævnets brug af hjemlen til at foretage sagsoplysning på stedet uden forudgående retskendelse skal efter forslaget indgå i den årlige retssikkerhedsredegørelse til Folketinget, jf. lov nr. 442 af 9. juni 2004 om retssikkerhed ved forvaltningens anvendelse af tvangsindgreb og oplysningspligter.

Forslaget til bestemmelsens *stk. 2* er en sædvanlig bestemmelse om, at politiet vil kunne yde nævnet fornøden bistand ved udøvelsen af beføjelserne efter forslaget § 16, stk. 1. Bestemmelsen svarer til reglen i § 14, stk. 2, i lov om Natur- og Miljøklagenævnet. Bestemmelsen foreslås selv om også den er sjældent anvendt.

Til kapitel 6

Til § 17

Ifølge forslaget til bestemmelsens *stk. 1* skal nævnets afgørelser være endelige i det administrative system, med mindre andet følger af den øvrige lovgivning. Denne regel afspejler hovedreglen i forvaltningsretten i almindelighed, hvorefter en forvaltningsafgørelse normalt skal kunne behandles i to forskellige administrative enheder før den betragtes som endelig i det administrative system. I visse love kan

klageadgangen dog været begrænset til alene at kunne angå retlige spørgsmål eller afskåret.

På dyrevelfærdsområdet er der lovbestemt adgang til 3. instansbehandling efter 7 love, som Miljø- og Fødevarerministeriet har planer om at regelforenkle.

På dyrevelfærdsområdet og efter lov om hunde bemærkes, at det i vidt omfang er politiet, der træffer afgørelser på disse områder. Lovforslaget ændrer ikke på den eksisterende klageadgang for klager over politiets afgørelser efter disse love.

Bestemmelsen i forslaget til § 17, stk. 2, svarer til den nugældende regel i § 17, stk. 2, i lov om Natur- og Miljøklagenævnet. I bestemmelsen præciseres det, at for søgsmål vedrørende nævnets afgørelser gælder de regler, der er fastsat i den lovgivning, som afgørelsen er truffet efter. Eksempelvis er det efter § 88 i naturbeskyttelsesloven et krav, at søgsmål til prøvelse af afgørelser efter naturbeskyttelsesloven eller regler udstedt i medfør heraf, skal være anlagt inden 6 måneder efter, at afgørelsen er meddelt den pågældende. Hvis afgørelsen er offentligt bekendtgjort, og således berører flere, regnes fristen dog fra bekendtgørelsen.

Til § 18

Forslaget til *stk. 1* svarer til den gældende bestemmelse om klagegebyr i lov om Natur- og Miljøklagenævnet § 18, stk. 1, dog bortset fra gebyrstørrelsen som hæves fra 500 kr. (2012 niveau) til 900 for private og differentieringen mellem betaling fra private og betaling fra virksomheder og organisationer, da sidstnævnte efter forslaget skal betale 1800 kr. i gebyr. Reglen fastsætter som hovedregel, at der skal betales gebyr på alle de af nævnets sagskategorier, der hidtil har kunnet påklages til Natur- og Miljøklagenævnet. Efter forslaget til § 19 vil visse sagskategorier dog fortsat være undtaget fra klagegebyr. Det er klager over afgørelser efter fødevarer- landbrugs- og fiskerilovgivningen samt klager over afgørelser efter apotekerlovens § 13, stk. 6 (klager over afgørelser, der tidligere har kunnet påklages til Klagecenter for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri). Derudover opretholdes alle de eksisterende undtagelser af sagskategorier, jf. den tilsvarende regel i den gældende nævnslovs § 18, stk. 4.

Privatpersoner vil være lodsejere og andre, der som personer er klageberettigede efter de pågældende love, herunder flere personer, der klager sammen. En klage vil også anses for at være fra privatpersoner, når disse repræsenteres af rådgivere, herunder af advokater. Også klager fra grundejerforeninger eller andre foreninger, som alene anses som klageberettigede som repræsentanter for klageberettigede privatpersoner, vil falde ind under reglen om privatpersoners gebyr. Det forudsættes i den forbindelse, at foreningen kan godtgøre, at den repræsenterer klageberettigede privatpersoner.

Virksomheder er CVR registrerede virksomheder, der er klageberettigede efter de pågældende love. Det gælder såvel personligt drevne virksomheder som virksomheder i selskabsregi. Det er i den forbindelse uden betydning, hvordan virksomheden repræsenteres i klagen, herunder ved direktion, bestyrelse eller rådgivere. Det er endvidere uden betydning for gebyrreglerne, om virksomheden

klager som adressat for den afgørelse, der klages over, eller om den på andet grundlag er klageberettiget.

Organisationer er de foreninger og lignende, som er klageberettigede i henhold til de pågældende love. Under dette begreb falder også klager fra foreninger og lignende, som indgives på vegne af klageberettigede personer, når foreningen selv er klageberettiget i sagen. Også lokale foreninger, som efter de forskellige love er klageberettigede, vil falde ind under reglerne for organisationer.

Offentlige myndigheder som kommunalbestyrelser, regionsråd eller statslige myndigheder sidestilles efter forslaget med virksomheder eller organisationer, og skal således betale et gebyr på 1800 kr.

Hvis flere klageberettigede indgiver en samlet klage betales ét klagegebyr. Hvis blot én af klagerne er en virksomhed, en organisation eller en offentlig myndighed er gebyret 1800 kr.

Forslaget til *stk. 2* angår pristalsreguleringen af de i *stk. 1* nævnte gebyrer. Reglen om pristalsregulering en videreførelse af nævnslovens § 18, *stk. 2*, dog vil pris- og lønindeksniveauet efter forslaget skulle være 2016-niveauet.

Efter forslaget til *stk. 3* bemyndiges erhvervs- og vækstministeren til at fastsætte regler om den praktiske fremgangsmåde ved gebyrbetaling, herunder om at betaling kan ske ved elektronisk overførelse eller giroindbetaling, og regler om hel eller delvis tilbagebetaling til klager, hvis denne for medhold eller trækker sin klage tilbage. Reglen er sprogligt set identisk med bestemmelsen i § 18, *stk. 8*, i loven om Natur- og Miljøklagenævnet.

Udmøntningen forventes at skulle svare til opbygningen af den nugældende gebyrordning, jf. bekendtgørelse nr. 754 af 16. juni 2012 om gebyr for indbringelse af klager for Natur- og Miljøklagenævnet m.v., med de ændringer, som følger af at det nye nævns opgaveportefølje og øvrige gældende retlige krav. Praksis og regler for tilbagebetaling af gebyr vil blive videreført i forhold til det nye nævn. Gebyrordningen skal således også fremadrettet fastættes og administreres således, at kravene i artikel 9, *stk. 4*, jf. *stk. 1, 2 og 3* i Århuskonventionen, artikel 16 i direktiv 2008/1/EF om integreret forebyggelse og bekæmpelse af forurening, artikel 10 a i direktiv 85/337/EØF om vurdering af visse offentlige og private projekters indvirkning på miljøet, som ændret ved direktiv 2003/35/EF, og artikel 6, *stk. 1*, i direktiv 2003/4/EF om offentlig adgang til miljøoplysninger overholdes. Der henvises til lovforslagets afsnit 4. *Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.* og afsnit 7. *Forholdet til EU-retten.*

Til *stk. 4* bemærkes, at reglen svarer til bestemmelsen i den gældende nævnslov, hvorefter der sker tilbagebetaling, hvis sagen afvises. En klage kan således efter reglen afvises, hvis ikke gebyret medfølger, dette kræver dog at der tages kontakt til klager og at formanden fastsætter en konkret indbetalingsfrist.

Til § 19

Efter forslaget til § 19 skal der, uanset forslaget til § 18, *stk. 1*, ikke opkræves og

betales gebyr til nævnet, i sager, som hidtil efter reglerne i lov om Natur- og Miljøklagenævnet har været friholdt for gebyr, idet regeringen fortsat finder, at der er reale grunde til at friholde de i bestemmelsen opregnede særligt indgribende sagskategorier fra gebyr. Der vil heller ikke efter forslaget skulle betales gebyr ved aktindsigtsanmodninger m.v. efter miljøoplysningsloven, offentlighedsloven eller forvaltningsloven, jf. tilsvarende i den gældende nævnslovs § 18, stk. 7.

Til kapitel 7

Til § 20

Forslaget til § 20 er en bemyndigelse til erhvervs- og vækstministeren til at fastsætte regler om, at kommunikation mellem nævnet og 1. instans og sagens parter vedrørende sager, som er påklaget til nævnet, skal ske ved anvendelse af digital kommunikation, herunder bestemte it-systemer, særlige digitale formater, digital signatur eller lignende.

Bestemmelsen i § 20 er en parallel til § 18 a i lov om Natur- og Miljøklagenævnet. Reglen skal understøtte en digital og effektiv klagesagsbehandling. Reglen skal ses i sammenhæng med forslagets § 21, som gør digital kommunikation med nævnet obligatorisk for parten, dog med visse undtagelser.

Den nuværende udgave af Natur- og Miljøklagenævnets klageportal giver teknisk mulighed for, at 1. instansen udsender en første orientering om sagens videresendelse til nævnet samt høring af sagens parter over 1. instansens udtalelse til nævnet via portalen. Den giver også teknisk mulighed for at sagens parter via portalen orienteres, hver gang 1. instansen lægger nye dokumenter på en sag. Disse og andre tekniske støttefunktioner foreslås videreført.

Det bemærkes vedrørende underskriftskrav, at § 13 b i lov om Natur- og Miljøklagenævnet ikke indgår i forslaget, da reglen er overflødig efter indførelsen af § 32 b, stk. 1, i forvaltningsloven, som bestemmer, at i en sag, hvori der er eller vil blive truffet afgørelse af en forvaltningsmyndighed, skal de dokumenter, der udgår fra myndigheden til borgere, virksomheder m.v., være forsynet med en personlig underskrift eller være udformet på en måde, der i øvrigt sikrer en entydig identifikation af den, som er afsender af dokumentet, og at dokumentet er endeligt.

Til § 21

Efter forslaget til *stk. 1* skal indgivelse af klage til og efterfølgende kommunikation om klagesagen med nævnet ske ved anvendelse af digital selvbetjening. Dette er parallel til § 18b i den gældende nævnslov. Som en konsekvens af forpligtelsen til at anvende digital selvbetjening ved indgivelse af klage til nævnet foreslås det, at nævnet som hovedregel skal afvise klager, der er indgivet uden anvendelse af digital selvbetjening. Nævnet kan dog undtagelsesvist dispensere fra denne hovedregel, jf. *stk. 2-4*.

Såfremt en myndighed modtager en klage, der er mangelfuld på grund af manglende anvendelse af digital selvbetjening, vil myndigheden skulle vejlede

klager om at anvende den digitale selvbetjening i stedet, jf. forvaltningslovens § 7, stk. 1, herunder i form af vejledning i forhold til helt grundlæggende spørgsmål som f.eks. pligten til at anvende digitale selvbetjening, den digitale selvbetjenings web-adresse, kontaktoplysninger til nævnets supportfunktion og lignende.

Nævnets supportfunktion vil bestå i en mulighed for henvendelse pr. telefon eller mail i et nærmere bestemt tidsrum, hvor klager og myndigheder vil kunne få vejledning til forståelsesmæssige problemer med at håndtere den digitale selvbetjening eller tilfælde af tekniske problemer med den digitale selvbetjenings funktioner. Supportfunktionen begrænser sig til vejledning med håndtering/teknik omkring den digitale selvbetjening. Supportfunktionens kontaktoplysninger vil være at finde på nævnets hjemmeside.

Hvis en klage ikke indgives ved anvendelse af den digitale selvbetjening, skal nævnet afvise klagen, jf. dog de foreslåede bestemmelser i stk. 2-4. En afvisning af at tage en sag under realitetsbehandling på grund af manglende anvendelse af den digitale selvbetjening ved indgivelse af klage er en afgørelse, som indebærer den sagsbehandling, der følger de almindelige forvaltningsretlige regler og principper om eksempelvis partshøring og begrundelse.

Nævnets afgørelse om afvisning af en klage på grund af manglende anvendelse af digital selvbetjening kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, medmindre det følger af den lovgivning, som den påklagede afgørelse er truffet i medfør af, jf. forslaget til § 17.

Det er ikke hensigten med kravet om obligatorisk anvendelse af digital selvbetjening m.v. at ændre, hvordan det nuværende Natur- og Miljøklagenævn hidtil i praksis har håndteret situationer, hvor klagefristen overskrides. Nævnet afgør på samme måde som i Natur- og Miljøklagenævnet, om procesforudsætningerne for behandlingen af en klage ved nævnet er opfyldt. Videre foreslås det, at hvis klager har behov for at kommunikere yderligere med nævnet eller 1. instansen omkring klagesagen, skal det ske via den digitale selvbetjening. Det kan f.eks. være i forbindelse med partshøring eller indgivelse af supplerende oplysninger.

I den foreslåede bestemmelse i *stk. 2* fastsættes det, at nævnet uanset *stk. 1* kan behandle en klage, der er indgivet uden anvendelse af digital selvbetjening, hvis nævnet vurderer, at der foreligger særlige forhold, der gør, at klager ikke må forventes at kunne anvende den digitale selvbetjening. Den foreslåede bestemmelse medfører, at efterfølgende kommunikation om klagesagen også, som efter hidtil gældende praksis i Natur- og Miljøklagenævnet, kan foregå uden anvendelse af digital selvbetjening.

Særlige forhold kan for eksempel foreligge, hvor der er tale om borgere med særlige handicap, såvel kognitiv som fysisk funktionsnedsættelse samt demens. Ligeledes for borgere, der mangler digitale kompetencer, visse socialt udsatte borgere, borgere med psykiske lidelser, borgere med sprogvanskeligheder, hvor hjælp og vejledning fra myndigheden eller nævnet ikke konkret vurderes at være en egnet løsning. Der kan således foreligge særlige forhold for nogle borgere fra de nævnte grupper, der gør, at borgeren ikke kan anvende digital selvbetjening.

Tilsvarende vil der også være nogle borgere fra de nævnte grupper, der kan anvende digital selvbetjening, og som derfor er forpligtet til at anvende denne.

Der vil også være tale om, at særlige forhold gør sig gældende, hvis en borger ikke er i besiddelse af et kreditkort, da borgeren skal indtaste betalingsoplysninger samtidig med indtastningen af klage, og der pålægges et klagegebyr, hvorefter den digitale selvbetjening sikrer, at klagegebyret opkræves. Endnu et eksempel på, at særlige forhold gør sig gældende, er, hvor klager ikke kan få udstedt NemID, fordi klager ikke har et personnummer eller ikke kan legitimere sig fyldestgørende. I dette tilfælde kan klager ikke indgive klage digitalt. For så vidt angår en klager, der ikke er registret med CPR med bopæl eller fast opholdssted i Danmark, herunder en hjemløs eller borger bosat i udlandet, stilles der særlige identifikationskrav, der kan vanskeliggøre erhvervelse af NemID. En sådan klager vil derfor som udgangspunkt ikke kunne indgive klagen digitalt og skal betjenes på anden vis. Såfremt klager alligevel har fået anskaffet sig NemID, eksempelvis ved personligt fremmøde i borgerservice eller via dansk ambassade i udlandet, vil borgeren skulle indgive klage digitalt.

Når der foreligger særlige forhold, der gør, at klager ikke kan eller må forventes ikke at kunne anvende digital selvbetjening, skal nævnet tilbyde klager en alternativ klagemulighed. Det forudsættes, at klage fra flere personer i fællesskab, f.eks. en forening, skal foretages digitalt, hvis blot en af de deltagende personer er i stand til at indgive klagen ved anvendelse af digital selvbetjening.

Det følger af den foreslåede bestemmelse i *stk. 3* at nævnet ikke vil kunne afvise en klage, hvis afvisningen vil stride mod de internationale og EU-retlige forpligtelser, der følger af f.eks. Århuskonventionen og miljøoplysningsdirektivet. Det følger blandt andet af disse regler, at klageberettigede skal have adgang til at få efterprøvet visse afgørelser, handlinger eller undladelser på miljøområdet enten ved domstolene eller ved et uafhængigt organ. Endvidere skal der stilles tilstrækkelige og effektive retsmidler til rådighed, der skal være rimelige, retfærdige, betimelige og ikke uoverkommeligt dyre. I Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2006/123/EF af 12. december 2006 om tjenesteydelser i det indre marked (servicedirektivet) er der tillige regler om, at afgørelser om tilladelser, der meddeles til tjenesteydere, skal kunne prøves ved domstolene eller andre klageinstanser. Reglerne stiller ikke krav om, hvordan en klage skal indgives, men den digitale ramme for prøvelsen må ikke udgøre en barriere for adgangen til klage eller hindre, at systemet er effektivt. Når der etableres en ordning, hvorefter der stilles krav om indgivelse af klage til nævnet ved anvendelse af digital selvbetjening, må det derfor sikres, at klageadgangen til Miljø- og Fødevarerklagenævnet reelt ikke afskæres eller begrænses i et omfang, der strider mod kravet om rimelige og effektive retsmidler. Den foreslåede bestemmelse om, at nævnet kan undlade at afvise en klage, hvis afvisningen vil være i strid med internationale og EU-retlige forpligtelser, sikrer dette.

Den foreslåede bestemmelse i *stk. 4* medfører, at nævnet uanset *stk. 1* kan behandle en klage, der er indgivet uden anvendelse af digital selvbetjening, hvis nævnet vurderer, at det vil medføre betydelige omkostninger for nævnet eller for 1. instansen, hvis den digitale selvbetjening skal anvendes ved indgivelse af klage. Det kan f.eks. være, hvis en klage indeholder så mange data, at den digitale

selvbetjening ikke er indrettet til at håndtere denne. Der vil i sådanne tilfælde være tale om, at der ud fra en samlet vurdering er klare økonomiske fordele ved at behandle klagen uden indgivelse ved anvendelse af digital selvbetjening.

Til § 22

Efter bestemmelsen i § 22 skal erhvervs- og vækstministeren efter høring af miljø- og fødevareministeren kunne fastsætte regler om indgivelse af klage til nævnet, herunder om klagefrist, hvor der består et behov for en ensretning heraf, samt krav til klagens indhold og form. Det forventes, at der som udgangspunkt vil blive fastsat en klagefrist på 4 uger.

Forslaget er en delvis gentagelse af bemyndigelsen i den gældende § 12 a, stk. 3, i lov om Natur- og Miljøklagenævnet. Bestemmelsens baggrund er således, på linje med hvad der gælder i dag for Natur- og Miljøklagenævnet, at der kan vise sig behov for nærmere regler om indgivelse af klager til nævnet med henblik på at sikre nævnet de bedste muligheder for på grundlag af klagen at fokusere sagsbehandlingen, hvilket kan medvirke til at sikre, at nævnets ressourcer anvendes på de forhold, som klager finder relevant. Bestemmelsen giver derfor hjemmel til at stille krav om, at klagen skal opfylde nærmere fastsatte krav til form og indhold, herunder om, at klagen skal angive, på hvilke punkter afgørelsen anses for urigtig og begrundelsen herfor. Reglerne skal efter forslaget til bemyndigelsen udmøntes så de harmonerer bedst muligt med øvrige lovbestemmelser om klagefrist, form og indhold på klager mv. efter sektorlovgivningen.

Til kapitel 8

Til § 23

Både fysiske og juridiske personer skal fremover kunne ifalde strafansvar efter § 23, hvis de ikke efterkommer påbud om oplysninger efter § 15 eller modvirker adgang til ejendom m.v. efter § 16. Reglen svarer ordlydsmæssigt til den eksisterende nævnsløvs § 19, der i princippet gentages uændret, bortset fra forslaget til § 23, stk. 3, hvori det foreslås, at der skal kunne ske konfiskation af en økonomisk fordel opnået ved overtrædelsen, efter reglerne i straffelovens 9. kapitel, selv om der ved overtrædelsen ikke er voldt skade på henholdsvis mennesker, natur eller på miljøet eller er fremkaldt fare derfor.

Kan der ikke ske konfiskation, skal der efter forslaget tages særskilt hensyn hertil ved udmåling af en bøde, herunder en eventuel tillæggsbøde. Alle sagskategorier under Miljø- og Fødevareklagenævnet vil således blive omfattet af bestemmelsen om strafansvar og konfiskation. Forslaget skal ud over miljøskadesituationen bl.a. dække fødevarerområdet, hvor f.eks. en personskade eller nærliggende risiko herfor, som følge af alvorlig madforgiftning eller bakterieforekomst grundet fordærvede, ikke-konsumegnede eller sundhedsfarlige fødevarer eller andre alvorlige brud på fødevarerens sikkerhed, ud fra en almindelig lighedsbetragtning også bør kunne begrunde konfiskation. Dette gælder, selv om der ikke konkret kan påvises en skade eller risiko for en eventuel forekomst, f.eks. af en farlig madforgiftning eller bakterieinfektion.

Til kapitel 9

Til § 24

Forslaget til *stk. 1* indeholder lovforslagets ordning af lovens ikrafttrædelsestidspunkt. Det foreslås, at loven træder i kraft den 1. februar 2017. Dette tidspunkt er valgt, fordi det er sammenfaldende med det tidspunkt udflytningen til Nævnenes Hus i Viborg vil være gennemført, og under hensyntagen til ressortforholdene pr. 1. januar 2017, jf. Kgl. Resolution af 8. juni 2016.

Forslaget til *stk. 2* indeholder en bestemmelse om at erhvervs- og vækstministeren efter høring af miljø- og fødevareministeren skal kunne fastsætte de nødvendige overgangsbestemmelser. Det er ikke grundet lovområdernes omfang og kompleksitet på nuværende tidspunkt muligt at forudse behovet for eventuelle overgangsregler. Der kan f.eks. ikke udelukkes forekomst af tvivlsspørgsmål og regeloverlap, som eksempelvis opstå grundet eksistensen af enslydende eller overlappende regler i særlovgivningen om pligt til digital kommunikation, adgang til remonstration eller genoptagelse af en sag i 1. instans i forbindelse med klage, fristregler m.v. Den type af problemer, hvor flere regelsæt spiller sammen men giver anledning til praktisk tvivl, skal kunne løses ved overgangsbestemmelser.

Med bestemmelsen *stk. 3* ophæves den gældende nævnslov som en ordensmæssigt set nødvendig konsekvens af den nye nævnslovs ikrafttræden og nedlæggelsen af Natur- og Miljøklagenævnet, som efter 1. februar 2017 vil være delt op i henholdsvis et nyt nævn for planklagesagerne og et nyt Miljø- og Fødevareklagenævn.

Til bestemmelsens *stk. 4* bemærkes, at alle de hidtil gældende regler, som angår denne lovs anvendelsesområde, fastsat henholdsvis af eller for Natur- og Miljøklagenævnet eller for Klagecenter for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri om de to klageinstansers opgaver og forhold m.v. indtil videre forbliver i kraft med de modifikationer, som følger af sammenlægningen af de to klageinstanser. Delegationsbekendtgørelsen vedrørende klagecentrets opgaver og beføjelser vil forblive i kraft, indtil den kan erstattes af de nye administrative bestemmelser for så vidt angår håndteringen af fødevare-, fiskeri- og landbrugsklagesagerne i Miljø- og Fødevareklagenævnet. 1. instanserne på området skal derfor indtil videre i sine klagevejledninger give klagevejledning til Miljø- og Fødevareklagenævnet, men i øvrigt følge de forskrifter, som er gældende for indgivelse af klage til Klagecentret, indtil disse regler erstattes af nye regler i henhold til den nye hovedlov om nævnet.

Til bestemmelsen i *stk. 5* bemærkes, at reglen nærmere regulerer behandlingen af de klagesager som verserer for Natur- og Miljøklagenævnet og i Klagecenter for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri ved lovens ikrafttræden. De behandles således efter de regler, som følger af den nye lov.

Til § 25

Til nr. 1

De foreslåede ændringer er en konsekvens af forslaget til lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet, hvorefter Natur- og Miljøklagenævnet erstattes af Miljø- og Fødevareklagenævnet og lov om Natur- og Miljøklagenævnet ophæves.

Til nr. 2

De foreslåede ændringer af § 33, stk. 2, og § 78, stk. 1, 3, 4, 6 og 7, indebærer, at adgangen til at klage til Natur- og Miljøklagenævnet i den læge sammensætning, jf. § 5, stk. 1, nr. 2, i lov om Natur- og Miljøklagenævnet, erstattes af den adgang til at klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som behandler sagen i den læge afdeling, medmindre formanden beslutter, at sagen skal behandles i en anden nævnsafdeling.

Til nr. 3.

Den foreslåede ændring af § 78, stk. 5, indebærer, at adgangen til at klage til Natur- og Miljøklagenævnet i den sagkyndige sammensætning, jf. § 5, stk., nr. 1, i lov om Natur- og Miljøklagenævnet, erstattes af en adgang til at klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som behandler sagen i en af nævnets sagkyndige afdelinger, jf. § 3, stk. 1, nr. 1-6, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet, medmindre formanden beslutter, at sagen skal behandles i en anden nævnsafdeling.

Til nr. 4.

Det foreslås, at henvisningen til lov om Natur- og Miljøklagenævnet § 18 b, stk. 2-4, ændres til en henvisning til lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet, jf. lovforslagets kapitel 7.

Til § 26

Til nr.1

De foreslåede bestemmelser er konsekvensændringer, der medfører at afgørelser, som ifølge loven indtil den 1. februar 2017 har kunnet påklages til Natur- og Miljøklagenævnet, fremover kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Til nr. 2 og 3

De foreslåede bestemmelser indebærer, at sektorlovens henvisninger til Lov om Natur- og Miljøklagenævnets § 5, stk. 1 nr. 1 eller 2 om nævnssammensætning indholdsmæssigt er søgt fastholdt ved henvisningen til lovforslagets § 3, stk.1, om de nye nævnsafdelinger.

Til nr. 4

I loven foreslås eksisterende henvisninger til lov om Natur- og Miljøklagenævnet § 18 b erstattet med en henvisning til lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet, jf. Lovforslagets Kapitel 7.

Til § 27

Til nr.1

De foreslåede bestemmelser er konsekvensændringer, der medfører at afgørelser, som ifølge loven indtil den 1. februar 2017 har kunnet påklages til Natur- og Miljøklagenævnet, fremover kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Til nr. 2 og 3

De foreslåede bestemmelser indebærer, at sektorlovens henvisninger til Lov om Natur- og Miljøklagenævnets § 5, stk. 1 nr. 1 eller 2 om nævnssammensætning indholdsmæssigt er søgt fastholdt ved henvisningen til lovforslagets § 3, stk.1, om de nye nævnsafdelinger.

Til nr. 4

I loven foreslås eksisterende henvisninger til lov om Natur- og Miljøklagenævnet § 18 b erstattet med en henvisning til lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet, jf. Lovforslagets Kapitel 7.

Til nr. 5

De foreslåede bestemmelser indebærer, at sektorlovens henvisninger til Lov om Natur- og Miljøklagenævnets § 5, stk. 1 nr. 1 eller 2 om nævnssammensætning indholdsmæssigt er søgt fastholdt ved henvisningen til lovforslagets § 3, stk.1, om de nye nævnsafdelinger.

Til nr.6

I loven foreslås eksisterende henvisninger til lov om Natur- og Miljøklagenævnet § 18 b erstattet med en henvisning til lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet, jf. Lovforslagets Kapitel 7.

§ 28

Til nr.1

De foreslåede bestemmelser er konsekvensændringer, der medfører at afgørelser, som ifølge loven indtil den 1. februar 2017 har kunnet påklages til Natur- og Miljøklagenævnet, fremover kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Til nr. 2 og 3

De foreslåede bestemmelser indebærer, at sektorlovens henvisninger til Lov om Natur- og Miljøklagenævnets § 5, stk. 1 nr. 1 eller 2 om nævnssammensætning indholdsmæssigt er søgt fastholdt ved henvisningen til lovforslagets § 3, stk.1, om de nye nævnsafdelinger.

Til nr.4

I loven foreslås eksisterende henvisninger til lov om Natur- og Miljøklagenævnet § 18 b erstattet med en henvisning til lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet, jf. Lovforslagets Kapitel 7.

Til § 29

Til nr. 1

De foreslåede bestemmelser er konsekvensændringer, der medfører at afgørelser, som ifølge loven indtil den 1. februar 2017 har kunnet påklages til Natur- og Miljøklagenævnet, fremover kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Til nr. 2 og 3

De foreslåede bestemmelser indebærer, at sektorlovens henvisninger til Lov om Natur- og Miljøklagenævnets § 5, stk. 1 nr. 1 eller 2 om nævnssammensætning indholdsmæssigt er søgt fastholdt ved henvisningen til lovforslagets § 3, stk.1, om de nye nævnsafdelinger.

Til nr.4

I loven foreslås eksisterende henvisninger til lov om Natur- og Miljøklagenævnet § 18 b erstattet med en henvisning til lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet, jf. Lovforslagets Kapitel 7.

Til § 30

Til nr.1

De foreslåede bestemmelser er konsekvensændringer, der medfører at afgørelser, som ifølge loven indtil den 1. februar 2017 har kunnet påklages til Natur- og Miljøklagenævnet, fremover kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Til nr. 2

De foreslåede bestemmelser indebærer, at sektorlovens henvisninger til Lov om Natur- og Miljøklagenævnets § 5, stk. 1 nr. 1 eller 2 om nævnssammensætning indholdsmæssigt er søgt fastholdt ved henvisningen til lovforslagets § 3, stk.1, om de nye nævnsafdelinger.

Til nr. 3

I loven foreslås eksisterende henvisninger til lov om Natur- og Miljøklagenævnet § 18 b erstattet med en henvisning til lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet, jf. Lovforslagets Kapitel 7.

Til § 31

Til nr.1.

Den foreslåede bestemmelse er en konsekvensændring, der medfører at afgørelser, som ifølge loven indtil den 1. februar 2017 har kunnet påklages til Natur- og Miljøklagenævnet, fremover kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Til nr. 2

Den foreslåede bestemmelse indebærer, at sektorlovens henvisninger til Lov om Natur- og Miljøklagenævnets § 5, stk. 1 nr. 1 eller 2 om nævnssammensætning indholdsmæssigt er søgt fastholdt ved henvisningen til lovforslagets § 3, stk.1, om de nye nævnsafdelinger.

Til nr. 3

I loven foreslås eksisterende henvisninger til lov om Natur- og Miljøklagenævnet § 18 b erstattet med en henvisning til lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet, jf. Lovforslagets Kapitel 7.

Til § 32

Til nr.1

De foreslåede bestemmelser er konsekvensændringer, der medfører at Afgørelser, som ifølge loven indtil den 1. februar 2017 har kunnet påklages til Natur- og Miljøklagenævnet, fremover kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Til nr. 2 og 3

De foreslåede bestemmelser indebærer, at sektorlovens henvisninger til Lov om Natur- og Miljøklagenævnets § 5, stk. 1 nr. 1 eller 2 om nævnssammensætning indholdsmæssigt er søgt fastholdt ved henvisningen til lovforslagets § 3, stk.1, om de nye nævnsafdelinger.

Til nr.4

I loven foreslås eksisterende henvisninger til lov om Natur- og Miljøklagenævnet § 18 b erstattet med en henvisning til lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet, jf. Lovforslagets Kapitel 7.

Til § 33

Til nr. 1

De foreslåede bestemmelser er konsekvensændringer, der medfører at Afgørelser, som ifølge loven indtil den 1. februar 2017 har kunnet påklages til Natur- og Miljøklagenævnet, fremover kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Til nr. 2, 3 og 4

De foreslåede bestemmelser indebærer, at sektorlovens henvisninger til Lov om Natur- og Miljøklagenævnets § 5, stk. 1 nr. 1 eller 2 om nævnssammensætning indholdsmæssigt er søgt fastholdt ved henvisningen til lovforslagets § 3, stk.1, om de nye nævnsafdelinger.

Til nr.5

I loven foreslås eksisterende henvisninger til lov om Natur- og Miljøklagenævnet § 18 b erstattet med en henvisning til lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet, jf. Lovforslagets Kapitel 7.

Til § 34

Til nr.1

De foreslåede bestemmelser er konsekvensændringer, der medfører at afgørelser, som ifølge loven indtil den 1. februar 2017 har kunnet påklages til Natur- og Miljøklagenævnet, fremover kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Til nr. 2 og 3

De foreslåede bestemmelser indebærer, at sektorlovens henvisninger til Lov om Natur- og Miljøklagenævnets § 5, stk. 1 nr. 1 eller 2 om nævnssammensætning indholdsmæssigt er søgt fastholdt ved henvisningen til lovforslagets § 3, stk.1, om de nye nævnsafdelinger.

Til nr.4

I loven foreslås eksisterende henvisninger til lov om Natur- og Miljøklagenævnet § 18 b erstattet med en henvisning til lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet, jf. Lovforslagets Kapitel 7.

Til § 35

Til nr.1

Den foreslåede bestemmelse er en konsekvensændring, der medfører at afgørelser, som ifølge loven indtil den 1. februar 2017 har kunnet påklages til Natur- og Miljøklagenævnet, fremover kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Til § 36

Til nr.1

De foreslåede bestemmelser er konsekvensændringer, der medfører at afgørelser, som ifølge loven indtil den 1. februar 2017 har kunnet påklages til Natur- og Miljøklagenævnet, fremover kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Til nr. 2 og 3

De foreslåede bestemmelser indebærer, at sektorlovens henvisninger til Lov om Natur- og Miljøklagenævnets § 5, stk. 1 nr. 1 eller 2 om nævnssammensætning indholdsmæssigt er søgt fastholdt ved henvisningen til lovforslagets § 3, stk.1, om de nye nævnsafdelinger.

Til nr.4

I loven foreslås eksisterende henvisninger til lov om Natur- og Miljøklagenævnet § 18 b erstattet med en henvisning til lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet, jf. Lovforslagets Kapitel 7.

Til § 37

Til nr.1

Den foreslåede bestemmelse er en konsekvensændring, der medfører at afgørelser, som ifølge loven indtil den 1. februar 2017 har kunnet påklages til Natur- og Miljøklagenævnet, fremover kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Til nr. 2

I den gældende miljøoplysningslov er fastsat en remonstrationsordning, der finder anvendelse i forbindelse med klager over aktindsigtsafgørelser truffet af organer omfattet af lovens § 1, stk. 2, og af forsyningsvirksomheder m.v. omfattet af § 1, stk. 1, jf. § 4 b, stk. 1, samt ved klage af afgørelser truffet myndigheder med klageadgang til Natur- og Miljøklagenævnet, jf. § 4 b, stk. 3. Efter denne remonstrationsordning skal organet, forsyningsmyndigheden eller myndigheden efter modtagelsen af klagen tage stilling til, om afgørelsen fastholdes og i givet fald snarest og senest 3 uger efter modtagelsen videresende klagen til klageinstansen. Tidligere omfattede remonstrationsordningen tillige klager over aktindsigtsafgørelser truffet af en myndighed med klageadgang til en anden myndighed end Natur- og Miljøklagenævnet, men dette blev ophævet som en tilsyneladende utilsigtet konsekvens af en ved lov nr. 86 af 28. januar 2014 gennemført ændring af § 4 b.

Med den foreslåede affattelse af § 4 b, stk. 1, genindføres remonstrationsordningen i relation til klager over aktindsigtsafgørelser truffet af en myndighed med klageadgang til en anden myndighed end Miljø- og Fødevareklagenævnet (tidligere Natur- og Miljøklagenævnet), således at remonstrationsordningen igen vil finde anvendelse ved alle klager over aktindsigtsafgørelser.

Den foreslåede bestemmelse indebærer, at sektorlovens henvisning til Lov om Natur- og Miljøklagenævnets § 5, stk. 1, nr. 1, om nævnssammensætning indholdsmæssigt er søgt fastholdt ved henvisningen til lovforslagets § 3, stk.1, om de nye nævnsafdelinger.

Til nr. 3

I loven foreslås eksisterende henvisninger til lov om Natur- og Miljøklagenævnet § 18 b erstattet med en henvisning til lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet, lovforslagets Kapitel 7. Der er i øvrigt i lyset af den foreslåede affattelse af § 4 b, stk. 1, foretaget en sproglig justering af bestemmelsen, jf. lovforslagets Kapitel 7.

Til nr. 4

Som en konsekvens af, at der med den foreslåede affattelse af § 4 b, stk. 1, genetableres en almindelig remonstrationsordning også omfattende afgørelser truffet af myndigheder, er det ikke længere påkrævet at bibeholde den gældende § 4 b, stk. 3.

Til nr. 5

Den foreslåede bestemmelse er en konsekvensændring.

Til § 38

Til nr.1

De foreslåede bestemmelser er konsekvensændringer, der medfører at afgørelser, som ifølge loven indtil den 1. februar 2017 har kunnet påklages til Natur- og Miljøklagenævnet, fremover kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Til nr. 2

Den foreslåede bestemmelse indebærer, at sektorlovens henvisninger til Lov om Natur- og Miljøklagenævnets § 5, stk. 1 nr. 1 eller 2 om nævnssammensætning indholdsmæssigt er søgt fastholdt ved henvisningen til lovforslagets § 3, stk.1, om de nye nævnsafdelinger.

Til nr. 3

I loven foreslås eksisterende henvisninger til lov om Natur- og Miljøklagenævnet § 18 b erstattet med en henvisning til lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet, jf. Lovforslagets Kapitel 7.

Til § 39

Til nr.1

De foreslåede bestemmelser er konsekvensændringer, der medfører at afgørelser, som ifølge loven indtil den 1. februar 2017 har kunnet påklages til Natur- og Miljøklagenævnet, fremover kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Til nr. 2 og 3

De foreslåede bestemmelser indebærer, at sektorlovens henvisninger til Lov om Natur- og Miljøklagenævnets § 5, stk. 1 nr. 1 eller 2 om nævnssammensætning indholdsmæssigt er søgt fastholdt ved henvisningen til lovforslagets § 3, stk.1, om de nye nævnsafdelinger.

Til nr.4

I loven foreslås eksisterende henvisninger til lov om Natur- og Miljøklagenævnet § 18 b erstattet med en henvisning til lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet, jf. Lovforslagets Kapitel 7.

Til § 40

Til nr.1

Den foreslåede bestemmelse til lov om kemikalier (ny § 52 a) er en præciserende konsekvensændring, der medfører at afgørelser, der som ifølge loven indtil den 1. februar 2017 har kunnet påklages til Natur- og Miljøklagenævnet, fremover kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet.

§ 41

Til nr.1

De foreslåede bestemmelser er konsekvensændringer, der medfører at afgørelser, som ifølge loven indtil den 1. februar 2017 har kunnet påklages til Natur- og Miljøklagenævnet, fremover kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Til nr. 2

De foreslåede bestemmelser indebærer, at sektorlovens henvisninger til Lov om Natur- og Miljøklagenævnets § 5, stk. 1 nr. 1 om nævnssammensætning indholdsmæssigt er søgt fastholdt ved henvisningen til lovforslagets § 3, stk.1, om de nye nævnsafdelinger.

Til nr.3

Forslaget går ud på at ophæve § 51, stk. 2-5 i Lov om beskyttelse af havmiljøet, jf. LBK nr. 1616 af 10. december 2015 indeholder regler om indstillingsret til Natur- og Miljøklagenævnet, i konsekvens af lovforslagets § 4, om nævnssammensætning idet der efter forslaget fremadrettet skal gælde et samlet og enkelt sæt regler for udpegning og dermed for sammensætning og etableringen af Miljø- og Fødevareklagenævnet.

§ 42

Til nr.1

De foreslåede bestemmelser er konsekvensændringer, der medfører at afgørelser, som ifølge loven indtil den 1. februar 2017 har kunnet påklages til Natur- og Miljøklagenævnet, fremover kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Til nr. 2

I loven foreslås eksisterende henvisninger til lov om Natur- og Miljøklagenævnet § 18 b erstattet med en henvisning til lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet, jf. Lovforslagets Kapitel 7.

Til § 43

Til nr.1

De foreslåede bestemmelser er konsekvensændringer, der medfører at afgørelser, som ifølge loven indtil den 1. februar 2017 har kunnet påklages til Natur- og Miljøklagenævnet, fremover kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Til nr. 2

Den foreslåede bestemmelse i sektorlovens § 16 a er ny og skal præcisere en relevant henvisning til de nye nævnsafdelinger, jf. § 3, stk.1 nr. 4-8, som fremadrettet vil behandle klagesager vedrørende loven om dyrkning af genetisk modificerede afgrøder, jf. LBK nr. 193 af 12. marts 2009. Klager på området har hidtil været håndteret efter bemyndigelse (delegation) af Klagecenter, for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri og har derfor ikke en specifik henvisning til en bestemt nævnssammensætning.

Til § 44

Til nr.1

De foreslåede bestemmelser er konsekvensændringer, der medfører at afgørelser, som ifølge loven indtil den 1. februar 2017 har kunnet påklages til Natur- og Miljøklagenævnet, fremover kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Til nr.2

Den foreslåede bestemmelse indebærer, at sektorlovens henvisninger til Lov om Natur- og Miljøklagenævnets § 5, stk. 1 nr. 1 om nævnssammensætning indholdsmæssigt er søgt fastholdt ved henvisningen til lovforslagets § 3, stk.1, om de nye nævnsafdelinger.

Til nr.3

I loven foreslås eksisterende henvisninger til lov om Natur- og Miljøklagenævnet § 18 b erstattet med en henvisning til lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet, jf. Lovforslagets Kapitel 7.

Til § 45

Til nr.1

De foreslåede bestemmelser er konsekvensændringer, der medfører at afgørelser, som ifølge loven indtil den 1. februar 2017 har kunnet påklages til Natur- og Miljøklagenævnet, fremover kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Til nr.2

Den foreslåede bestemmelse indebærer, at sektorlovens henvisninger til Lov om Natur- og Miljøklagenævnets § 5, stk. 1, nr. 2 om nævnssammensætning indholdsmæssigt er søgt fastholdt ved henvisningen til lovforslagets § 3, stk.1 nr.9, om den nye læge nævnsafdeling.

Til nr. 3

I loven foreslås eksisterende henvisninger til lov om Natur- og Miljøklagenævnet § 18 b erstattet med en henvisning til lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet, jf. Lovforslagets Kapitel 7.

Til § 46

Til nr. 1

De foreslåede bestemmelser i museumsloven, som henhører under kulturministeren, er konsekvensændringer, der medfører at afgørelser, som ifølge loven indtil den 1. februar 2017 har kunnet påklages til Natur- og Miljøklagenævnet, fremover kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Til nr. 2, 3 og 4

Den foreslåede bestemmelse indebærer, at museumslovens henvisninger til Lov om Natur- og Miljøklagenævnets § 5, stk. 1, nr. 2 om nævnssammensætning indholdsmæssigt er søgt fastholdt ved henvisningen til lovforslagets § 3, stk.1 nr.9, om den nye læge nævnsafdeling.

Til § 47

Til nr.1

De foreslåede bestemmelser er konsekvensændringer, der medfører at afgørelser, som ifølge loven indtil den 1. februar 2017 har kunnet påklages til Natur- og Miljøklagenævnet, fremover kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Til nr.2

Den foreslåede bestemmelse indebærer, at henvisningen i § 19 i havstrategilovens § 19, til Lov om Natur- og Miljøklagenævnets § 5, stk. 1, nr. 2 om nævnssammensætning, indholdsmæssigt er søgt fastholdt ved henvisningen til lovforslagets § 3, stk.1 nr.9, om den nye læge nævnsafdeling.

Til nr. 3

I loven foreslås eksisterende henvisninger til lov om Natur- og Miljøklagenævnet § 18 b erstattet med en henvisning til lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet, jf. Lovforslagets Kapitel 7.

Til §§ 49-75

Til nr.1

Afgørelser, som ifølge loven indtil 1. februar 2017 har kunnet påklages til Klagecenter for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri, skal fremover efter bestemmelsen, som er en ny bestemmelse i sektorloven, kunne påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet, med mindre andet er fastsat i lovgivningen i øvrigt. Dette er en konsekvens af lovforslaget om oprettelse af et nyt Miljø- og Fødevareklagenævn ved fusion af Klagecenter for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri og Natur- og Miljøklagenævnet. Der indsættes endvidere for at undgå tvivl om den fortsatte adgang til remonstration og genoptagelse, en bestemmelse hvorefter klagen til Miljø- og Fødevareklagenævnet indgives skriftligt via 1. instansen, ved anvendelse af digital selvbetjening, jf. kapitel 7 i forslaget. Reglen fastslår derved at klagerne også fremover skal følge postkassemodellen, som er en effektiv og allerede indarbejdet måde at begrænse den samlede sagsbehandlingstid i klagesagerne på.

På fødevarer-, landbrugs- og fiskeriområdet indeholder lovgivningen relativt enslydende bemyndigelser til at miljø- og fødevareministeren, i det omfang denne henlægger sine beføjelser efter loven til "en myndighed under ministeriet", kan fastsætte regler om adgangen til at klage over myndighedens afgørelser, herunder om, at afgørelserne ikke kan indbringes for anden administrativ myndighed, og om myndighedernes adgang til at genoptage en sag, efter at der er indgivet klage. Ministeren kan endvidere efter disse standardbestemmelser i sektorlovene fastsætte regler om indgivelse af klager, herunder om formkrav til selve klagen. Bemyndigelserne i disse sektorlove skal efter forslaget foreløbigt opretholdes, da

de også i et vist omfang regulerer andre relationer end klageadgangen til klagecentret. Men i sektorlovene foreslås det i dette lovforslag som hovedregel fastlagt, at klageinstansen fra 1. februar 2017 er Miljø- og Fødevareklagenævnet, der som uafhængigt klagenævn med loven overtager alle de opgaver på klageområdet, som hidtil er delegeret til og varetaget af Klagecenter for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri, jf. bekendtgørelse nr. 513 af 23. april 2015 om Fødevareministeriets Klagecenters opgaver og beføjelser. Denne delegationsbekendtgørelse skal i konsekvens af lovens vedtagelse og klagecentrets nedlæggelse sammen med Natur- og Miljøklagenævnet, ophæves. Loven får også konsekvenser for opgavebeskrivelserne (delegationsbekendtgørelserne) for Miljø- og Fødevareministeriets underordnede styrelser.

Til § 76

Til nr.1

Den foreslåede ændringsbestemmelse i lov om kystbeskyttelse, jf. lovbekendtgørelse nr. 15 af 8. januar 2016 er en konsekvensændring, der medfører at afgørelser, som ifølge loven indtil den 1. februar 2017 har kunnet påklages til Natur- og Miljøklagenævnet, fremover kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet.

[Bemærk at den bekendtgjorte lovtekst vedrørende sektorlovens § 18 og § 18 a først træder i kraft på det tidspunkt, miljø- og fødevareministeren fastsætter, jf. § 4, stk. 2, i lov nr. 178 af 24. februar 2015 ændring af lov om råstoffer, lov om kystbeskyttelse og lov om havstrategi (Ændringer af auktionsordningen og andre regler om indvinding af råstoffer på havet som følge af regeringens konkurrencepolitiske udspil og evaluering af råstofloven, ændringer som følge af overførelse af kystbeskyttelsesloven til Miljøministeriet og præcisering af gennemførelse af havstrategirammedirektivet m.v.).]

Til §§ 77-89

Til nr.1

Afgørelser, som ifølge loven indtil 1. februar 2017 har kunnet påklages til Klagecenter for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri, skal fremover efter bestemmelsen, som er en ny bestemmelse i sektorloven, kunne påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet, med mindre andet er fastsat i lovgivningen i øvrigt. Dette er en konsekvens af lovforslaget om oprettelse af et nyt Miljø- og Fødevareklagenævn ved fusion af Klagecenter for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri og Natur- og Miljøklagenævnet. Der indsættes endvidere for at undgå tvivl om den fortsatte adgang til remonstration og genoptagelse, en bestemmelse hvorefter klagen til Miljø- og Fødevareklagenævnet indgives skriftligt via 1. instansen, ved anvendelse af digital selvbetjening, jf. kapitel 7 i forslaget. Reglen fastslår derved at klagerne også fremover skal følge postkassemodellen, som er en effektiv og allerede indarbejdet måde at begrænse den samlede sagsbehandlingstid i klagesagerne på.

På fødevare-, landbrugs- og fiskeriområdet indeholder lovgivningen relativt enslydende bemyndigelser til at miljø- og fødevareministeren, i det omfang denne henlægger sine beføjelser efter loven til "en myndighed under ministeriet", kan fastsætte regler om adgangen til at klage over myndighedens afgørelser, herunder om, at afgørelserne ikke kan indbringes for anden administrativ myndighed, og om

myndighedernes adgang til at genoptage en sag, efter at der er indgivet klage. Ministeren kan endvidere efter disse standardbestemmelser i sektorlovene fastsætte regler om indgivelse af klager, herunder om formkrav til selve klagen. Bemyndigelserne i disse sektorlove skal efter forslaget foreløbigt opretholdes, da de også i et vist omfang regulerer andre relationer end klageadgangen til klagecentret. Men i sektorlovene foreslås det i dette lovforslag som hovedregel fastlagt, at klageinstansen fra 1. februar 2017 er Miljø- og Fødevareklagenævnet, der som uafhængigt klagenævn med loven overtager alle de opgaver på klageområdet, som hidtil er delegeret til og varetaget af Klagecenter for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri, jf. bekendtgørelse nr. 513 af 23. april 2015 om Fødevareministeriets Klagecenters opgaver og beføjelser. Denne delegationsbekendtgørelse skal i konsekvens af lovens vedtagelse og klagecentrets nedlæggelse sammen med Natur- og Miljøklagenævnet, ophæves. Loven får også konsekvenser for opgavebeskrivelserne (delegationsbekendtgørelserne) for Miljø- og Fødevareministeriets underordnede styrelser.

Til § 90

Til nr. 1.

De foreslåede ændringer er en konsekvens af forslaget til lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet, hvorefter Natur- og Miljøklagenævnet erstattes af Miljø- og Fødevareklagenævnet og lov om Natur- og Miljøklagenævnet ophæves.

Til nr. 2.

De foreslåede ændringer af § 48, stk. 3 og 4 og § 49, stk. 1 indebærer, at adgangen til at klage til Natur- og Miljøklagenævnet i den læge sammensætning, jf. § 5, stk. 1, nr. 2, i lov om Natur- og Miljøklagenævnet, erstattes af en adgang til at klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som behandler sagen i den læge afdeling, medmindre formanden beslutter, at sagen skal behandles i en anden afdeling.

Til nr. 3.

Den foreslåede ændring § 49, stk. 2, indebærer, at adgangen til at klage til Natur- og Miljøklagenævnet i den sagkyndige sammensætning, jf. § 5, stk. 1, nr. 1, i lov om Natur- og Miljøklagenævnet, erstattes af den adgang til at klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som behandler sagen i en af nævnets sagkyndige afdelinger, jf. § 3, stk. 1, nr. 1-6, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet, medmindre formanden beslutter, at sagen skal behandles i en anden nævnsafdeling.

Til nr. 4.

Det foreslås, at henvisningen til lov om Natur- og Miljøklagenævnet § 18 b, stk. 2-4, ændres til en henvisning til lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet, jf. lovforslagets kapitel 7.

Til § 91

Til nr. 1.

De foreslåede ændringer af lov om vandplanlægning er en konsekvens af forslaget til lov om Miljø og Fødevareklagenævnet, hvorefter Natur- og Miljøklagenævnet erstattes af Miljø- og Fødevareklagenævnet og lov om Natur- og Miljøklagenævnet ophæves.

Til nr. 2

Den foreslåede ændring indebærer, at adgangen til at klage til Natur- og Miljøklagenævnet i den læge sammensætning, jf. § 5, stk. 1, nr. 2, i lov om Natur- og Miljøklagenævnet, erstattes af en adgang til at klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som behandler sagen i den læge afdeling, medmindre formanden beslutter, at sagen skal behandles i en anden nævnsafdeling.

§ 92

Til nr. 1.

De foreslåede ændringer af lov om Miljøteknologisk Udviklings- og Demonstrationsprogram er en konsekvens af forslaget til lov om Miljø og Fødevareklagenævnet, hvorefter Natur- og Miljøklagenævnet erstattes af Miljø- og Fødevareklagenævnet og lov om Natur- og Miljøklagenævnet ophæves.

Til nr. 2

Den foreslåede ændring indebærer, at adgangen til at klage til Natur- og Miljøklagenævnet i den læge sammensætning, jf. § 5, stk. 1, nr. 2, i lov om Natur- og Miljøklagenævnet, erstattes af en adgang til at klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som behandler sagen i den læge afdeling, medmindre formanden beslutter, at sagen skal behandles i en anden nævnsafdeling.

Til Kapitel 10

Til § 93

Reglen i forslagets § 93 fastsætter lovens territoriale gyldighedsområde. Loven gælder i almindelighed ikke for Færøerne eller Grønland, men loven kan dog sættes i kraft for Grønland, helt eller delvist, med de ændringer som de grønlandske forhold tilsiger. Bestemmelsen svarer til den gældende anordningsbestemmelse for Natur- og Miljøklagenævnet.